

VERKSAMHETSRAPPORT

Kriterium

KONTAKTPERSON:

Maja Pelling, nationell samordnare

maja.pelling@gu.se

+46 (0)31 786 1165

Innehållsförteckning

Förord	3
Inledning: en unik plattform	4
Medlemsutveckling	5
Styrning av Kriterium	5
Styrgrupp	5
Redaktionsråd	7
Förvaltningsorganisation	7
Publiceringar	9
Nedladdningsstatistik	10
Ekonomi	10
Kommunikation	11
Målgrupper	11
Kommunikationsmål	12
Kommunikationsstrategier	12
Kommunikationskanaler	13
Kommunikationsansvar	13
Särskilda kommunikationshändelser under 2021	14
Förteckning över bilagor	14

Förord

Kriterium startade som ett pilotprojekt mellan de tre lärosätena Göteborgs universitet, Uppsala universitet och Lunds universitet. Uppdraget initierades av dåvarande rektor vid Göteborgs universitet Pam Fredman och GU står som värd för projektet. Pilotprojektet varade mellan 2015 och 2017 och utvärderades av Isak Hammar ([\(Kriterium: Erfarenhet från en pilotfas\)](#)) och Helena Francke ([\(Utvärdering Kriterium: Pilotprojektet\)](#)).

Den här rapporten sammanfattar utvecklingen av Kriterium sedan verksamheten omvandlades från ett pilotprojekt. Idag är Kriterium ett nationellt konsortium, och tolv svenska lärosäten och Kungliga biblioteket har anslutit sig. Förutom medlemsavgifter från de medverkande lärosätena har Kriterium säkrat treårig finansiering (2021 till 2023) från Kungliga Biblioteket, Vetenskapsrådet och Riksbankens jubileumsfond.

Samtidigt har Kriteriums verksamhet blivit allt mer relevant. Regeringen betonar i den senaste forskningspropositionen [Forskning, frihet, framtid – kunskap och innovation för Sverige](#) (prop. 2020/21:1) att vetenskapliga publikationer från forskning finansierad med offentliga medel ska vara omedelbart öppet tillgängliga från 2021. Propositionen pekar också på lärosätenas ansvar för att främja öppet tillgänglig forskning bland annat genom att utforma tydliga incitament för sina forskare.

Kriterium har uppmärksammats i en mängd olika sammanhang som en modell för peer review och för att Kriterium har unika och innovativa egenskaper. Ett exempel är artikeln *Frontiers in Research Metrics and Analytics* [“Ensuring Quality and Status: Peer Review Practices in Kriterium, A Portal for Quality-Marked Monographs and Edited Volumes in Swedish SSH”](#) i den vetenskapliga tidskriften, publicerad av Björn Hammarfelt, Isak Hammar och Helena Francke den 29 oktober 2021.

Kriterium har hittills publicerat 33 titlar och 17 manus är för närvarande under granskning eller publicering. Sammanlagt har över 200 författare, redaktörer och kapitelskribenter publicerat sig genom Kriterium.

Den här rapporten sammanfattar Kriteriums verksamhet fram till slutet av 2021.

Vi är stolta över det som vi uppnått hittills, och övertygade om att Kriterium kan spela en ännu större roll i framtiden.

För Kriterium

Åke Ingerman
Ordförande i Kriteriums styrgrupp
Dekan vid Utbildningsvetenskapliga fakulteten
Göteborgs universitet

Åsa Arping
Huvudredaktör Kriterium
Professor i litteraturvetenskap
Göteborgs universitet

Maja Pelling
Nationell samordnare Kriterium
Universitetsbibliotekarie
Göteborgs universitetsbibliotek

Inledning: en unik plattform

Kriterium vill värna den vetenskapliga boken och ser det som ett nationellt ansvar att bygga upp ett välfungerande kvalitetssystem som är förlagsoberoende, öppet för alla forskare och som dessutom främjar öppen tillgång, Open Access. I samarbete med lärosäten, bibliotek, forskningsfinansiärer och förlag har Kriterium skapat en nationell infrastruktur för sakkunniggranskning, spridning och OA-publicering av vetenskapliga monografier och antologier som ges ut i Sverige (men inte bara på svenska).

Kriterium erbjuder ett nytt sätt att kvalitetsmärka vetenskapliga böcker med en certifiering som ska säkerställa och visa att en vetenskaplig bok genomgått en kontrollerad peer review-process. En Kriterium-märkning innebär också att boken finns öppet digitalt tillgänglig. Kriterium drivs i huvudsak vid Göteborgs universitet och har Göteborgs universitetsbibliotek som värdinstitution.

Förutom att stärka den vetenskapliga bokens status strävar Kriterium efter att kvalitetsmärka forskningsresultat presenterade i bokform enligt samma principer som används hos större internationella universitetsförlag och i vetenskapliga tidskrifter. Det finns ingen motsvarande resurs vid något annat lärosäte i Sverige och Kriterium har ända sedan starten påtagit sig att fungera som en nationell resurs.

Kriterium startade som ett pilotprojekt med de tre lärosätena Göteborgs universitet, Uppsala universitet och Lunds universitet 2015, som ett svar på en tid av föränderliga publiceringsmönster och skiftande system för medelstildelning där boken som publiceringsform tydligt hamnat i kläm. År 2016 antogs Kriterium till den så kallade Norska listan som upprättats av Norsk Senter For Forskningsdata (NSD), vilket innebär att böcker som publiceras via Kriterium får publiceringspoäng (nivå 1). Att Kriterium är en erkänd publiceringskanal ger möjlighet för fler forskare att synliggöra den kvalitativa forskning som pågår ute på lärosätena och underlättar för förlag att ge ut vetenskapliga böcker. Efter två externa utvärderingar, skrivna av Helena Francke respektive Isak Hammar, omvandlades Kriterium 2018 till ett nationellt konsortium vilket möjliggör en långsiktig verksamhet. En treårig finansiering (2021–2023) är säkrad via medlemsavgifter från lärosätesmedlemmar och Kungliga biblioteket samt medel från Vetenskapsrådet och Riksbankens jubileumsfond.

Kriterium är ett samarbete mellan lärosäten och förlag. Medverkande lärosäten är Göteborgs universitet, Karlstads universitet, Lunds universitet, Malmö universitet, Stockholms universitet, Södertörns högskola, Umeå universitet, Uppsala universitet och Örebro universitet. I styrgruppen ingår representanter även från Kungliga biblioteket, Riksbankens jubileumsfond och Vetenskapsrådet. Dessutom ingår två förlagsrepresentanter, för närvarande från Makadam och Nordic Academic Press. Genom lärosätena medverkar också universitetens Acta- och skriftserier. Målet är att fortsätta utvidga samarbetet till fler lärosäten och förlag. Kungliga Vitterhetsakademien och Östersjöstiftelsen har visat intresse för framtida samarbete.

I Kriteriums verksamhet ingår att göra alla granskade bokmanus öppet tillgängliga (Open Access), vilket är en nödvändig del av framtidens vetenskapliga publicering. Öppen tillgång ger möjlighet till god spridning och fungerar som ett allt viktigare komplement till den tryckta boken. Kriteriums granskningsverksamhet gör det möjligt för forskare att på ett enkelt sätt leva upp till önskemålen om öppen tillgång utan att kompromissa om kvalitet.

Kriterium möter såväl ett nationellt som ett universitetsövergripande behov av infrastruktur för sakkunniggranskning och öppen publicering av vetenskapliga böcker.

Kriterium erbjuder sakkunniggranskning och OA-publicering för i Sverige verksamma forskare som publicerar böcker på förlag eller i universitetsserier. Alla ansökningar om publicering hanteras av ett redaktionsråd och alla verk med *Kriterium*-stämpel har genomgått oberoende peer review. Alla publicerade verk görs öppet tillgängliga på webben (www.kriterium.se), i [DOAB](#) (Directory of Open Access Books), [OAPEN](#) (Open Access Publishing in European Networks) och i [JSTOR](#) (www.jstor.org). JSTOR är en icke-vinstdrivande organisation med uppgift att skapa och upprätthålla ett pålitligt arkiv av viktiga vetenskapliga tidskrifter och böcker samt att ge tillgång till dessa. JSTOR samarbetar med bibliotek, förlag och forskare i hela världen och spänner över många discipliner, främst inom humaniora och samhällsvetenskap. JSTOR innehåller idag ca 100 000 e-böcker.

Kriterium följer OASPA (Open Access Scholarly Publishers Associations) kvalitetskrav för OA-publicering. *Kriterium* är en erkänd vetenskaplig publiceringskanal genom den så kallade norska listan (framtagen av Norsk Senter For Forskningsdata, NSD), vilket genererar publiceringspoäng (Nivå 1).

Kriterium är verksamhetsnära och drivs av lärosäten, förlag och universitetsbibliotek med stöd av forskningsfinansiärer. Alla forskare verksamma i Sverige har möjlighet att till *Kriteriums* redaktionsråd ansöka om kostnadsfri granskning och publicering av manus. Instruktioner finns tillgängliga hemsidan www.kriterium.se.

Kriterium erbjuder en unik infrastruktur som forskare vid lärosäten i hela Sverige kan ansöka om tillgång till. Alla manus hanteras via en digital plattform som möjliggör double blind och där inblandade aktörer (förlag, författare, redaktörer, VA, granskare och *Kriteriums* personal) har åtkomst i linje med sin respektive roll i processen.

Kriterium samarbetar med Ubiquity Press (<http://www.ubiquitypress.com/>) som har ett utbyggt peer review-system med möjligheter att hantera ett större antal manuskript, redaktörer och granskare. Ubiquity Press beskriver sig själva som grundade av forskare för forskare och arbetar aktivt inom forskarvärlden för att utveckla nya modeller för publicering.

Medlemsutveckling

Kriterium har idag 13 lärosätesmedlemmar. Medverkande lärosäten är Göteborgs universitet, Karlstads universitet, Lunds universitet, Malmö universitet, Stockholms universitet, Södertörns högskola, Umeå universitet, Uppsala universitet och Örebro universitet.

Inför 2022 har Högskolan i Dalarna, Linnéuniversitetet, Linköpings universitet och Mälardalens högskola tillkommit som nya lärosätesmedlemmar. Kungliga biblioteket har under 2021 också blivit medlem.

Styrning av Kriterium

Styrning och förvaltning av *Kriterium* regleras i *Kriteriums* stadgar (se bilaga 2).

Kärnan i den operativa verksamheten finns vid Göteborgs universitetsbibliotek (GUB) som fungerar som värdorganisation. Detta innebär att GUB har huvudansvar för drift och förvaltning samt tillhandahållande av den digitala plattformen [kriterium.se](http://www.kriterium.se).

Styrgrupp

Kriterium leds av en styrgrupp som är sammansatt av:

- lärosätesrepresentanter (en akademisk representant eller en representant från biblioteket eller publiceringsverksamheten på varje lärosäte)
- en förlagsrepresentant
- en representant från Vetenskapsrådet (VR)
- en representant från Riksbankens jubileumsfond (RJ)
- en representant från Kungliga biblioteket (KB)

Styrgruppen svarar också för konsortiet mot deltagande lärosäten och yttre parter. Denna grupp har väsentligen tre uppgifter i olika delkonstellationer:

- hela gruppen tar beslut om konsortiet
- riktlinjer för arbetet
- stadgar och medlemskap
- budget

Styrgruppen ansvarar för övergripande strategiska frågor och ekonomisk uppföljning. Styrgruppen har en bred sammansättning, med jämn könsfördelning samt kompetens som täcker såväl ledning av forskningsinfrastruktur som kvalificerad forskning inom området. Styrgruppen beslutar om verksamhetsplan, kommunikationsplan och budget inom de ramar som satts upp för verksamheten. Styrgruppen följer upp verksamheten och beslutar om en årlig verksamhetsrapport. Styrgruppen utser ett redaktionsråd som ansvarar för redaktionella beslut angående granskningsprocessen och utgivning av granskade manus. Ordförande i redaktionsrådet är huvudredaktör för Kriterium.

Ordförande i Kriteriums styrgrupp är professor Åke Ingerman, professor i ämnesdidaktik och dekan vid Utbildningsvetenskapliga fakulteten på Göteborgs universitet. Huvudredaktör och ordförande för redaktionsrådet är Åsa Arping, professor i litteraturvetenskap vid Göteborgs universitet. Kriteriums nationella samordnare är Maja Pelling, universitetsbibliotekarie vid GUB.

Övriga ledamöter i styrgruppen

Ulf Zander, professor i historia, Lunds universitet (vice ordf. för redaktionsrådet)

Nils Edling, professor i historia, Stockholms universitet

Pär Sundström, professor i filosofi, Umeå universitet

Patrik Lundell, professor i historia, Örebro universitet

Patrik Hall, professor i statsvetenskap, Malmö universitet

Charlotte Hillergård, enhetschef, Enheten för vetenskapens kommunikation, Södertörns högskolebibliotek

Sharon Rider, professor i filosofi, Uppsala universitet

Magnus Åberg, bibliotekarie och lektor, Institutionen för sociala och psykologiska studier, Karlstad universitet

Eva Stensköld, Forskningssekreterare, Forskningsavdelningen, Riksbankens jubileumsfond

Lisbeth Söderqvist, Docent; analytiker, Enheten för forskningspolitisk rådgivning, Vetenskapsrådet

Andreas Hedberg, filosofie doktor, Enheten för kunskapsuppbyggnad och Nationell bibliotekssamverkan, Kungliga biblioteket

Annika Olsson, chefsförläggare och ägare, Nordic Academic Press

Tove Marling Kallrén, förläggare och ägare, Makadam

Kontaktpersoner för respektive lärosäte

Maja Pelling, (nationell samordnare), universitetsbibliotekarie, Göteborgs universitet

Isak Hammar, forskare, Historiska institutionen, koordinator för skriftserier vid HT, Lunds universitet

Henrik Åström Elmersjö, forskningssamordnare vid Humanistisk fakultet, Umeå universitet
Mattias Bolkéus Blom, Avdelningen för biblioteksstöd, Enheten för digital publicering, Uppsala universitet
Ann Emilsson, bibliotekarie, Universitetsbiblioteket, Örebro universitet
Annika Jonsson, lektor, institutionen för sociala och psykologiska studier/ Sociologi, Karlstad universitet
Felicia Markus, fakultetskanslichef vid Humanistiska fakultetskansliet, Stockholms universitet
Jonathan Robson, Publications Department-/Publications Committee secretary, Södertörns högskola
Jacob Andersson, universitetsbibliotekarie, Medier och vetenskaplig publicering, Malmö universitet

Kontaktpersonerna för respektive lärosäte ansvarar för frågor som gäller publiceringen inklusive nödvändig koordinering mellan lärosätenas olika publiceringsprocesser och är inte kopplade till den vetenskapliga bedömningen. Kontaktpersonerna förväntas ha god kännedom om publiceringsverksamheten vid det egna lärosätet.

Redaktionsråd

Styrgruppen utser ett redaktionsråd som ansvarar för redaktionella beslut angående granskningsprocessen och utgivning av granskade manus. Ordförande i redaktionsrådet är huvudredaktör för Kriterium.

Kriteriums redaktionsråd består av en grupp ämneskunniga från svenska lärosäten med vetenskaplig kompetens (minst docent) som har stor erfarenhet av sakkunniggranskning inom olika områden. Redaktionsrådet utses av Kriteriums styrgrupp. Till varje manus utses en ämnesspecialiserad vetenskapligt ansvarig som kan befinna sig vid ett lärosäte var som helst världen. Den vetenskapligt ansvariga utser i sin tur två oberoende granskare. Såväl vetenskapligt ansvarig som granskare arvoderas, vilket är centralt för kvalitet och legitimitet.

Redaktionsrådet bedömer i det första steget synopsis och förslaget på vetenskapligt ansvarig, och i det andra steget att granskningen utförts tillfredsställande samt de förändringar i manus som gjorts utifrån granskningen. Redaktionsrådet kan strukturellt jämföras med en lärarförslagsnämnd, där medlemmarna inte själva är sakkunniga inom varje enskilt område utan utifrån sin vetenskapliga kompetens kan bedöma om granskningsprocessen har skett på ett tillfredsställande sätt.

Under 2021 hålls sammanlagt åtta redaktionsrådsmöten.

Ledamöter i redaktionsrådet

Åsa Arping, (ordförande), professor i litteraturvetenskap, Göteborgs universitet
Maja Pelling, (nationell samordnare), universitetsbibliotekarie, Göteborgs universitet
Ulf Zander, (vice ordförande), professor i historia, Lunds universitet
Eva Haettner Aurelius, professor i litteraturvetenskap, Lunds universitet
Kristina Boréus, professor i statsvetenskap, Uppsala universitet
Sverre Wide, docent i sociologi, Örebro universitet

Förvaltningsorganisation

Göteborgs universitetsbibliotek fungerar som värdorganisation för Kriterium. Enligt Kriteriums stadgar är Göteborgs universitet värd för konsortiet och ansvarar därför ytterst för verksamheten ekonomiskt och organisatoriskt. Göteborgs universitetsbibliotek fungerar som värdorganisation, vilket innebär nationell samordning och utveckling, bevakning av open access-frågor, daglig drift, digital plattform och support. Det innebär att GUB har huvudansvar för drift och förvaltning av Kriterium, inklusive ekonomisk och verksamhetsmässig redovisning och tillhandahållande av den

digitala plattformen kriterium.se. GU fungerar som sammankallande och koordinator och ansvarar för hantering av dagordning och underlag för möten, liksom arkivering och dokumentation. Som administrativt stöd fungerar Göteborgs universitetsbiblioteks kansli och nationell samordnare för Kriterium med team. Kansliet och samordnare med Kriterium team sköter den löpande förvaltningen och IT-driften enligt styrgruppens anvisningar och riktlinjer.

Kriteriums styrgrupp ansvarar för att ta fram en verksamhetsplan och en årsbudget. Styrgruppen fastställer medlemsavgifternas storlek. Styrgruppen redovisar verksamheten i form av en årsberättelse.

Kriteriums redaktionsråd ansvarar för den vetenskapliga bedömningen av inkomna manus och beslutar om utgivning i Kriterium.

Kriteriums stadgar reglerar ansvarsfördelningen. Förvaltningsplanen utgår ifrån denna ansvarsfördelning.

Ansvarsfördelningen innebär följande konkreta arbetsuppgifter för sammankallande universitetsbibliotekarie i form av nationell samordnare för Kriterium samt arbetsgruppen på GUB (förutom samordnare universitetsbibliotekarie även:

- Fortsätta upprätthålla och utveckla kontakten med Ubiquity Press
- Ge Kriterium stöd med manualer och webbsida.
- Ge Kriterium administrativt stöd i form av samordning av styrgruppen och redaktionsrådets möten genom att till exempel skicka ut kallelser med tillhörande handlingar samt skriva protokoll.
- Ta fram underlag till styrgruppen i form av till exempel kommunikationsplan, förvaltningsplan, projekt- och uppdragsbeskrivningar.
- Arkivera, diarieföra och tillgängliggöra protokoll och andra handlingar.
- Hantera publiceringsförfarandet i ett antal olika steg med stöd för uppladdning av manus i plattformen RUA, granskningar, revideringar av författare och sammanfattning med granskningsutlåtanden av vetenskapligt ansvarig till redaktionsrådet.
- Tilldelning av metadata och registrering till olika open access register som ska ske innan den slutgiltiga e-publicationen publiceras.
- Ge stöd och råd angående CC-licenser.
- Se till att tryckortssida stämmer överens med Kriteriums konkreta krav för publicering.

Sedan ett manus har antagits av Kriterium vidtar ett publiceringsförfarande i ett antal olika steg. Det tar ca tre månader innan boken kan publiceras online.

Arbetsgruppen på GUB ansvarar för publiceringsförfarandet. I publiceringsförfarandet ingår bland annat:

- Uppladdning av manus i plattformen
- Granskningar
- Revideringar av författare
- Framtagande av en sammanfattning med granskningsutlåtanden av vetenskapligt ansvarig till redaktionsrådet
- Tilldelning av metadata
- Registrering till olika open access register

Bakom webbpubliceringen ligger ett system för administration av uppladdning av böcker, granskning och övriga publiceringsflöden.

Förlagsgruppen utgörs av förlagsmedlemmar som medverkar på frivillig basis. Kriteriums uppdrag till gruppen är att spegla förlagsspecifika perspektiv på Kriteriums verksamhet. Förlagens arbetssätt och krav på redaktionell bearbetning, typografi och grafisk form är en specifik kunskap som Kriteriums ledningsgrupp drar nytta av i utvecklingen av sitt arbete. Ambitionen är att samarbetet mellan förlagen och Kriterium emellan ska ge information för att optimera praktiska rutiner runt sakkunniggranskningar och arbetsflöden i plattformen.

Publiceringar

Kriterium är öppet för ansökningar om granskning av vetenskapliga böcker från forskare från alla svenska lärosäten och de förlag som dessa samarbetar med. Hittills har forskningsområdena spänt över ett brett fält inom framför allt samhällsvetenskap och humaniora, men även studier inom tex. kulturvård och pedagogik ingår. Kriterium fyller en väsentlig lucka i svensk vetenskaplig publiceringsinfrastruktur, där de forskningsområden som av tradition särskilt anlitat monografi- och antologiformen har drabbats av att dessa publiceringsformer efter hand har missgynnats alltmer ifråga om resursfördelning och meriteringsstatus.

Kvaliteten hos de manus som genomgått kvalitetsgranskning inom Kriterium garanteras av en peer reviewprocess som leds av en vetenskapligt ansvarig (VA) och övervakas av redaktionsrådet. Granskningen följer Vetenskapsrådets jävsregler. Kriterium följer Open Access Scholarly Publishers Associations (OASPA) kvalitetskrav och är en erkänd vetenskaplig publiceringskanal som ger poäng genom den så kallade norska listan.

Cirka 25 % av ansökningarna avslås av kvalitetsskäl eller avbryts av andra orsaker. Ansökningar, granskningar, VA-rapporter och protokoll arkiveras och kan tillgängliggöras när så önskas.

Sedan starten i maj 2016 har över 200 redaktörer, författare och kapitelskribenter medverkat i Kriteriums publikationer. 47 forskare har anlitats som vetenskapligt ansvariga. Tre personer har varit vetenskapligt ansvarig för mer än en publikation. Kriterium har anlitat 120 oberoende granskare genom åren, från hela Sverige och många andra delar av världen.

Kriterium har hittills publicerat 33 titlar och 17 manus är för närvarande under granskning eller publicering. Verksamheten växer år från år. Under 2021 har 10 godkända bokförslag publicerats, 5 bokförslag har nekats, och 4 ytterligare publiceringsbeslut har fattats för kommande böcker.

Se bilaga 3 för detaljerad information om författare och vetenskapligt ansvariga samt dessas tillhörighet (lärosäte/organisation).

Tillgänglighet

Böckerna finns tillgängliga via hemsidan (kriterium.se) för nedladdning eller läsning online för de publikationer som finns i e-pubformat. Det finns också länkar till försäljning av böckerna hos respektive förlag och/eller återförsäljare. Titlarna finns också i OAPEN (Open Access Publishing in European Networks) och DOAB (Directory of Open Access Books), vilka endast inkluderar sakkunniggranskade vetenskapliga verk.

Kriteriums e-böcker görs även tillgängliga via JSTOR (www.jstor.org). JSTOR samarbetar med bibliotek, förlag och forskare i hela världen och spänner över många discipliner, främst inom humaniora och samhällsvetenskap. JSTOR innehåller idag ca 100 000 e-böcker.

Ämnesområden

Publikationer som publicerats genom Kriterium omfattar många olika ämnesområden mestadels inom humaniora och samhällsvetenskap – lingvistik, litteraturvetenskap, historia, etnologi, konst, film, medievetenskap, didaktik, medicinsk humaniora, genusvetenskap, men även kulturvård. Svenska och engelska dominerar som publiceringsspråk, men det finns även kritiska utgåvor på exempelvis ryska och medeltida grekiska.

Nedladdningsstatistik

Sedan starten i maj 2016 har det skett 68 000 PDF- och nedladdningar läsningar av e-pub online (13 000 har skett via OAPEN och 55 000 via Kriterium hemsida). Vi har inte erhållit någon statistik för år 2021 från OAPEN. Webbstatistiken för samma period visar 110 000 sidvisningar med boksidorna i topp samt sidorna för hur man publicerar via Kriterium.

Kriteriums titlar har hittills publicerats av Nordic Academic Press, Makadam, Ordfront, Stockholmia förlag samt universitetsserierna Acta Universitatis Gothoburgensis, Södertörn University Press, Absalon, Språk- och litteraturcentrum, Lunds universitet. Ytterligare involverade förlag och universitetsserier är för närvarande Nordicom, Linnaeus University Press, Karlstad University Press samt Kungl. Skytteanska Samfundets skriftserie: Kungl. Skytteanska Samfundets Handlingar - Acta Regiae Societatis Skytteanae vid Umeå universitet.

Många förlag saknar själva möjlighet att bygga upp en fungerande infrastruktur för sakkunniggranskning och väljer därför samarbete med Kriterium. Ytterligare förlag/skriftserier som har visat intresse av att ge ut böcker i samarbete med Kriterium är Appell förlag, Daidalos, Celander förlag samt Juridiska institutionens skriftserie vid Göteborgs universitet.

Ekonomi

Kriterium är idag ett kostnadseffektivt sätt att erbjuda sakkunniggranskning och öppen publicering (Open Access). Vi har lyckats etablera en process som innebär att vi kan begränsa de rörliga kostnaderna till ca 40 000 kr per manus. Detta inkluderar rörlig kostnad för plattform, arvoden till sakkunniga, med mera. Denna kostnad kan till exempel jämföras med vad andra förlag med öppen publicering debiterar per volym. Brill tar en avgift på 8 500 euro, Elsevier 17 000 dollar (exklusive skatter) och Springer 13 000 euro. Nordicom publicerar via plattformen De Gruyter Sciendo (se www.degruyter.com) till en kostnad om 70 000 kr per manus.

Den infrastruktur som Kriterium erhåller innebär stöd till öppet tillgängliga publiceringar av hög kvalitet till en rimlig kostnad. Medan förlag som Brill, Elsevier och Springer tvingar den enskilda författaren att bära en stor del av kostnaderna för att göra sin forskning öppet tillgänglig erbjuder Kriterium ett kostnadseffektivt alternativ som med sitt väl fungerande peer review-system innebär en viktig infrastrukturinvestering för svenska forskare. Genom att stödja Kriterium bidrar lärosätena och de externa aktörerna därmed till ett mervärde i form av öppet tillgängliga monografier och antologier med status som kvalitetsgranskade, högkvalitativa vetenskapliga verk.

Kriterium finansieras huvudsakligen av medlemsavgifter och bidrag från medverkande lärosäten och externa aktörer. Medlemsavgiften bestäms av styrgruppen för ett år framåt och har under 2021 varit i spannet mellan 50 000 kr och 200 000 kr (externa medlemmar). Bidrag kommer från de nationella aktörerna Vetenskapsrådet, Riksbankens jubileumsfond och Kungliga biblioteket.

Kriterium är alltså till stor del lärosätesfinansierat, vilket både tydliggör huvudintressenterna, men också understryker behovet av en långsiktigt hållbar nationell finansiering, exempelvis genom de forskningsfinansiärer som redan idag stödjer och ingår i konsortiet.

Kriteriums ekonomi är god men sårbar, det finns behov av större trygghet och framförhållning. Från och med 1 januari 2022 tillkommer Högskolan i Dalarna, Linköpings universitet, Linnéuniversitet

samt Mälardalens högskola formellt som medlemmar och kommer alltså att betala medlemsavgift först från 2022.

Att upprätthålla organisationen i sig är utmanande och kräver en del resurser, inte minst eftersom Kriterium efter beslut i styrgruppen inte längre tar ut en avgift per publikation (den uppgick tidigare till 15 000 kr/publikation). Författaren eller förlaget/universitetsserien fick stå för avgiften, som dock togs bort eftersom det råder tveksamheter kring om Kriterium som tillhörande statlig myndighet kan ta ut avgifter.

Under 2021 har Kriterium fått bifall på ansökan om finansiering av Kriterium från RJ (250 000 kr/år under en treårsperiod), VR (200 000 kr/år under en treårsperiod) och KB (200 000 kr/år under en treårsperiod).

Se även bilaga 5. Finansieringsplan.

Kommunikation

Kriterium har arbetat i enlighet med den kommunikationsplan som fastslogs av styrgruppen i början av 2019.

Mellan åren 2015 och 2017 drevs Kriterium som ett pilotprojekt (som förlängdes under 2018 i syfte att etablera långsiktiga ramar för verksamheten). Under pilotfasen stod lanseringen av Kriterium i fokus. Projektet krävde såväl spridning som förankring för att bli framgångsrikt och den initiala kommunikationsstrategin speglade i huvudsak detta mål. Från och med 2019 övergick verksamheten till ett konsortium med ett större antal lärosäten som medlemmar.

Kommunikationsplanen utgår ifrån att Kriterium idag är en nationell angelägenhet som svarar mot ett behov vad gäller vetenskaplig publicering inom framför allt humaniora och samhällsvetenskap. Kriterium ingår dessutom i en större diskussion om värdet av sakkunniggranskning, öppen tillgång till forskning och monografins roll inom humaniora och samhällsvetenskap.

Kommunikationsplanen identifierade ett behov av ytterligare insatser för att öka medvetenheten om Kriterium, inte minst på nya medlemslärosäten, för att legitimera verksamheten och rekvirera manus.

Målgrupper

Som huvudsakliga mottagare för kommunikation från Kriterium står enligt kommunikationsplanen forskare, biblioteks- och publiceringspersonal, ledning vid svenska lärosäten och forskningsinstitutioner samt svenska förlag som ägnar sig åt vetenskaplig publicering.

Primära målgrupper för att rekvirera manus:

- Forskare vid de lärosäten som medverkar i Kriterium
- Forskare vid övriga lärosäten
- Förlag och skriftserieredaktörer

Primära målgrupper för att legitimera verksamheten:

- Forskare vid landets lärosäten
- Biblioteks- och publiceringspersonal
- Ledningar vid medverkande lärosäten

Primära målgrupper för att säkerställa finansiering:

- Ledningar vid landets lärosäten

- Forskningsfinansiärer

Kommunikationsmål

Kommunikationsplanen slog också fast ett antal kommunikationsmål.

Kommunikation av Kriteriums verksamhet ska i första hand syfta till:

- Att rekquirera högkvalitativa manus till sakkunniggranskning.
- Att legitimera verksamheten.
- Att säkerställa långsiktig finansiering.

Kommunikationen ska också bidra till:

- Att etablera Kriterium som en tongivande aktör i den allmänna diskussionen om peer review, open access och, ur ett bredare perspektiv, monografins status.
- Att kommunicera värdet av sakkunniggranskning och open access.
- Att upprätta dialog med kommersiella/ideella bokförlag och lärosätenas skriftserier i syfte att öka intresset för att ge ut peer review-granskade och öppet tillgängliga vetenskapliga böcker.

Diskussion- och samtalspartners:

För att kommunikationen ska kunna bidra till att etablera Kriterium som samtalspartner i övergripande diskussioner som rör vetenskaplig publicering bör även information kontinuerligt riktas till forskningsfinansiärer och organisationer såsom Vetenskapsrådet, Riksbankens jubileumsfond, Kungliga biblioteket men även andra aktörer som Vetenskap och Allmänhet, Svenska förläggarföreningen, författar- och läromedelsförfattares intresseorganisationer samt övriga forskningsfinansiärer, stiftelser och akademier.

Kommunikationsstrategier

Intern kommunikation:

Ett viktigt led i Kriteriums kommunikation utgörs av interna informationsinsatser på respektive medlemslärosäte. Här har biblioteks- och publiceringspersonal (i samarbete med lärosätets kommunikatörer) en särskilt viktig funktion att tillhandahålla och sprida information via lärosätets hemsida, interna kommunikation, samt i samband med seminarier och symposier som rör övergripande frågor om publicering. Ett mål är att fortsatt kommunikation kan ske utan att medlemmar i Kriterium specifikt initierar den, till exempel genom att informera publicerings- och forskningsansvariga nyckelpersoner på respektive lärosäte.

Extern kommunikation:

Extern kommunikation av Kriteriums syfte och verksamhet består å ena sidan av pressmeddelanden, aktivitet på hemsida och sociala medier, samt därutöver deltagande i forsknings- och publiceringssammanhang, såsom symposier, seminarier, konferenser, workshops samt nationella evenemang som Bokmässan, Open Science Week eller ämnesspecifika konferenser och kongresser som dekankonferenser, Svenska historikermötet eller Teknik- och vetenskapshistoriska dagar. Ansvar för prioritering och planering av den externa kommunikationen ligger primärt hos Kriteriums styrgrupp som också utser ansvariga för kommunikationen i de fall då Kriterium behöver representeras på plats. Rekrytering av nya lärosätesmedlemmar är ett centralt mål för den externa kommunikationen.

Rekvisering av manus:

För att säkerställa både att ett rimligt flöde av manus bibehålls samt att manus rekvideras från ett brett spektrum av ämnesområden behöver Kriterium utgöra ett tydligt publiceringsalternativ för landets forskare, förlag och skriftserieredaktörer. Detta uppnås inte minst genom att kommunicera värdet av sakkunniggranskning och öppen tillgång i sig. Därutöver bör, om möjligt, forskare som framgångsrikt låtit granska sitt bokmanus beredas tillfälle att berätta om processen i intervjuer eller

seminarier, inte minst som ett led i rekryteringen av nya lärosätesmedlemmar. För att nå förlags- och skriftserieredaktörer – som i sin tur utgör ett led i att övertyga författare – är det viktigt att upprätta personlig kontakt via informationsmöten.

Nyrekrytering av lärosätesmedlemmar:

Det är av central betydelse att Kriterium är ett nationellt samarbete. Ju fler medlemmar, desto starkare är verksamheten. Förutsättningarna för att rekvirera manus, liksom för att delta i övergripande diskussioner om publicering ökar med antalet lärosäten. Kontakt bör därför upprättas med lärosätesledningar och nyckelpersoner för att kommunicera värdet av att ingå i konsortiet. Nationella ledningsmöten, som exempelvis dekanmötet är lämpliga forum för att presentera Kriterium.

Kommunikationskanaler

Hemsidan (www.kriterium.se) är central för information om Kriterium. Den främsta målgruppen för sidan är blivande författare och förlag som vill publicera vetenskapliga böcker samt ledning m fl. och de som utvärderar forskning och publicering.

Digitala kanaler:

- Kriterium.se
- Universitetsbibliotekens och universitetens intranät, nyhetsbrev och e-post
- Sociala medier
- Pressmeddelande

Fysiska kanaler:

- Ledningsmöten på olika nivåer
- Personalmöten
- Personliga möten och kontakter
- Mässor och konferenser

Kommunikationsansvar

Samtliga representanter i styrgruppen har haft ett gemensamt ansvar för kommunikation och förankring av projektet vid respektive område. Samtliga inblandade förväntas agera ambassadörer för Kriterium.

Kriteriums styrgrupp har ansvar för:

- Det övergripande kommunikationsansvaret samt för att ta fram kommunikationsplan.
- Att förankra verksamheten med ledningar vid landets lärosäten.
- Planering och utformning av kommunikationsaktiviteter.
- Att Kriterium aktivt deltar i diskussionen kring publiceringsfrågor rörande vetenskapliga böcker samt open access.
- Att kommunicera och förankra Kriterium med forskare/författare och medarbetare på respektive lärosäte och delta i lärosätesgemensamma nätverk.

GUB:

- Huvudansvar för samordning
- Huvudansvar för hemsidan www.kriterium.se och uppdatering av texter.
- Huvudansvar för upphandling och manual till peer review-plattformen.
- Ansvar för pressmeddelanden.

Särskilda kommunikationshändelser under 2021

Två nyutkomna Kriterium-böcker presenterades på varsitt seminarium på Bokmässan i samarbete med utgivarna Makadam och Nordic Academic Press: *Hälsinglands inredningskultur* av Ingalill Nyström, Anneli Palmsköld och Johan Knutsson (red.) och *Ojämlika arbetsplatser* av Kristina Boréus, Anders Neergaard och Lena Sohl (red.).

En uppdaterad broschyr har tagits fram till Bokmässan i september 2021. Broschyren är en tryckt sammanställning av alla böcker som publicerats inom Kriterium sedan start 2016. Den kommer även att finnas digitalt tillgänglig. Nya bokmärken har delats ut.

Pressreleaser har skickats ut regelbundet till en växande adresslista med intresserade, samt till alla som någon gång har medverkat i Kriterium (författare, granskare, förlagsrepresentanter, med flera).

Förteckning över bilagor

Bilaga 1 Broschyr Kriterium 2021

Bilaga 2 Stadgar för Kriterium

Bilaga 3 Förteckning över författare och vetenskapligt ansvariga

Bilaga 4 Verksamhetsplan

Bilaga 5 Finansieringsplan

Bilaga 6 Vetenskaplig artikel om Kriterium av Helena Francke, Isak Hammar & Björn Hammarfelt

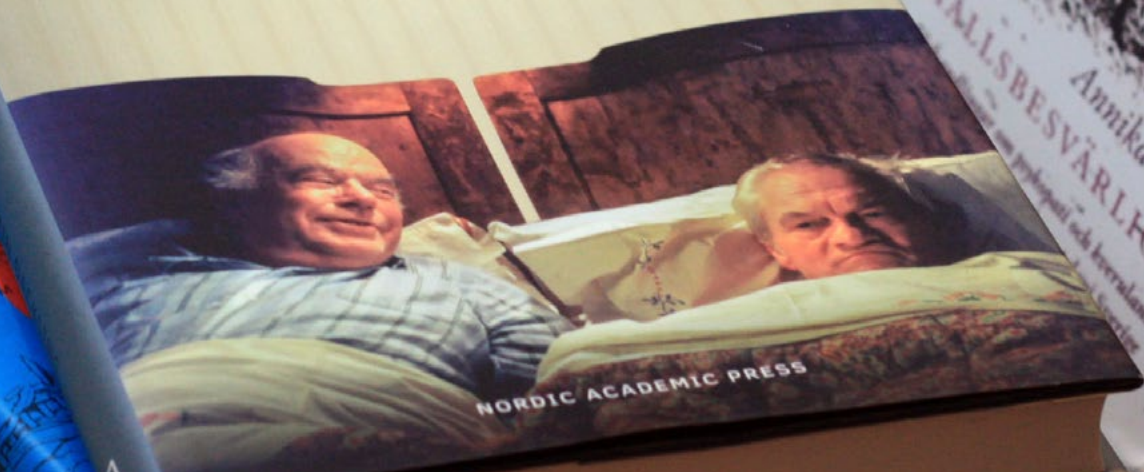
KRITERIUM

Granskning, publicering och
spridning av vetenskapliga böcker

MARTIN DACKLING

Istället för äktenskap

Att driva jordbruk
tillsammans med syskon
i 1900-talets Sverige

NORDIC ACADEMIC PRESS

RIKSÄPPLET
Arke
bor
Niklas
Eriksson

na och valfrihetens sam
ie Cronqvist &

DE SAMHÄLLSBESVÄRLIGA
Annika Berg
... en psykolog och litteratur
... i Sverige

Kriterium är en plattform för granskning, publicering och spridning av högkvalitativa vetenskapliga böcker. Kriterium är ett nytt sätt att kvalitetsmärka akademisk facklitteratur med en certifiering som säkerställer att en studie har genomgått en kontrollerad peer review-process.

Kriteriummärkningen innebär också att den aktuella boken ska finnas öppet tillgänglig.

Målet med Kriterium är både att stärka den vetenskapliga bokens status i Sverige och att kvalitetsmärka svenska forskningsresultat med samma metod som används i flera andra länder.

Kriterium är öppet för vetenskapliga böcker från alla lärosäten och förlag. Framförallt riktar sig Kriterium till forskare och forskning med svensk anknytning och värnar särskilt om traditionen med vetenskapliga böcker utgivna i Sverige.

Kriterium är ett komplement till förlag och universitetsserier och bistår med vetenskaplig kompetens och infrastruktur för sakkunnig-granskning. Samtliga ansökningar om publicering hanteras av ett redaktionsråd och de manus som fått en Kriteriumstämpel har genomgått peer review. Samtliga böcker görs öppet tillgängliga på Kriteriums webbplats www.kriterium.se och blir sökbara i DOAB och OAPEN. Kriterium är inte ett förlag, men fungerar som en gemensam serie med ISSN 2002-2131 Kriterium (online).

Kriterium är en erkänd vetenskaplig publiceringskanal för vetenskapliga böcker. Norsk Senter For Forskningsdata (NSD) har tagit upp Kriterium på den så kallade norska listan, vilket innebär att publicering inom Kriterium ger publiceringspoäng. Detta gör att fler forskare kan synliggöra den kvalitativa forskning som pågår på lärosätena, och underlättar för förlag och serier att ge ut böcker med vetenskaplig legitimitet. Publiceringspoängen innebär också ett ekonomiskt tillskott för lärosätet.

Medverkande

Medverkande lärosäten är för närvarande Göteborgs universitet, Karlstads universitet, Linnéuniversitetet, Lunds universitet, Malmö universitet, Mittuniversitetet, Stockholms universitet, Södertörns högskola, Umeå universitet, Uppsala universitet och Örebro universitet. Förlagsrepresentanter i styrgruppen är Makadam och Nordic Academic Press.

Kriteriums organisation

Kriterium är ett samarbete mellan lärosäten, förlag och Kungliga biblioteket, och drivs med stöd även från Vetenskapsrådet och Riksbankens Jubileumsfond. Genom lärosätena medverkar också universitetens Acta- och skriftserier.

Kriterium leds av en styrgrupp med representanter från medlemslärosäten och samarbetspartners. Styrgruppen utser ett redaktionsråd som ansvarar för beslut angående granskningsprocessen och utgivning av granskade manus.

Hur går granskningen till?

En författare till en vetenskaplig bok kan via en utgivare – antingen en skriftserie eller ett förlag – i form av ett inskickat bokförslag (proposal) anmäla intresse för att få sitt verk granskat och publicerat i Kriterium. Eftersom Kriterium inte är ett förlag behövs en utgivare för boken. Boken ges formellt ut både i serien/på förlaget och i Kriterium.

Det är förlaget eller serien som har hand om produktion och distribution av den tryckta boken. Kriteriums bidrag till manusets kvalitet är den vetenskapliga granskningen, som tillkommer utöver förlagets eller skriftseriens arbete och produktion. Kriterium tillhandahåller också en central publiceringsplats för den digitala versionen av boken.

Hur lång tid tar det?

Målet är att själva granskningsprocessen ska ta högst tre månader, vilket läggs till bokens övriga produktionstid. Formerna för granskningsprocessen är fastställda, men kan variera beroende på hur många revisioner av texten som krävs före utgivning.

Kostnad

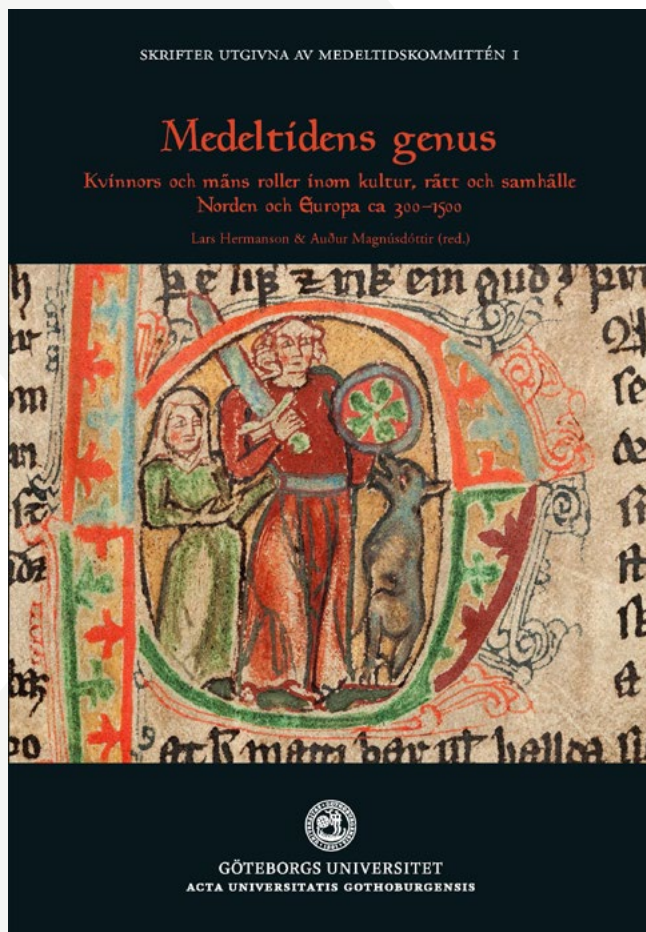
Kriterium tar kostnaden för arvoden till granskarna och till vetenskapligt ansvariga samt för produktion och publicering av e-versionen av böckerna.

Mer om Kriterium

Besök webbplatsen www.kriterium.se eller skriv till info@kriterium.se.

Gransknings- och publiceringsprocessen

Hermanson, L. & Magnúsdóttir, A. (red.) | Göteborg 2016 | *Medeltidens genus: Kvinnors och mäns roller inom kultur, rätt och samhälle. Norden och Europa ca 300–1500* | 270 sidor | Illustrerad | ISBN: 978-91-7346-862-6 | Kriterium (online) ISSN: 2002-2131

Acta Universitatis Gothoburgensis

DOI: <https://doi.org/10.21524/kriterium.1>

Medeltidens genus

Kvinnors och mäns roller inom kultur, rätt och samhälle. Norden och Europa ca 300–1500

Lars Hermanson, Auður Magnúsdóttir (red.)

Vanliga uppfattningar i diskussioner om kvinnornas roll under medeltiden är att de utgjorde ”brickor i männens politiska spel” eller att de i första hand verkade som förmedlare av makt. I denna antologi studeras dock maktens olika uttrycksformer genom att fokus förflyttas från politisk och ekonomisk maktutövning kontrollerad av män till ett interaktionistiskt synsätt baserat på samspelet och kommunikationen mellan könen. Genom att se på genus som ett totalt socialt fenomen omfattande det medeltida samhällets alla sfärer öppnas möjligheter att undersöka hur makten verkade på olika nivåer inom samhällsstrukturen. Makten betraktas därmed varken som utgående från ett centrum eller helt dominerad av ett kön.

I boken diskuterar forskare tillhörande olika discipliner såsom historia, konstvetenskap och litteraturvetenskap hur samverkan mellan könen tog sig uttryck inom kulturen, rättssamhället och den sociala organisationen. Bidragen behandlar inte bara Norden utan även hur könskonstruktioner påverkades och förändrades genom inflytande från samtida kulturella, juridiska och ideologiska strömningar i Europa.

Redaktörer

Lars Hermanson är professor vid Institutionen för historiska studier, Göteborgs universitet.

Auður Magnúsdóttir är lektor, filosofie doktor vid Institutionen för Historiska studier, Göteborgs universitet.

Methods in World History

A Critical Approach

Arne Jarrick et al. (red.)

Intresset för världshistoria är större än på länge – både bland den läsande allmänheten och bland forskare. Globaliseringen har bidragit till att historiker kommit ut ur den fixering vid det nationella som kännetecknat deras forskning ända sedan 1800-talet. Men med den nya globala arenan för forskning följer också nya metodproblem. Det är hög tid att de världshistoriskt orienterade forskarna tar sig an de här problemen och utvecklar metoder som gör att de kan arbeta med samma höga kvalitetskrav som annan historieforskning.

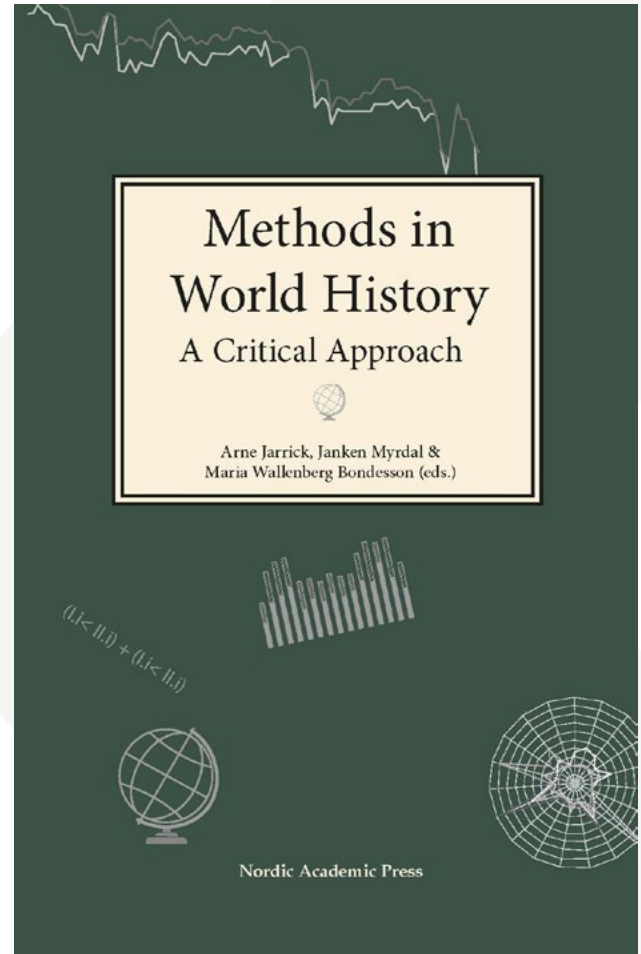
I *Methods in World History* adresseras utförligt en serie metodproblem, och författarna ger förslag på hur dessa ska lösas. Här diskuteras bland annat vår tids unikt stora tillgång till helt nya typer av källmaterial, och hur det krävs en medvetenhet hos historiker om dessa källors förtjänster och fallor. Även språkliga och kulturella skillnader måste analyseras systematiskt när forskarna söker efter de återkommande dragen i den mänskliga historien. Dessutom måste världshistorikerna ständigt vara uppmärksamma på de starka ideologiska intressen som har en tendens att snedvrider de vetenskapliga resultaten.

Redaktörer

Arne Jarrick är professor emeritus i historia vid Stockholms universitet (SU).

Janken Myrdal är professor emeritus på Institutionen för ekonomisk historia och internationella relationer, Stockholms universitet/Avdelningen för agrarhistoria, SLU.

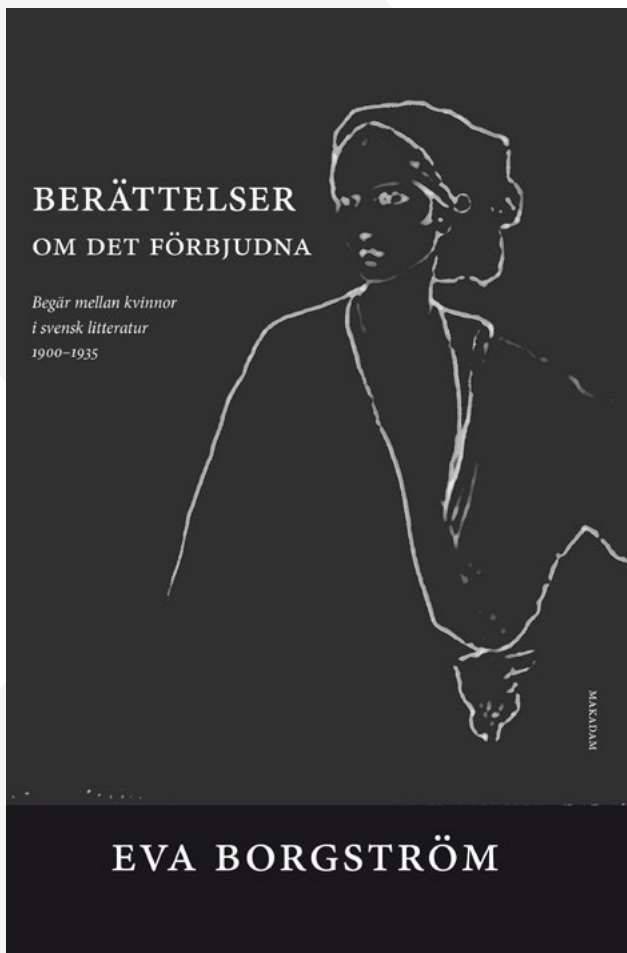
Maria Wallenberg-Bondesson är filosofie doktor i historia och verksam vid Institutet för framtidsstudier i Stockholm.

Jarrick, A et al. (red.) | Lund 2016 | *Methods in World History: A Critical Approach* | 254 sidor | Illustrerad | ISBN: 978-91-88168-48-1 | Kriterium (online) ISSN: 2002-2131

Nordic Academic Press

DOI: <https://doi.org/10.21525/kriterium.2>

Borgström, E | Göteborg 2016 | *Berättelser om det förbjudna: Begär mellan kvinnor i svensk litteratur 1900–1935* | 306 sidor | ISBN: 978-91-7061-697-6 | Kriterium (online) ISSN: 2002-2131

Makadam förlag

DOI: <https://doi.org/10.22188/kriterium.3>

Berättelser om det förbjudna

Begär mellan kvinnor i svensk litteratur 1900–1935

Eva Borgström

Samkönad kärlek var fram till 1944 förbjuden enligt lag och i kulturen var den tabuerad längre än så, men den har ändå alltid funnits där. Förbudet skapade spänningar som konsten och litteraturen kunde spela med. *Berättelser om det förbjudna* visar detta genom välkända författare som Agnes von Krusenstjerna, Maria Sandel, Karin Boye och Frida Stéenhoff, liksom mindre kända som Gertrud Almqvist, Margareta Suber, Lydia Wahlström och pseudonymen Elsa Gille. Boken undersöker skönlitterära berättelser om kvinnors kärlek till kvinnor och de föreställningar om det förbjudna som finns i dem. Vilka strategier använde författarna för att komma runt yttrandeförbudet? Finns det några utopier om hur allt skulle kunna ordnas på ett annat och bättre sätt? Och hur förhåller sig litteraturen till andra teorier i tiden om samkönad kärlek? *Berättelser om det förbjudna. Begär mellan kvinnor i svensk litteratur 1900–1935* är en fristående fortsättning på *Kärlekshistoria. Begär mellan kvinnor i 1800-talets litteratur* (2008). Tillsammans spänner böckerna över 100 år av svensk litteraturhistoria och utgör därmed den hittills mest omfattande studie på området som finns i Sverige och Norden.

Författare

Eva Borgström är professor i litteraturvetenskap vid Göteborgs universitet.

Theodore Metochites on the Human Condition and the Decline of Rome

Semeioseis gnomikai 27–60

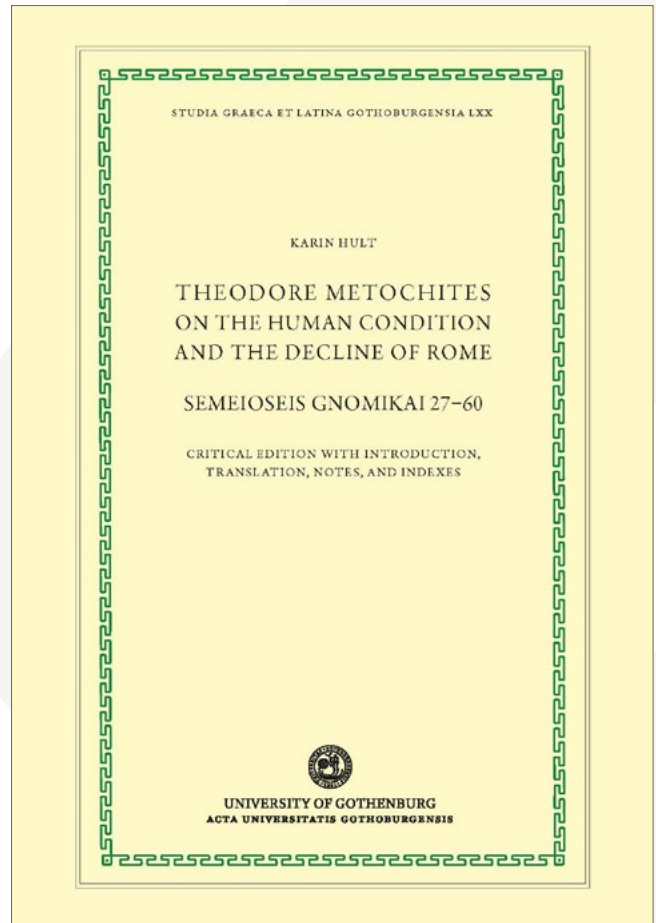
Karin Hult

Denna bok utgör volym 2 av planerade fyra som är resultatet av ett forskningsprojekt kring den bysantinske författaren och statsmannen Theodoros Metochites, verksam i Konstantinopel i början av 1300-talet. I hans författarskap ingår bland annat de så kallade *Semeioseis gnomikai*, 120 essäer över skiftande ämnen. Dessa är av stort intresse inte minst filosofi- och lärdomshistoriskt, men har hittills inte varit tillgängliga i någon vetenskaplig utgåva; den hittills enda utgåvan, från 1821, bygger på en sen och otillförlitlig handskrift. Den nya vetenskapliga utgåvan bygger på de två äldsta handskrifterna, i Paris respektive Venedig, samt en kopia av Venedighandskriften förvarad i El Escorial, Madrid. Essäerna har aldrig tidigare översatts, inte ens till latin. Den nya utgåvan innehåller en översättning till engelska och kommenterande noter, vilket gör texterna tillgängliga för en bredare publik. En introduktion diskuterar handskriftssituationen.

Essäerna 1–26 och 71 gavs ut av Karin Hult 2002. Volym 2 omfattar essäerna 27–60. De behandlar teman som "Klagan över det mänskliga livet", "Om den mänskliga tillvarons obeständighet", "Klagan över Roms förfall", "Om havets skönhet" och "Om kroppen som hinder för själens intellektuella aktiviteter". Texterna speglar inte bara sin författares idiosynkrasier utan också den intellektuella tidsandan i det bysantinska rikets toppskikt av kyrkomän, statsmän och lärde.

Författare

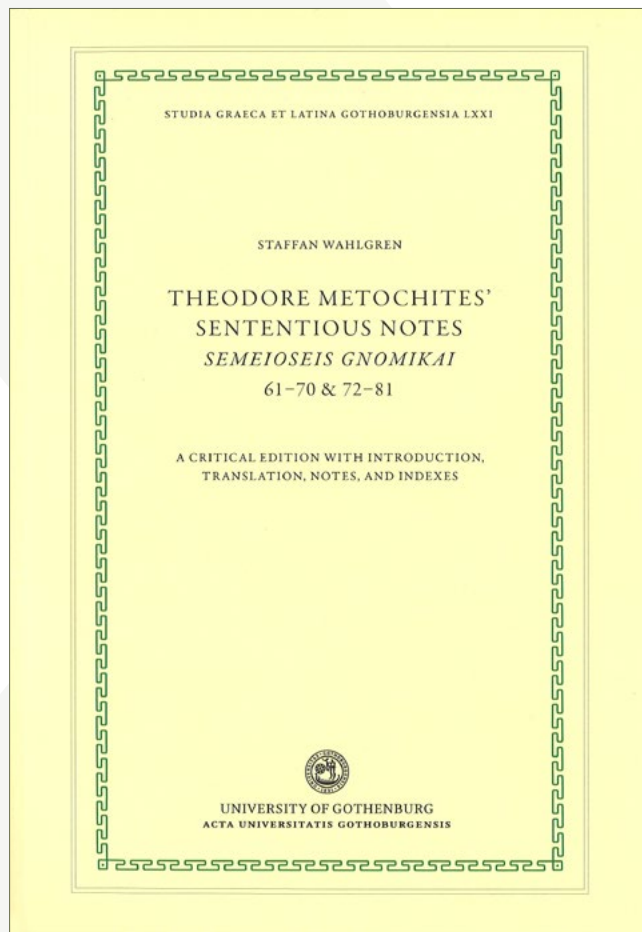
Karin Hult är professor i grekiska vid Göteborgs universitet.

Hult, K. | Göteborg 2016 | *Theodore Metochites on the Human Condition and the Decline of Rome: Semeioseis gnomikai* 27–60 | 306 sidor | ISBN 978-91-7346-890-9 | Kriterium (online) ISSN: 2002-2131.

Acta Universitatis Gothoburgensis

DOI: <https://doi.org/10.21524/kriterium.4>

Theodore Metochites' Sententious Notes

Semeioseis Gnomikai 61-70 & 72-81

Staffan Wahlgren

Denna bok utgör den tredje volymen av nytgåvan av den bysantinske statsmannen Theodoros Metochites (1270-1332) essäsamling *Semeioseis gnomikai*. Volymen är disponerad efter samma principer som Karin Hults två tidigare delutgåvor men innehåller en delvis ny, mer omfattande diskussion av handskrifterna och deras förhållande till varandra. Ett genomgående tema för alla essäerna verkar inte finnas. Gränserna för den mänskliga kunskapen, och hur lite vi människor vet, är något av det som författaren funderar över och ofta kommer tillbaka till. En annan viktig frågeställning är huruvida det är önskvärt att leva ett aktivt liv eller om man, i enlighet med Epikuros, hellre bör leva i det fördolda.

Författare

Staffan Wahlgren är professor i klassisk filologi vid Norges teknisk-naturvetenskapelige Universitet i Trondheim.

Wahlgren, S | Göteborg 2019 | *Theodore Metochites' Sententious Notes: Semeioseis Gnomikai 61-70 & 72-81* | 215 sidor | ISBN: 978-91-7346-994-4 | Sweden: Kriterium (online) ISSN: 2002-2131

Acta Universitatis Gothoburgensis

DOI: <https://doi.org/10.21524/kriterium.5>

Sensitive Objects

Affect and Material Culture

Jonas Frykman, Maja Povrzanovic Frykman
(red.)

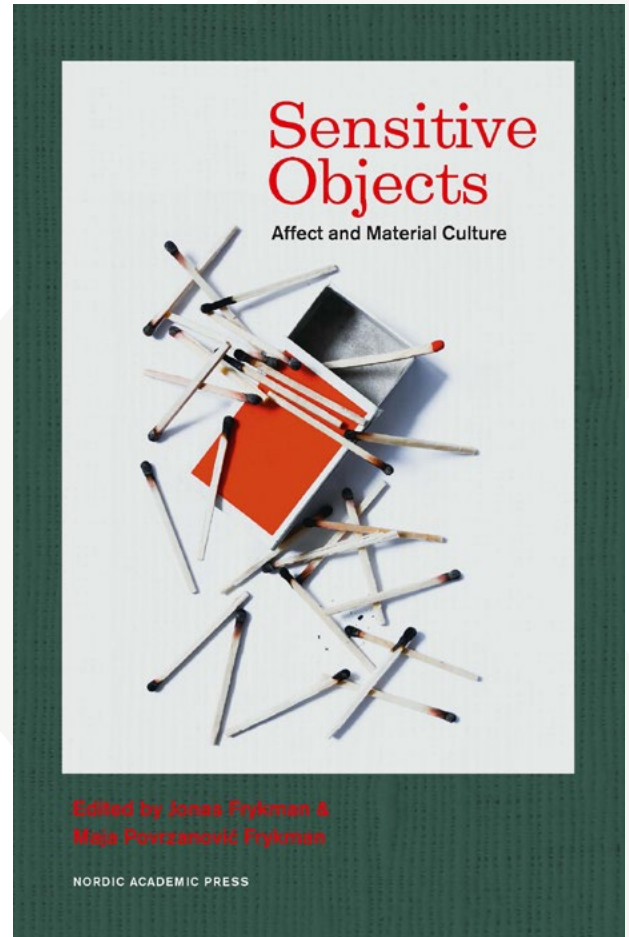
I dagens forskning har det uppstått ett dynamiskt fält där så vitt skilda vetenskaper som filosofi och neurovetenskap, psykologi och filmvetenskap börjat föra dialoger med varandra. Det handlar då om affekters inverkan på liv och handling. Mycket av den forskningen har än så länge rört sig på ett principiellt plan. Med den här boken ger sig etnologer och antropologer i kast med det konkreta – tingen och de olika affektiva kopplingar som uppstår mellan människor och den omgivande materiella kulturen. Mängder av kunskap förmedlas via sinnena – smaken, ljuden, lukten och beröringen som är svåra att verbalisera eller förmedla via bilder eller symboler.

I *Sensitive Objects* finns förtätade etnografiska beskrivningar av situationer som t ex hur den kappsäck som en uppriven hustru, en deporterad, – eller varför inte en vanlig resenär – packas full av såväl hopp som förtvivlan; hur ett arvskitte ger ting från föräldrahemmet ett affektionsvärde som kan få syskon och efterlevande att kapa alla band och hellre gå till domstol än börja samtala; eller hur de belägrade invånarna i staden Sarajevo under kriget fick paket med mat och förnödenheter som inte bara lindrade utsattheten utan också ökade känslan av förnedring och vanmakt.

Redaktörer

Jonas Frykman är professor emeritus i europeisk etnologi vid Institutionen för kulturvetenskaper vid Lunds universitet.

Maja Povrzanović Frykman är professor i etnologi och undervisar vid Institutionen för globala politiska studier vid Malmö universitet.

Frykman, J. & Povrzanovic Frykman, M. (red.) | Lund 2016 | *Sensitive Objects: Affect and Material Culture* | 285 sidor | Illustrerad | ISBN: 978-91-88168-61-0 | Kriterium (online) ISSN: 2002-2131

Nordic Academic Press

DOI: <https://doi.org/10.21525/kriterium.6>

DANIEL LÖVHEIM

Naturvetarna, ingenjörerna och valfrihetens samhälle

Rekrytering till teknik och naturvetenskap
under svensk efterkrigstid

Nordic Academic Press

Naturvetarna, ingenjörerna och valfrihetens samhälle

*Rekrytering till teknik och naturvetenskap
under svensk efterkrigstid*

Daniel Lövheim

Naturvetarna, ingenjörerna och valfrihetens samhälle handlar om styrning av framförallt barn och ungdomar i Sverige till att välja naturvetenskap och teknik som utbildning, yrke och identitet mellan åren 1950–2000. Ämnesmässigt befinner sig texten i en tvärvetenskaplig forskningstradition där perspektiv från vetenskapshistoria och utbildningshistoria används tillsammans med teoretisk inspiration från fältet governmentality studies.

I boken beskrivs inledningsvis framväxten av en ny samhällelig problembild i Sverige och övriga västvärlden under tidig efterkrigstid, nämligen bristen på ingenjörer och naturvetare. Den period som sträckte sig från andra världskrigets utbrott till 1950-talets mitt hade sett en ny värdering av vetenskaplig forskning och tillämpning, både från de militära och civila delarna av samhället. I samband med återuppbyggnaden av Europa och den pågående Marshallhjälpen sammankopplades teknik och naturvetenskap alltmer med ökad industriell produktivitet men också med ekonomisk tillväxt.

Författare

Daniel Lövheim är idéhistoriker och verksam som universitetslektor i pedagogik vid Stockholms universitet.

Lövheim, D | Lund 2016 | *Naturvetarna, ingenjörerna och valfrihetens samhälle: Rekrytering till teknik och naturvetenskap under svensk efterkrigstid* | 260 sidor | Illustrerad | ISBN 978-91-88168-73-3 | Kriterium (online) ISSN: 2002-2131

Nordic Academic Press

DOI: <https://doi.org/10.21525/kriterium.7>

Riksäpplet

Arkeologiska perspektiv på ett bortglömt regalskepp

Niklas Eriksson

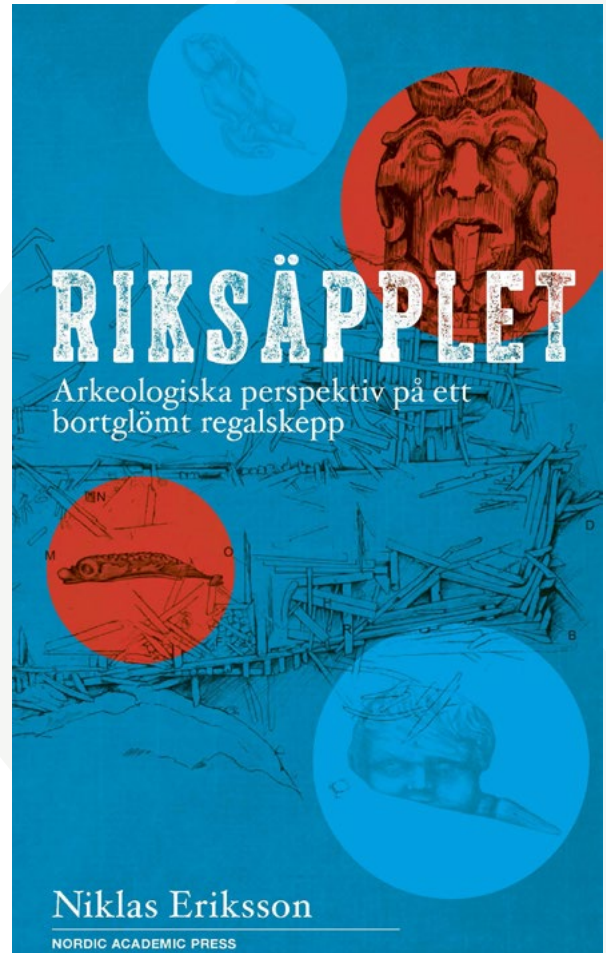
Riksäpplet handlar om kulturarvsprocesser inom svensk marinarkeologi. Men boken handlar också om ett skeppsvrak som hamnat en härmån utanför den stora vedertagna sjökrigshistoriska berättelsen: regalskeppet *Riksäpplet*.

Den 5 juni 1676 slet sig *Riksäpplet* från förtöjningarna vid Dalarö skans. Skrovet högg i en klippa och sjönk. Förlisningen kom att betraktas som både snöplig och pinsam och har i efterhand kommit att förtigas i historieböckerna. Klippan bär idag namnet Äpplet och vraket har kommit att bli en integrerad och självklar del av landskapet. Som en konsekvens av detta har vraket inte kunnat påträffas och dokumenteras under de sensationella former som gällt för andra välkända skeppsvrak trots att de förlist på mer otillgängliga platser.

I boken jämförs hanteringen av *Riksäpplets* vrak med de mer välkända regalskeppen Kronan och Svärdet, vilka gick under i strid fem dagar före *Riksäpplets* förlisning. Utifrån jämförelsen diskuterar Eriksson motiv och drivkrafter som legat till grund för studiet av vrak efter svenska örlogsfartyg från stormaktstiden. *Riksäpplet* har inte kunnat erövra någon framträdande roll i den romantiserande historieskrivning som lyfter fram nationens hjältar och deras stordåd.

Författare

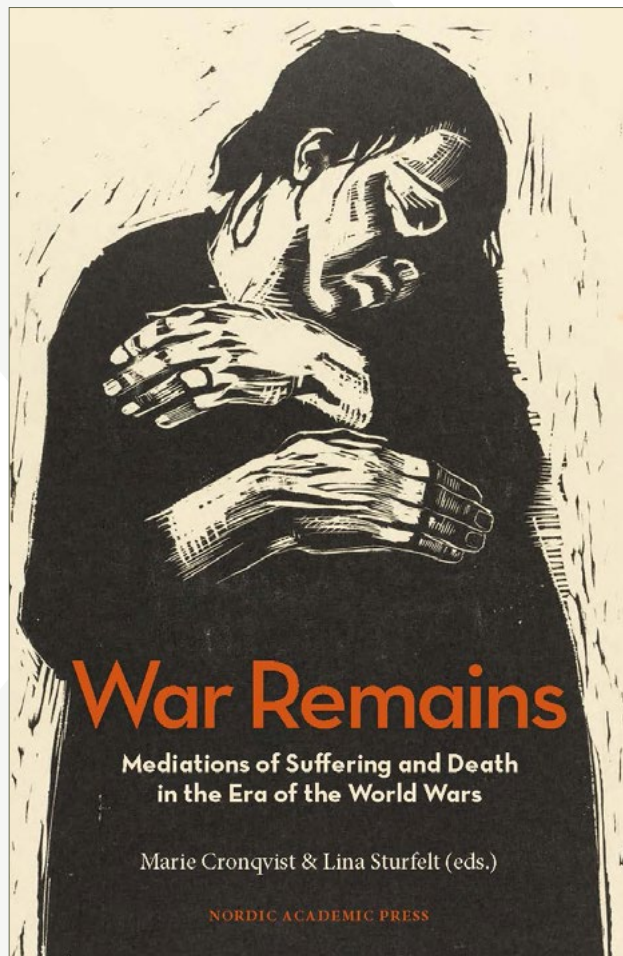
Niklas Eriksson är filosofie doktor i arkeologi och postdoktor på CEMAS Centrum för maritima studier vid Stockholms universitet.

Eriksson, N | Lund 2017 | *Riksäpplet: Arkeologiska perspektiv på ett bortglömt regalskepp* | 224 sidor | Illustrerad | ISBN: 978-91-88661-20-3 | Kriterium (online) ISSN: 2002-2131

Nordic Academic Press

DOI: <https://doi.org/10.21525/kriterium.8>

War Remains

Mediations of Suffering and Death in the Era of the World Wars

Marie Cronqvist, Lina Sturfelt (red.)

Under 1900-talets första hälft miste över 120 miljoner människor livet på slagfält, i läger, epidemier och svält som följde i världskrigens spår. Offren stod ofta i förgrunden i rapporteringen och minnen av terror och trauma levde kvar i fredstid.

I återkommande reportage och berättelser etablerades och förstärktes bilder av krigets plågor i allt från dagspress, film och radio till veckopress och serietidningar. Genom dem bearbetades minnena av lidande och död, men respektive medium satte också ramarna för vad som var möjligt att berätta.

I *War Remains* undersöker forskare i historia, litteraturvetenskap, retorik, filmvetenskap, medievetenskap och mänskliga rättighetsstudier dödens och lidandets mediehistoria under 1900-talet. I analyserna visar de hur erfarenheter och minnen av krigen gavs skilda uttryck och innebörd. Och hur världskrigens kvarlevor finns med oss än idag.

Redaktörer

Marie Cronqvist är docent i historia och lektor i journalistik och mediehistoria vid Lunds universitet.

Lina Sturfelt är doktor i historia och lektor i mänskliga rättigheter vid Lunds universitet, där hon undervisar och forskar.

Cronqvist, M. & Sturfelt, L. (red.) | Lund 2018 | *War Remains: Mediations of Suffering and Death in the Era of the World Wars* | 221 sidor | Illustrerad | ISBN: 978-91-88661-01-2 | Kriterium (online) | ISSN: 2002-2131

Nordic Academic Press

DOI: <https://doi.org/10.21525/kriterium.9>

Tsangnyön Herukas sånger

En studie och översättning av en tibetansk buddhistisk yogis religiösa poesi

Stefan Larsson

Tsangnyön Herukas sånger innehåller en komplett översättning av den tibetanske yogin Tsangnyön Herukas (1452–1507) religiösa poesi, samt en kort översikt över denna poesi skriven av en lärjunge till Tsangnyön. Dessa bägge texter sammanställdes och trycktes år 1508 av en grupp lärjungar som ville uttrycka sin vördnad inför sin framlidne mästare genom att göra hans insikter tillgängliga för eftervärlden. Vid sidan av dessa översättningar innehåller boken en utförlig inledning, ett appendix om den tibetanska buddhismen, en omfattande ordlista med förklaringar av de ord och termer som förekommer i sångerna, samt en genomgripande notapparat och bibliografi.

Eftersom sångerna fram till nu endast har funnits bevarade i gamla tibetanska blocktryck är denna svenska översättning unik.

Författare

Stefan Larsson är verksam religionshistoriker vid Stockholms universitet. Hans forskning kretsar bland annat kring religiösa biografier och sånger, samt kring okonventionella former av religion och religionsutövning. Framförallt är den relaterad till buddhismen, och då i synnerhet till dess tibetanska form. Stefan Larsson är till exempel intresserad av hur buddhismen kom till uttryck i Tibet innan den femte Dalai Lama kom till makten och Dalai Lama-institutionen upprättades på sextonhundratalet.

Tsangnyön Herukas sånger

En studie och översättning av en tibetansk buddhistisk yogis religiösa poesi

STEFAN LARSSON

Nordic Academic Press

Larsson, S | Lund 2018 | *Tsangnyön Herukas sånger: En studie och översättning av en tibetansk buddhistisk yogis religiösa poesi* | 272 sidor | Illustrerad | ISBN: 978-91-88661-84-5 | Kriterium (online) | ISSN: 2002-2131

Nordic Academic Press

DOI: <https://doi.org/10.21525/kriterium.10>

Tid att städa

Om vardagsstädningens praktik och politik

Fanny Ambjörnsson

Att ha ett städat hem ger respekt och status. Själva städandet – vare sig det gäller att ta hand om andras eller sin egen smuts – har däremot låg status. Städning leder också till ständiga konflikter, både i hemmen och på en politisk nivå. Hur kommer det sig att en syssla som upptar så stor del av allas vardag är så laddad?

Tid att städa kretsar kring vad städning betyder i människors liv. Med utgångspunkt i teorier om queer temporalitet undersöks städningen både som konkret vardagssyssla och som kraftfull symbol för omsorgen om det förfallna – och för tidens gång.

Författare

Fanny Ambjörnsson är socialantropolog och verksam vid Avdelningen för genusvetenskap vid Stockholms universitet.

Ambjörnsson F. | Stockholm 2018 | *Tid att städa: Om vardagsstädningens praktik och politik* | 248 sidor | ISBN: 978-91-7775-002-4 | Kriterium (online) ISSN: 2002-2131

Ordfront

DOI: <https://doi.org/10.31394/kriterium.11>

Istället för äktenskap

Att driva jordbruk tillsammans med syskon i 1900-talets Sverige

Martin Dackling

De flesta jordbruk under 1900-talet drevs som familj jordbruk där hushållet utgjordes av man, hustru och barn. Mindre känt är att det parallellt växte fram andra hushållsformer. I denna bok undersöker historikern Martin Dackling en sådan formation: syskon som tillsammans övertog gården, fortsatte bo ihop och ofta förblev ogifta. Med utgångspunkt i hushållsanalyser, statligt utredningsmaterial och muntliga källor visar han hur syskonjordbruken gick från att vara ett okänt fenomen till att snabbt bli ett vanligt inslag på svensk landsbygd. Undersökningen spänner över drygt 120 år och fördjupar på flera plan bilden av 1900-talets landsbygdshistoria.

Författare

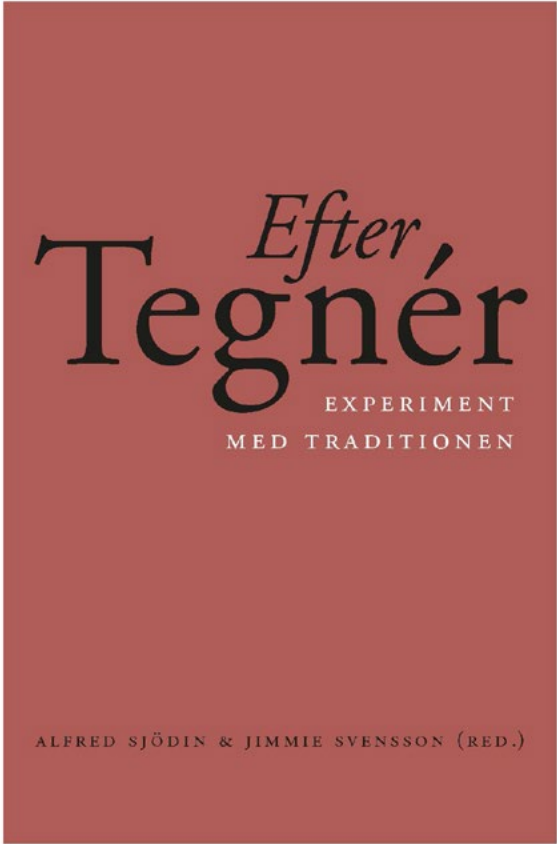
Martin Dackling är filosofie doktor i historia och forskare på Institutionen för historiska studier vid Göteborgs universitet.

Dackling, M. | Lund 2018 | *Istället för äktenskap: Att driva jordbruk tillsammans med syskon i 1900-talets Sverige* | 264 sidor | Illustrerad | ISBN: 978-91-88661-51-7 | Kriterium (online) ISSN: 2002-2131

Nordic Academic Press

DOI: <https://doi.org/10.21525/kriterium.12>

Efter, Tegnér

EXPERIMENT
MED TRADITIONEN

ALFRED SJÖDIN & JIMMIE SVENSSON (RED.)

Efter Tegnér

Experiment med traditionen

Alfred Sjödin, Jimmie Svensson (red.)

Esaias Tegnér (1782–1846) författarskap bildade länge centrum i den svenska kanon, och ansågs enligt utländska bedömare utgöra Sveriges främsta bidrag till världslitteraturen. På så vis har det haft stor betydelse för såväl den inhemska som den utländska föreställningen om svensk kultur. Funktionen som enande nationalsymbol har Tegnér sedan länge förlorat, även om många fortfarande håller honom högt som poet. Parallellt med detta har hans texter i allt lägre grad kommit att intressera litteraturvetenskapen. Men en situation ”efter Tegnér”, i vilken hans närvaro i kulturen inte är lika självklar, kan istället innebära att nya infallsvinklar friläggs och att intressanta sidor av hans texter kan träda fram på nytt. I detta syfte har sex yngre forskare i Lund valt att närma sig Tegnér utifrån sina egna forskningsintressen. I antologins första del ges litteraturhistoriska perspektiv på Tegnér relation till 1700-talet och till den romantiska rörelsen, och hans erotiska diktning undersöks utifrån ett genreperspektiv. I den andra delen friläggs ett retoriskt mönster som kommer till uttryck genom cirkelformens skilda figurer, och Tegnér verskonst beskrivs i ljuset av kognitiva och semiotiska teorier. I den avslutande diskuteras bilder av Tegnér som en gestalt på gränsen mellan fiktion och biografi, och hur hans dikter fungerat som råmaterial för poeter från 1900- och 2000-talet.

Redaktörer

Alfred Sjödin och **Jimmie Svensson** är litteraturvetare med anknytning till Språk- och litteraturcentrum vid Lunds universitet.

Sjödin, A. & Svensson, J. (red.) | Lund 2018 | *Efter Tegnér: Experiment med traditionen* | 242 sidor | ISBN: 978-91-88899-08-8 | Kriterium (online) ISSN: 2002-2131

Absalon. Skrifter i litteraturvetenskap utgivna vid Språk- och litteraturcentrum i Lund

DOI: <https://doi.org/10.32882/kriterium.13>

Didactic classroom studies

A potential research direction

Christina Osbeck, Åke Ingerman, Silwa Claesson (red.)

I antologin *Didactic classroom studies* karaktäriseras och diskuteras didaktiska klassrumsstudier med avseende på å ena sidan didaktik och å andra sidan klassrumsstudier. Det hävdas att klassrumsstudier har särskild potential när det gäller att realisera de ambitioner som är didaktikens grund i empiriska studier – att samtidigt fokusera processer för undervisning och lärande samt innehållet i dessa processer och hur de interagerar samtidigt som det betonas att undervisning och inläring som klassrumsarbete är avsiktligt och rör sig i riktning mot specifika mål. Klassrumsstudier är inte begränsade till att ha (empirisk) uppmärksamhet på studenten, läraren eller innehållet, utan kan fokusera hur dessa aspekter interagerar och är beroende av varandra. Forskningen är avgränsad kontextuellt och situationellt inom ramen för undervisningshelheter, snarare än utifrån enskilda variabler eller delar (t.ex. elev, lärare eller innehåll). Det betyder att klassrumsstudier kan fånga och undersöka undervisnings- och lärandeprocesser inklusive deras beroende av de specifika sammanhang där de utförs.

Redaktörer

Christina Osbeck, Åke Ingerman, Silwa Claesson (Göteborgs universitet) har ambitionen att på ett praktisknära sätt visa på styrkan i klassrumsstudiernas bidrag till didaktisk forskning. Samtidigt vill de med utgångspunkt i sitt empiriska material bidra till en vidare utveckling av just didaktiska klassrumsstudier som forskningsinriktning.

**Christina Osbeck, Åke Ingerman &
Silwa Claesson (eds.)**

Didactic classroom studies

A potential research direction

Nordic Academic Press

Osbeck, C et al. (red.) | Lund 2018 | *Didactic classroom studies: A potential research direction* | 244 sidor | Illustrerad | ISBN: 978-91-88661-50-0 | Kriterium (online) ISSN: 2002-2131

Nordic Academic Press

DOI: <https://doi.org/10.21525/kriterium.14>

Berg, A. | Göteborg 2018 | *De samhällsbesvärliga: Förhandlingar om psykopati och kverulans i 1930- och 40-talens Sverige* | 384 sidor | Illustrerad | ISBN: 978-91-7061-761-4 | Kriterium (online) ISSN: 2002-2131

Makadam förlag

DOI: <https://doi.org/10.22188/kriterium.15>

De samhällsbesvärliga

Förhandlingar om psykopati och kverulans i 1930- och 40-talens Sverige

Annika Berg

Besvärliga människor är möjligen ett evigt problem. Vem som ansetts som besvärlig och hur omgivningen har hanterat besvärligheten har däremot varierat över tid.

I mellankrigstidens psykiatri fungerade diagnosen psykopati som ett omtvistat men kraftfullt verktyg för hantering av människor som inte lyckades leva upp till de medborgerliga idealen. Diagnosen byggde på föreställningar om ett brett spektrum av biologiskt grundade störningar i gränslandet mellan normalitet och egentlig sinnessjukdom. Störningarna antogs ta sig uttryck i exempelvis homosexualitet, hysteriska anfall, mytomani eller allmän hållningslöshet. En annan kontroversiell diagnos var kverulansparanoia, en sjukdom som kopplades till framväxten av den moderna rättsstaten, och vars främsta uttryck antogs vara ett omåttligt klagande över oförrätter.

I *De samhällsbesvärliga* undersöker Annika Berg ett antal fall från 1930- och 40-talen där patienter förhandlade med läkare och myndigheter om utskrivning. Detta var en tid då den psykiatriska vården skapades om till en mindre sluten apparat med möjligheter till försöksutskrivning och öppnare vårdformer, samtidigt som psykiatrin angreps från olika håll och anklagades för att spärra in folk på lösa grunder.

Författare

Annika Berg är docent i idéhistoria och verksam som lektor vid Institutionen för kultur och estetik, Stockholms universitet.

Djur

Berörande möten och kulturella smärtpunkter

Simon Ekström & Lars Kaijser (red.)

Vi omges av djur i alla former. De sprids som lustiga berättelser på sociala medier, de förekommer som metaforer, de är leksaker och de är mat. Djur ingår också i det växande kulturvetenskapliga forskningsområde som intresserar sig för människors varierade och komplexa relationer med andra arter.

I antologin *Djur* undersöker åtta etnologer hur djur väcker känslor och engagemang. Bidragen är tydligt vinklade mot vilda djur, alltså sådana som sällan ingår i det egna hushållet eller rör sig i vår omedelbara närhet. Med utgångspunkt i pågående forskning diskuterar författarna teman som konflikter och glädjeämnen i fågelskådarvärlden, karismatiska djur i olika utställningskontexter, barns rädslor, morbida djurskämt och levande djurs rituella omvandling till ätbart kött. Texterna spänner från det innerliga, komiska och gulliga till död och existentiell utsatthet.

Redaktörer

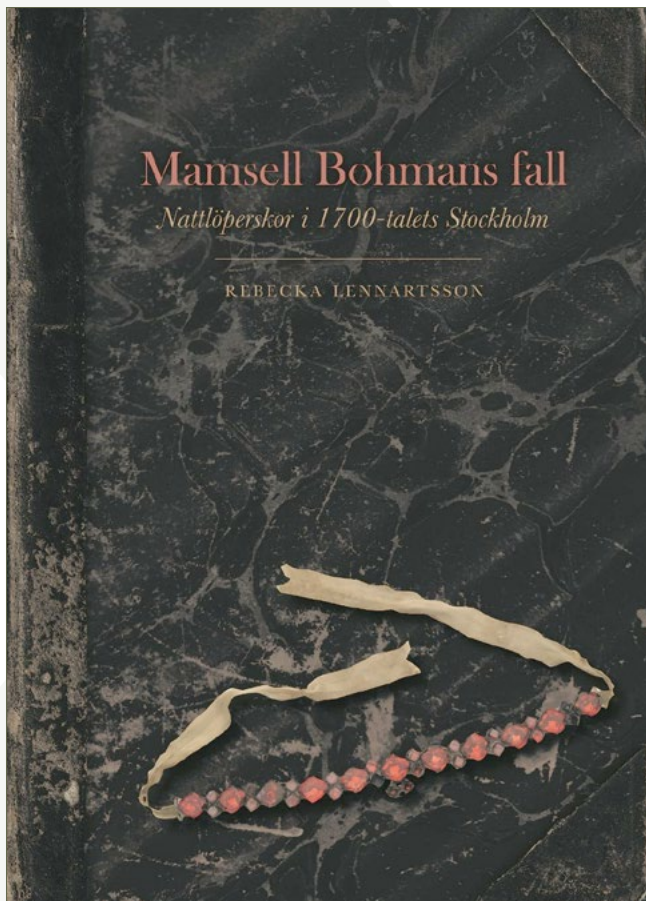
Simon Ekström och **Lars Kaijser** är docenter och lektorer i etnologi vid Stockholms universitet.

Ekström, S. & Kaijser, L (red.) | Göteborg 2018 | *Djur: Berörande möten och kulturella smärtpunkter* | 270 sidor | ISBN: 978-91-7061-760-7 | Illustrerad | Kriterium (online) ISSN: 2002-2131

Makadam förlag

DOI: <https://doi.org/10.22188/kriterium.16>

Mamsell Bohmans fall

Nattlöperskor i 1700-talets Stockholm

Rebecka Lennartsson

Snickarmästarens dotter Lena Cajsa Bohmans besynnerliga levnadsöde utgör den röda tråden när etnologen Rebecka Lennartsson tar med läsaren till Stockholm i en tid präglad av sinnlighet, supande och sträng religiositet. Med stöd i en mångfald källor, från rättegångsprotokoll och mantalslängder till erotiska memoarer och hatiska hordikter utforskar författaren nattlöperskornas stad - en till delar okänd historia med paralleller till vår egen tid.

I Bellmans Stockholm saknades orden prostitution och bordell - och sammanblandningen av pengar och sex var norm snarare än undantag. All utomäktenskaplig sex var olaglig och straffen hårda. Men sexhandel saknades inte. Den var knuten till individer snarare än till platser. Kopplare och kopplerskor fungerade som spindlar i omfattande nätverk som rymde både högt uppsatta beskyddare och tjänstefolk som sprang med meddelanden och höll utkik efter ordningsmakten. Handeln var rörlig och förflyttade sig ständigt genom organiserande av så kallade horbaler. Platsen kunde vara såväl utvårdshus och simpla krogar som det kungliga slottet. Det fanns en påfallande diskrepans mellan lag, rättspraxis och pöbelns dom i 1700-talets Stockholm - en stad där borgardottern Lena Cajsa Bohman kunde erkänna umgänge med kopplerskan Lovisa von Plat och en rad illegitima sexuella förbindelser, men klara sig undan straff och gifta sig in i aristokratin.

Författare

Rebecka Lennartsson är docent i etnologi och verksam som forskningschef vid Stadsmuseet i Stockholm.

Lennartson, R. | Stockholm 2019 | *Mamsell Bohmans fall: Nattlöperskor i 1700-talets Stockholm* | 349 sidor | ISBN 978-91-7031-316-5 | Illustrerad | Kriterium (online) ISSN: 2002-2131

Stockholmia förlag. Stockholms stads monografiserie

DOI: <https://doi.org/10.33819/kriterium.17>

Romanistiken i Sverige

Tradition och förnyelse

Andreas Romeborn, Elisabeth Bladh (red.)

De romanska språken är de indoeuropeiska språk som utvecklats från latinet. Beteckningen ”romanska språk” syftar även på den akademiska disciplin i vilken de romanska språken och litteraturen från de romanska språkområdena studeras. Denna disciplin, också kallad ”romanistik”, har en lång tradition i Sverige. Den akademiska utbildningen och forskningen i romanska språk i Sverige bildar ämnet för denna antologi, vars bidrag är skrivna av 22 olika forskare verksamma inom fältet. I antologin undersöks den svenska romanistikens historiska utveckling samt bärande tendenser i dagens utbildning och forskning. Frågan om vad som idag kännetecknar romanska språk som akademisk disciplin i Sverige diskuteras grundligt i flera av bidragen. Boken anlägger ett metadisciplinärt perspektiv i den meningen att det är själva disciplinen romanska språk - eller någon aspekt av denna - som utgör studieobjektet. Den vänder sig till alla med intresse för universitets- och lärdomshistoria och för de akademiska språkämnenas utveckling och ställning i ett svenskt högskolesammanhang. Flera av bidragen är därutöver av relevans för läsare med intresse för språkdidaktiska frågor och för pedagogisk forskning rörande språkundervisning inom högre utbildning. Förhoppningen är att de reflexioner och undersökningar som samlas i denna antologi ska kunna tjäna som en utgångspunkt för romanistikens utveckling i Sverige i framtiden.

Redaktörer

Andreas Romeborn är universitetslektor i franska vid Göteborgs universitet

Elisabeth Bladh är universitetslektor i franska vid Göteborgs universitet

ROMANICA GOTHOBURGENSIA

LXXV

Romanistiken i Sverige

Tradition och förnyelse

Andreas Romeborn & Elisabeth Bladh (red.)

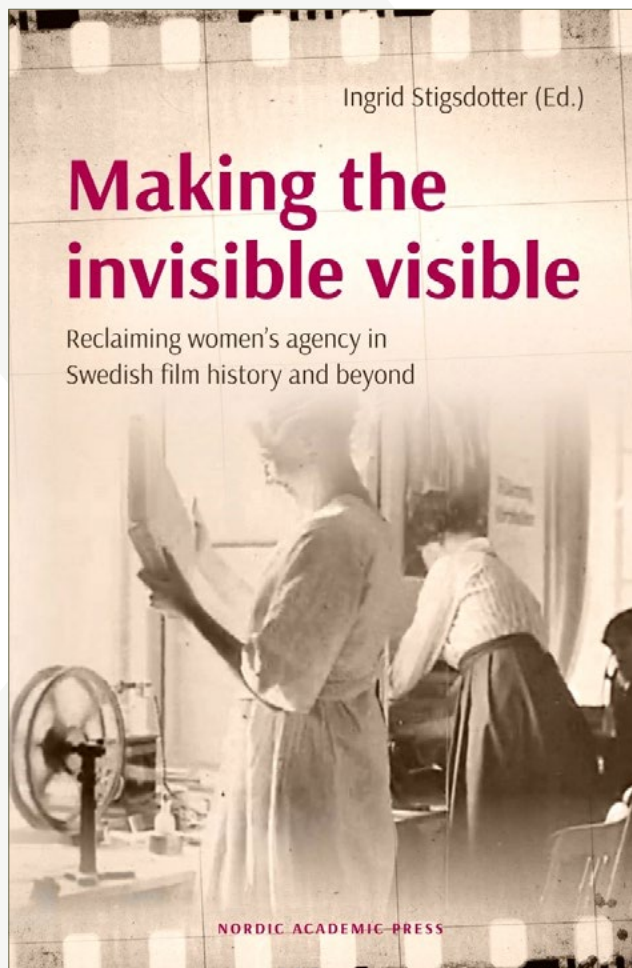

GÖTEBORGS UNIVERSITET
ACTA UNIVERSITATIS GOTHOBURGENSIS

Romeborn, A. Bladh, E. (red.) | Göteborg 2020 | *Romanistiken i Sverige: Tradition och förnyelse*. 398 sidor | ISBN 978-91-7963-007-2 | Kriterium (online) ISSN: 2002-2131

Acta Universitatis Gothoburgensis

DOI: <https://doi.org/10.21524/kriterium.18>

Making the invisible visible

Reclaiming Women's Agency in Swedish Film History and Beyond

Ingrid Stigsdotter (red.)

Att beskriva kvinnors roll i filmhistorien som "osynliga" kan tyckas underligt. Skådespelerskorna har ju genom filmens historia försett publiken med tolkningar av det feminina, och som filmstjärnor har de genomgående förknippats med filmindustrins glamorösa yta och gett karaktär åt kvinnlig lockelse och njutning.

I den engelskspråkiga antologin *Making the Invisible Visible* ägnar sig dock en grupp forskare åt att undersöka den underrepresentation av kvinnor som varit latent på andra arenor av filmkulturen. Även om det finns betydande skillnader – mellan länder och geografiska områden, mellan olika tids-epoker och mellan olika yrkesroller – så har filmhistoriens produktionsbås och maskinrum generellt ockuperats och besatts av män. Och fortfarande i dagens filmkultur domineras en mängd yrken av män.

Skribenterna utforskar kvinnors "aktionsradie" i en rad yrkesroller, utifrån bland annat diskussioner om HBTQ- och queeridentitet i filmbranschen. I texterna framkommer också nya perspektiv på kvinnliga skådespelare och kändisar.

Redaktör

Ingrid Stigsdotter är forskare i filmvetenskap vid Stockholms universitet.

Stigsdotter, I. (red.) | Lund 2019 | *Making the invisible visible: Reclaiming women's agency in Swedish film history and beyond.* | 184 sidor | Illustrerad | ISBN 978-91-88909-05-3 | Kriterium (online) ISSN: 2002-2131

Nordic Academic Press

DOI: <https://doi.org/10.21525/kriterium.21>

Renegater

Nils Flyg och Sven Olov Lindholm i gränslandet mellan kommunism och nazism

Johan Stenfeldt

Nils Flyg och Sven Olov Lindholm var under 1930- och 40-talen ledare för varsitt politiskt parti i Sverige. Flyg var kommunist, och Lindholm var nationalsocialist. Båda männen var inflytelserika politiker på varsin ideologisk sida, men kom under sina respektive liv att göra ideologiska förflyttningar som väckte stor uppmärksamhet.

Från det sena 1930-talet och framåt styrde Flyg sitt parti i armarna på den tyska nazismen. Lindholm blev så småningom FNL-demonstrant, fredsaktivist och tillkännagav att han röstade på Vänsterpartiet kommunisterna. Kommunisten Flyg blev alltså nazist, medan nazisten Lindholm blev kommunist.

I boken *Renegater* (överblick) analyserar och jämför historikern Johan Stenfeldt dessa mäns individuella ideologiska utveckling. Vilka likheter hade de i sina tankesätt och var fanns skiljelinjerna?

Bokens syfte är att med utgångspunkt i dessa båda biografiska fall noggrant analysera det ideologiska kraftfältet mellan kommunism och nazism.

Författare

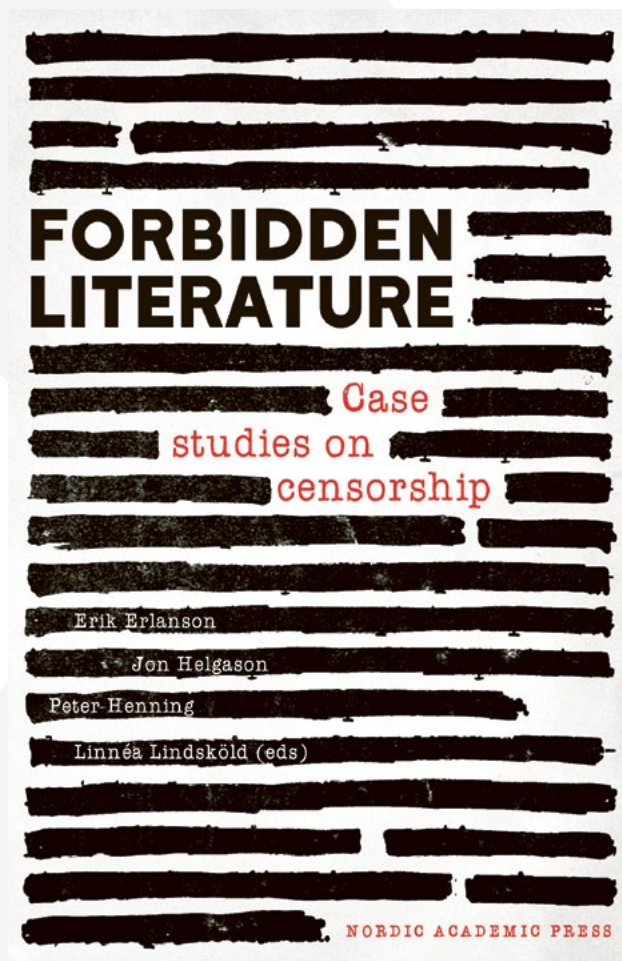
Johan Stenfeldt är fil.dr i historia vid Lunds universitet. Han disputerade 2013 på avhandlingen *Dystopiernas seger om de totalitära erfarenheternas betydelse i svensk idédebatt under efterkrigstiden*.

Stenfeldt, J. | Lund 2019 | *Renegater: Nils Flyg och Sven Olov Lindholm i gränslandet mellan kommunism och nazism*. | 320 sidor | Illustrerad | IISBN 978-91-88909-49-7 | Kriterium (online) | ISSN: 2002-2131

Nordic Academic Press

DOI: <https://doi.org/10.21525/kriterium.20>

Forbidden Literature

Case Studies on Censorship

Erik Erlanson, Jon Helgason, Peter Henning, Linnéa Lindsköld (red.)

Så länge det har funnits litteratur har det även funnits försök att kontrollera och styra den. Det gäller för såväl demokratiska som religiöst och politiskt totalitära stater.

I *Forbidden Literature* undersöker författarna den komplexa relationen mellan litteratur och samhälle där censur och olika former av restriktioner synliggör makt-relationerna mellan stat, och medborgare, lagar och marknad, författare och läsare.

Genom elva fallstudier, som behandlar material från olika platser och olika tider, ger antologin perspektiv på dagens debatter om litteratur och yttrandefrihet. Fallstudierna rör sig mellan flera olika språk- och kulturområden, och avhandlar allt från 1600-talets manualer i svart-konst till modern litteratur och avantgardistisk seriekonst.

Redaktörer

Erik Erlanson är forskare och universitetslektor vid Institutionen för film och litteratur, Linnéuniversitetet.

Jon Helgason är docent i litteraturvetenskap, Linnéuniversitetet.

Peter Henning är universitetslektor vid Institutionen för kultur- och medievvetenskaper, Umeå Universitet.

Linnéa Lindsköld är universitetslektor i biblioteks- och informationsvetenskap, Högskolan i Borås.

Erlanson E., Helgason J., Henning P. & Lindsköld L (red.) | Lund 2020 | *Forbidden literature: Case studies on censorship*. | 264 sidor | Illustrerad | ISBN 978-91-88909-08-4 Kriterium (online) ISSN: 2002-2131

Nordic Academic Press

DOI: <https://doi.org/10.21525/kriterium.22>

Movement of knowledge

Medical humanities perspectives on medicine, science, and experience

Kristofer Hansson, Rachel Irwin (red.)

Medicinsk kunskap är alltid i rörelse. Den kan färdas från laboratoriet till kontoret, med en press-release till en patient, via en vetenskaplig artikel till en tjänsteman och kanske vidare till en beslutsfattare. Förflyttningen till olika sammanhang har betydelse för hur kunskapen uppfattas och används, vilket i sin tur kan påverka inriktningen på både forskning och politiska beslut.

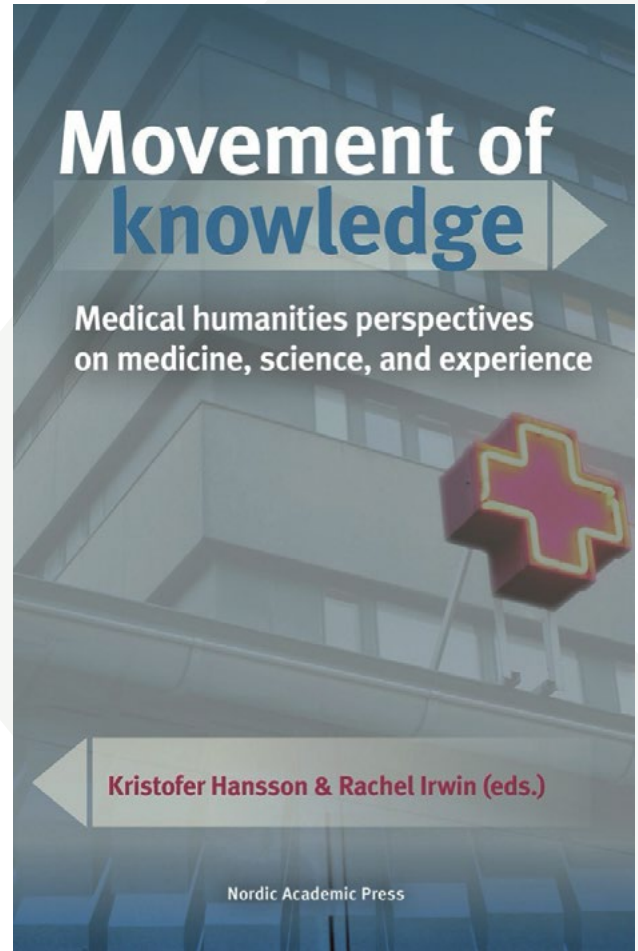
Komplexiteten hos medicinsk kunskap och de konsekvenser som den får står i fokus i antologin *Movement of knowledge*. Författarna undersöker hur kunskap präglar de medicinska och folkhälsoorienterade rummen och granskar samtidigt de metodologiska och teoretiska verktygen vi har för att studera kunskap och kunskapsflöden. I sina texter anlägger forskarna en tvärvetenskaplig syn på medicinsk humaniora och visar med såväl samtida som historiska perspektiv på hur gränssnittet mellan experter och allmänhet kan studeras.

Medicinsk kunskap dekonstrueras, rekonstrueras och omformas när den rör sig mellan patienter, vårdgivare och samhället i stort. Att en behandlingsmetod godkänns eller underkänns utifrån medicinska fakta är något som i slutänden påverkar oss alla.

Redaktörer

Kristofer Hansson är forskare och universitetslektor socialt arbete, Malmö universitet.

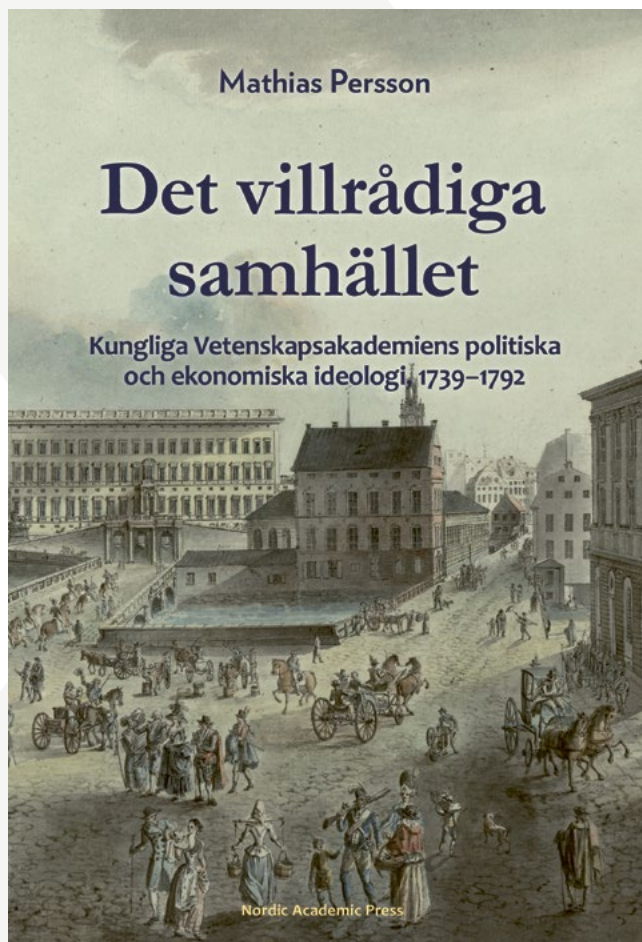
Rachel Irwin är forskare i etnologi, institutionen för kulturvetenskaper, Lunds universitet.

Hansson K., Irwin R. (red.) | Lund 2020 | *Movement of knowledge: Medical humanities perspectives on medicine, science, and experience* | 263 sidor | ISBN 978-91-88909-36-7 | Kriterium (online) ISSN: 2002-2131

Nordic Academic Press

DOI: <https://doi.org/10.21525/kriterium.24>

Det villrådiga samhället

Kungliga Vetenskapsakademiens politiska och ekonomiska ideologi 1739-1792

Mathias Persson

Kungliga Vetenskapsakademien fungerade som en lärdd centralinstitution i 1700-talets Sverige och var ända från början avsedd att omfatta ett brett spektrum av discipliner och samla framstående forskare till utbyte av idéer.

I *Det villrådiga samhället* belyser Mathias Persson akademiens politiska och ekonomiska ideologi under perioden 1739-1792 mot bakgrund av organisationens täta förbindelser med de svenska makt-havarna och samhällets elit. Hans studie ger vid handen att Vetenskapsakademien överlag hade en slagsida åt det traditionella och att synen på samhället var påtagligt färgad av medlemmarnas band till samhällsledningen. Samtidigt visade akademien prov på nya idéer som låg i linje med en allmänt ökande betoning av dels individens förmåga att ta eget ansvar, dels den spontana samhällsutvecklingens potential. Persson visar också att ledamöterna tillskrev sig själva en viktig roll i de samhällsförbättrande projekt som var deras vision och som de konkret bidrog till.

Författare

Mathias Persson är forskare vid Uppsala universitet.

Persson, M. | Lund 2020 | *Det villrådiga samhället: Kungliga Vetenskapsakademiens politiska och ekonomiska ideologi 1739-1792* | 344 sidor | 978-91-88909-54-1 | Kriterium (Online) ISSN 2002-2131

Nordic Academic Press

DOI: <https://doi.org/10.21525/kriterium.27>

Den gröna vändningen

En ny kunskapshistoria om miljöfrågornas genombrott under efterkrigstiden

David Larsson Heidenblad

Stockholmskonferensen 1972 riktade världens uppmärksamhet mot vår hotade livsmiljö. För den svenska allmänheten var problematiken dock redan välkänd. Hade man för vana att läsa tidningar, lyssna på radio eller titta på kvällsnyheterna hade man stött på den globala miljökrisen. Fem år tidigare, 1967, hade läget varit annorlunda. Då betraktades det inte alls som en självklarhet att människan stod i färd med att förstöra sin egen planet.

På kort tid skedde en radikal förändring. En grön vändning. Den kom att få stora efterverkningar. Men hur gick det egentligen till? Vad var det som gjorde att människor fick upp ögonen för miljökrisen? När hände det? Vem eller vilka satte bollen i rullning? Och vilken betydelse har denna historia för oss i dag? I *Den gröna vändningen* ger David Larsson Heidenblad nya och viktiga svar på frågor som angår oss alla.

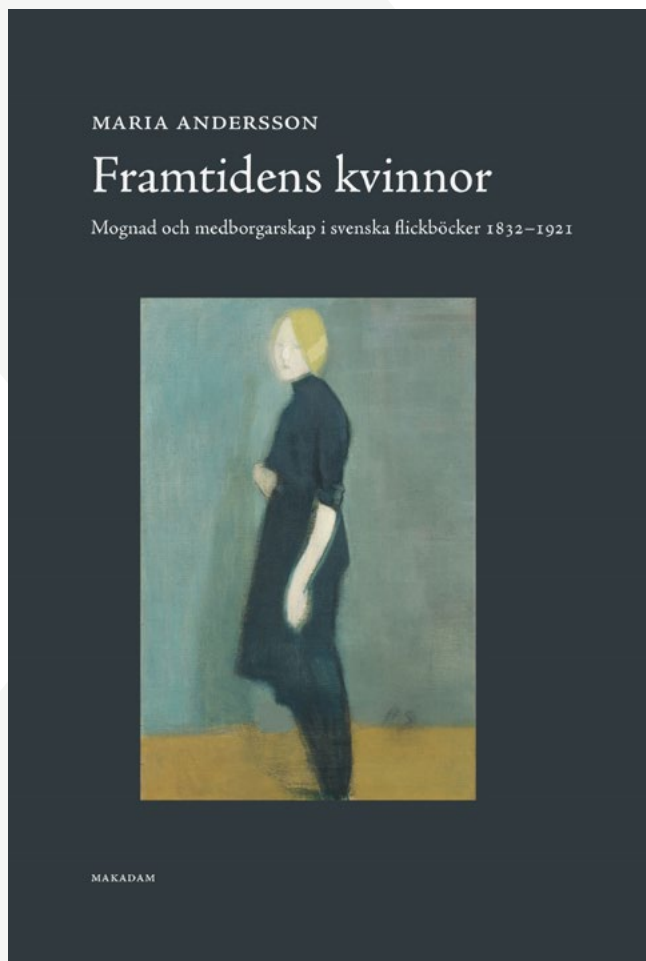
Författare

David Larsson Heidenblad är docent i historia och biträdande föreståndare för Centrum för kunskapshistoria (LUCK) vid Historiska institutionen, Lunds universitet

Larsson H, D. | Lund 2021 | *Den gröna vändningen: En ny kunskapshistoria om miljöfrågornas genombrott under efterkrigstiden* | 270 sidor | ISBN 978-91-88909-73-2 | Kriterium (Online) ISSN: 2002-2131
Nordic Academic Press

DOI: <https://doi.org/10.21525/kriterium.28>

Andersson, M. | Göteborg, 2020 | *Framtidens kvinnor: Mognad och medborgarskap i svenska flickböcker 1832-1921* | 287 sidor | ISBN 978-91-7061-831-4 | Kriterium (online) ISSN 2002-2131

Makadam förlag

DOI: <https://doi.org/10.22188/kriterium.26>

Framtidens kvinnor

Mognad och medborgarskap i svenska flickböcker 1832-1921

Maria Andersson

Framtidens kvinna - hur skulle hon vara? Och vad var hennes plats i samhället? I 1800-talets och det tidiga 1900-talets svenska flickbok utforskas dessa frågor genom berättelser om flickors uppväxt och utbildning.

Parallellt med de kvinnliga romanförfattarnas genombrott under 1830-talet börjar också en litteratur för unga kvinnor växa fram. Den beskriver en brokig tillvaro av vardaglig lek och vådliga äventyr, av studier och yrkesdrömmar. Dessa böcker som riktade sig direkt till flickor ville både diskutera och forma framtidens kvinnliga medborgare genom litteraturen.

I *Framtidens kvinnor* visas hur den svenska flickboken och dess framställningar av unga kvinnor blev en del av den alltmer intensiva debatten om kvinnans medborgerliga rättigheter från 1830-tal till 1920-tal. Genren utgjorde ett forum för författare med skilda politiska åskådningar, men de förenades av att de i sina texter lät den unga kvinnan stå i centrum för samtidens stora samhälleliga omvälvningar. Husliga flickor, manhaftiga student-skor och shoppande koketter gestaltar alla olika vägar mot vuxenhet och in i det moderna livet. I flickböckerna blir den unga kvinnan på samma gång en bärare av nostalgiska minnen från en svunnen värld och ett löfte om en mer jämställd, fredlig framtid.

Boken är nr 152 i Svenska barnboksinstitutets skriftserie.

Författare

Maria Andersson är docent i litteraturvetenskap och universitetslektor vid Institutionen för kultur och estetik vid Stockholms universitet.

“MY DEAR, CLOSE AND DISTANT FRIEND”

Nina Berberova's Letters to Sergej Rittenberg (1947-1975)

Edited and with an introduction by Magnus Ljunggren

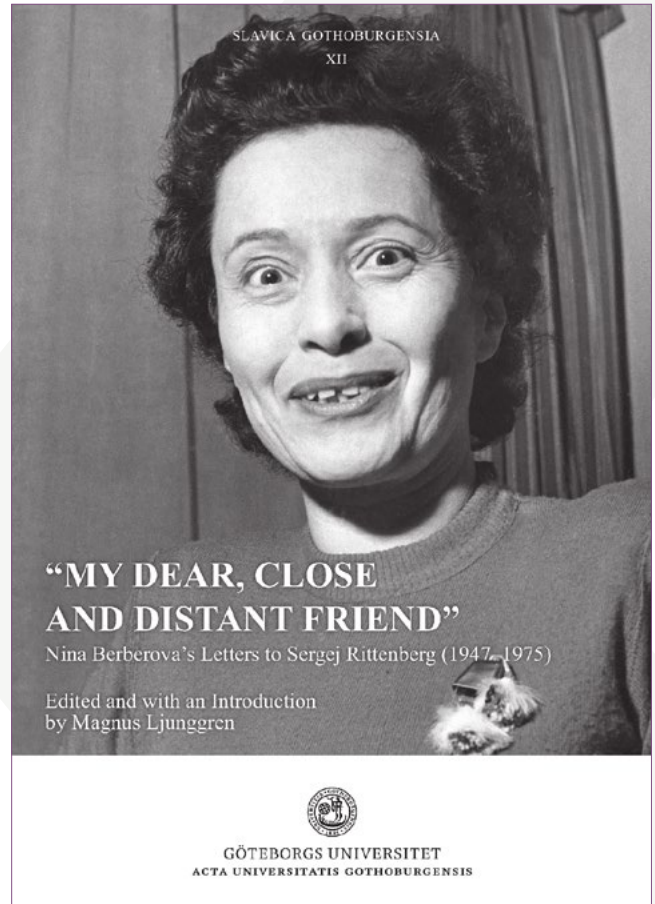
Nina Berberova (1901-1993) var en betydande exponent för den ryska exillitteraturen i det tjugonde seklet. Hon utvandrade från S:t Petersburg 1922 och verkade efterhand först i Berlin, så i Paris och till slut - som slavistprofessor - i USA. Hon står framför allt för en sparsmakad novellistik och en memoarbok - ”Med mina understrykningar” - som har översatts till en rad språk. Med Sergej Rittenberg, utvandrad från samma S:t Petersburg, lektor i ryska vid Stockholms universitet, förenades Berberova i en unik vänskap. På besök i Stockholm 1946 blev hon bekant med Rittenberg. Ett samtal inleddes - om hemlandet, om den ryska litteraturen, om emigrationens djupnande kris - som varade fram till Rittenbergs död 1975.

Berberova redogör i sina här utförligt kommenterade runt 150 brev till Rittenberg för läsfrukter och resintryck. Hon blickar tillbaka och ser framåt. Hon avger politiska kommentarer och förmedlar stämningar ur de olika exilmiljöerna. Hela tiden har hon ögonen på Ryssland. Hon känner med början på 1960-talet att Sovjetideologin håller på att krackelera. ”Om 20 år kommer vi att ges ut där borta”, skriver hon segervisst. Hon tar bara fel på några år. 1989 återvänder hon i triumf och hyllas nu som en levande länk till den stora ryska modernismen.

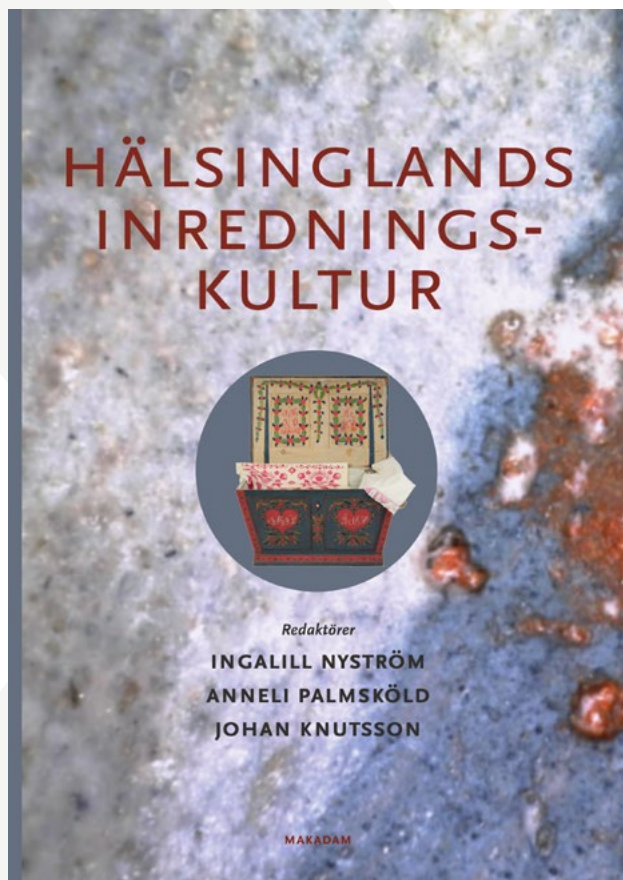
Berberovas brev speglar ett centralt exilliv i Europa och USA. De utgör ett viktigt komplement till hennes klassikerstämplade memoarverk.

Redaktör

Magnus Ljunggren är professor emeritus i ryska språket och litteraturen vid Göteborgs universitet.

Berberova, N. | Göteborg 2021. *“MY DEAR, CLOSE AND DISTANT FRIEND”*: Nina Berberova's Letters to Sergej Rittenberg (1947-1975) Edited and with an introduction by Magnus Ljunggren | 184 sidor | ISBN 978-91-7963-059-1 | Kriterium (Online) ISSN: 2002-2131
Acta Universitatis Gothoburgensis, Slavica Gothoburgensis
DOI: <https://doi.org/10.21524/kriterium.25>

Hälsinglands inredningskultur

Ingalill Nyström, Johan Knutsson och Anneli Palmsköld (red.)

Denna antologi är en samlad redovisning av forskningsresultat från det fyraåriga VR-projektet Dekorerade interiörer i hälsingegårdarna - en holistisk studie av ett kulturhistoriskt världsarv (2014-2017).

Målade och dekorerade interiörer och möbler samt mönstrade inredningstextilier under perioden 1700-1870 har undersökts med en kombination av metoder från såväl humaniora som naturvetenskap. Syftet har varit att få fram ny och fördjupad kunskap om färger, färgningen och andra råmaterial och tekniker som använts vid tillverkning av föremål och interiörer i hälsingegårdarna. Genom studien har ökad förståelsen för dåtidens lokala tillgången på råmaterial och råvaruhandel erhållits. Dessutom har detaljerad kunskap om interiörernas upphovsmän och -kvinnor genererats. Projektet tillför därmed ny kunskap för fortsatt undersökning av kulturella, sociala och ekonomiska sammanhang och förutsättningar för den inredningskultur som växte fram och formades i hälsingegårdar under 1700- och 1800-talen.

Redaktörer

Ingalill Nyström är docent och lektor i konservering vid Institutionen för kulturvård, Göteborgs universitet. Nyström har varit projektledare i forskningsprojektet.

Johan Knutsson innehar sedan 2009 Byggmästare John Mattsons professur i möbelskultur vid Linköpings universitet (Malmstens) och Nordiska museet.

Anneli Palmsköld är professor i kulturvård med inriktning mot hantverksvetenskap vid Institutionen för kulturvård, Göteborgs universitet.

Nyström, I, Palmsköld, A & Knutsson, J (red.) | Göteborg 2021 | *Hälsinglands inredningskultur* | 331 sidor | Illustrerad | ISBN 978-91-7061-856-7 | Kriterium (Online) ISSN: 2002-2131

Makadam förlag

DOI: <https://doi.org/10.22188/kriterium.23>

The Archaeologist In-Between

Olov Janse 1892-1985

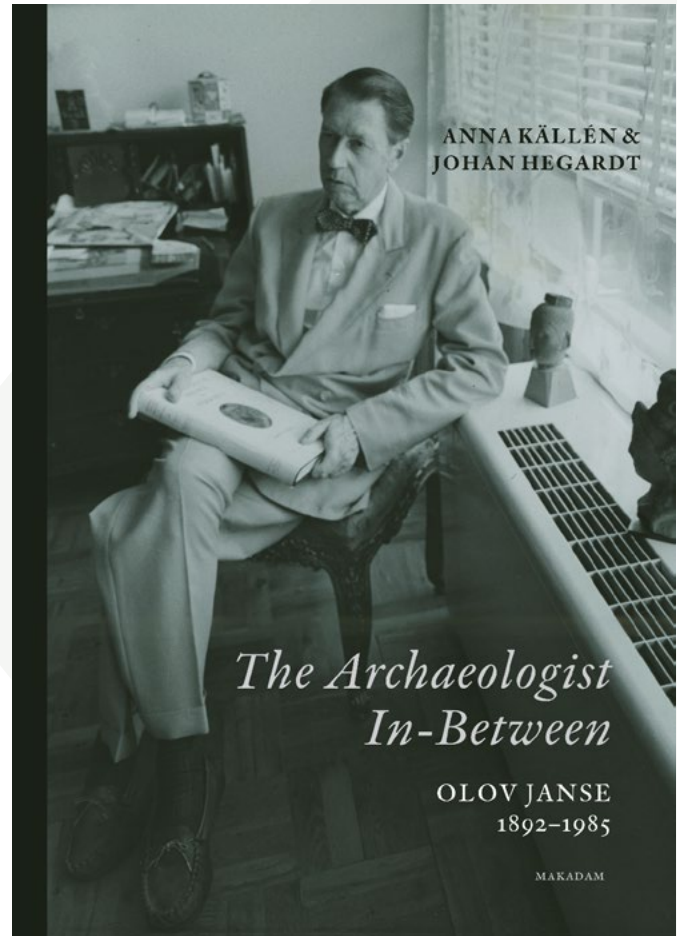
Anna Källén & Johan Hegardt

Arkeologen Olov Janse levde ett särpräglat liv. Han reste jorden runt flera gånger och upplevde några av 1900-talets viktigaste världspolitiska skeenden. Hans professionella gärning och nätverk skapade band och utbyten mellan museer och politiska institutioner i Sverige, Frankrike, Vietnam och USA: från Historiska museet och Östasiatiska museet i Stockholm, till det franska nationalmuseet i Saint-Germain-en-Laye och Cernuschimuseet i Paris, det koloniala forskningsinstitutet École française d'Extrême-Orient i Hanoi, och vidare till UNESCO i Paris, Peabody Museum i Harvard, det amerikanska utrikesdepartementet och Smithsonian Institution i Washington, D.C. Olov Janse har lämnat efter sig föremål och dokument i museisamlingar och arkiv världen över. Men hans namn är föga känt och hans arbete med att knyta samman människor, idéer och institutioner över kontinenter och kulturella och politiska sammanhang har varit mer eller mindre osynligt i tidigare historieskrivning. Han kan därför bäst beskrivas som en arkeolog som verkade i mellanrummen - an archaeologist in-between.

Författare

Anna Källén är docent i arkeologi vid Stockholms universitet.

Johan Hegardt är docent i arkeologi vid Uppsala universitet.

Källén, A & Hegardt, J. | Göteborg 2021 | *The archaeologist in-between: Olov Janse, 1892-1985* | 502 sidor | Illustrerad | ISBN: 978-91-7061-805-5 | Kriterium (Online) ISSN: 2002-2131

Makadam förlag

DOI: <https://doi.org/10.22188/kriterium.19>

Boréus K, Neergaard A & Sohl L (red.) | Lund 2021 |
*Ojämlika arbetsplatser: Hierarkier, diskriminering och strategier för
jämlikhet* | 412 sidor | Illustrerad | ISBN: 978-91-88909-65-7 |
Kriterium (Online) ISSN: 2002-2131

Nordic Academic Press

DOI: <https://doi.org/10.21525/kriterium.30>

Ojämlika arbetsplatser

*Hierarkier, diskriminering och strategier för
jämlikhet*

**Kristina Boréus, Anders Neergaard &
Lena Sohl (red.)**

Vad händer på våra arbetsplatser när vårt samhälle blir alltmer ojämlikt?

Inom flera sektorer av arbetslivet vittnar utlandsfödda lönearbetare om svårigheter, rasistiska kunder eller vårdtagare, gliringar från kollegor, omotiverade löneskillnader och höga krav på svenskunskaper medan mångspråkighet inte är meriterande.

I *Ojämlika arbetsplatser* lyfter 22 forskare från olika samhällsvetenskapliga discipliner fram de många former av ojämlikhet som återfinns på svenska arbetsplatser. Författarna belyser också klass- och genusbaserade orättvisor och hur olika maktordningar samverkar och förstärker varandra. Med sina skildringar av rasifierad ojämlikhet på olika arbetsplatser är boken den första i sitt slag i Sverige, och den innehåller även bidrag som ger internationella och historiska perspektiv.

Genom beskrivningar och analys av ett alltmer ojämlikt förvärvsliv tar sig författarna an en högst aktuell och central samhällelig utmaning. Hur kan strukturell ojämlikhet och diskriminering motverkas? Vilka arbetssätt kan leda till ett mer inkluderande och jämlikt arbetsliv?

Redaktörer

Kristina Boréus är professor i statsvetenskap vid Uppsala universitet.

Anders Neergaard är professor i sociologi vid Linköpings universitet.

Lena Sohl är biträdande lektor i sociologi vid Södertörns högskola.

Bakom stadens kulisser

Genus och gränser i Stockholm 1800-2000

Karin Carlsson, Rebecca Lennartsson (red.)

I *Bakom stadens kulisser* tar forskare från skilda discipliner med läsaren på strövtåg i Stockholm från tidigt 1800-tal till sent 1900-tal. Antologin tar sin början bland de första schweizerierna i Staden mellan broarna, passerar stadens nöjescentrum på Norr, gör uppehåll på det fashionabla Östermalm och avslutas i de förfallna Klarakvarteren.

Läsaren får besöka försvunna kaférum och slå in på det beryktade bordellstråket Norra smedjegatan, bevittna hemliga möten i Humlegårdens urinkurer och träda in i undangömda kökstrappor och bakom kulisserna i varuhusens skyltfönster. Vandringen avslutas längs den svenska syndens stråk "Klara porra" under 1970-talet.

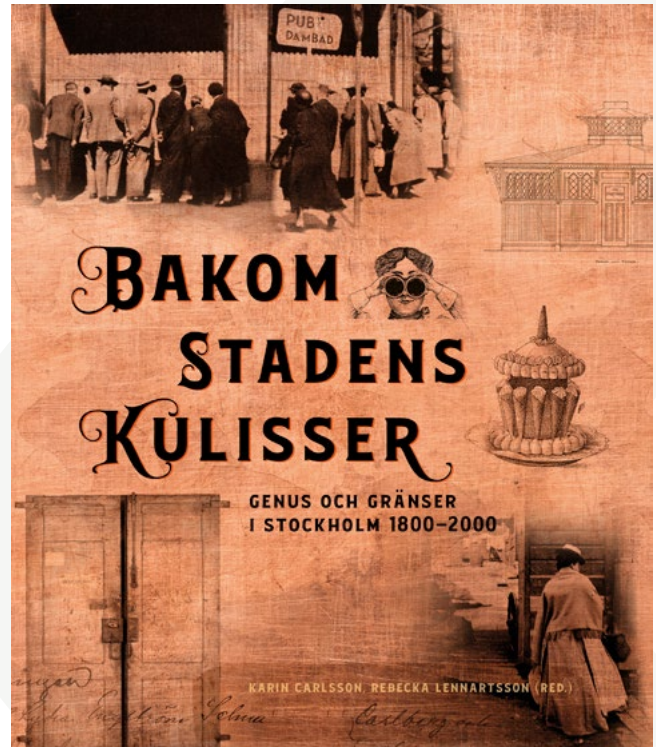
Rummen har både fysiska och mentala gränser. De präglas av normer kring manligt och kvinnligt i spänningsfältet mellan offentligt och privat, arbete och fritid, smutsigt och rent, konsumtion och produktion. Det är också rum som lämnat få tydliga spår i samlingar hos museer och arkiv.

Den här boken har kommit till inom ramen för projektet *Bekönade rum*. Mångdimensionella vandringar i stadens historia. Genom samarbete mellan arkivarier, antikvarier och forskare från ett flertal discipliner har projektet syftat till att skriva fram en mer mångfacetterad stadshistoria med utgångspunkt i de spår av levtt liv som speglas i kultur- arvsinstitutionernas föremål, bilder och foton. En mängd material har digitaliserats och tillgängliggjorts inom projektet.

Redaktörer

Karin Carlsson är fil dr i historia och verksam vid Stockholms universitet.

Rebecca Lennartsson är docent i etnologi och forskningschef vid Stadsmuseet i Stockholm.

Carlsson K & Lennartsson R (red.) | Stockholm 2021 |
Bakom stadens kulisser: Genus och gränser i Stockholm 1800-2000 |
 ISBN: 978-91-7031-331-8 | Kriterium (Online) ISSN: 2002-2131
 Stockholmia förlag
 DOI: <https://doi.org/10.33819/kriterium.31>

Lindkvist, L & Ljungberg, J (red.) | Lund 2021 | *Samvete i Sverige: Om frihet och lydnad från medeltid till idag* | Sweden: Kriterium (Online)
ISSN: 2002-2131

Nordic Academic Press

DOI: <https://doi.org/10.21525/kriterium.32>

Samvete i Sverige

Om frihet och lydnad från medeltid till idag

Linde Lindkvist & Johannes Ljungberg (red.)

Vi lever i en tid då tankar om samvete och samvetsfrihet syns allt oftare i svensk offentlighet - i rikspolitiken, på tidningarnas ledarsidor och i sociala medier. Historiskt sett har de båda begreppen använts för att markera en viss mån av frihet eller en skyddad position i moraliska, politiska och rättsliga konflikter.

Hänvisningar till en enskild människas samvete och skillnader mellan en inre och en yttre "domstol" har kunnat legitimera befrielse från religiösa och statliga tvångsmekanismer och motiverat exempelvis vapen- eller abortvägran.

En grupp forskare i historia, mänskliga rättigheter, rättsvetenskap, etik och religionssociologi tar här ett gemensamt grepp om några av de mest brännande konflikterna kring samvete och samvetsfrihet i Sverige från medeltiden till idag. Fram träder en bild av komplexa och motspänniga begrepp som även idag bär påtagliga spår av äldre distinktioner och historiska konfliktsammanhang.

Redaktörer

Linde Lindkvist är docent på Enskilda Högskolan Stockholm.

Johannes Ljungberg, är doktor i historia och innehar en postdoktortjänst vid Centre for Privacy Studies, Köpenhamns universitet.

Med tvål, vatten och flit

Hälsofrämjande renlighet som ideal och praktik ca 1870-1930

Johanna Annola, Annelie Drakman & Marie Ulväng (red.)

Upptäckten att sjukdomar orsakas av bakterier förändrade förståelsen för hygien och arbetet för renlighet i grunden. Processen tog fart i de borgerliga hemmen: rent linne signalerade förfining och respektabilitet. Sanitet var en lyx i tätbefolkade storstäder och blev en klassfråga där kampen mot infektioner krävde stora miljöhygieniska reformer som investeringar i vattenledningar, renhållning och livsmedelshygien.

Här belyser en grupp forskare hur renligheten fick en central roll i de nordiska välfärdssamhälle-
nas framväxt. Från mitten av 1800-talet och framåt pågick arbetet där rådande uppfattningar om klass, kön och arbete fick omförhandlas då smutsen skulle fördrivas av såväl statliga som ideella aktörer.

Skribenterna utforskar särskilt utbyten mellan engagerade debattörer, föreningar, institutioner och enskilda individer. Hur gick arbetet för ökad renlighet till och hur togs det emot? Vem och vad behövde rengöras och på vilka grunder?

Redaktörer

Johanna Annola är disputerad i historia och arbetar nu som akademiforskare Tammerfors universitet.

Annelie Drakman disputerade 2018 i idé- och lärdoms-historia vid Uppsala universitet och arbetar som forskare vid institutionen för kultur och estetik på Stockholms universitet.

Marie Ulväng är disputerad i ekonomisk historia vid Uppsala universitet.

Annola J, Drakman A & Ulväng M (red.) | Lund 2021 | *Med tvål, vatten och flit: Hälsofrämjande renlighet som ideal och praktik ca 1870-1930* | Sweden: Kriterium (Online) ISSN: 2002-2131

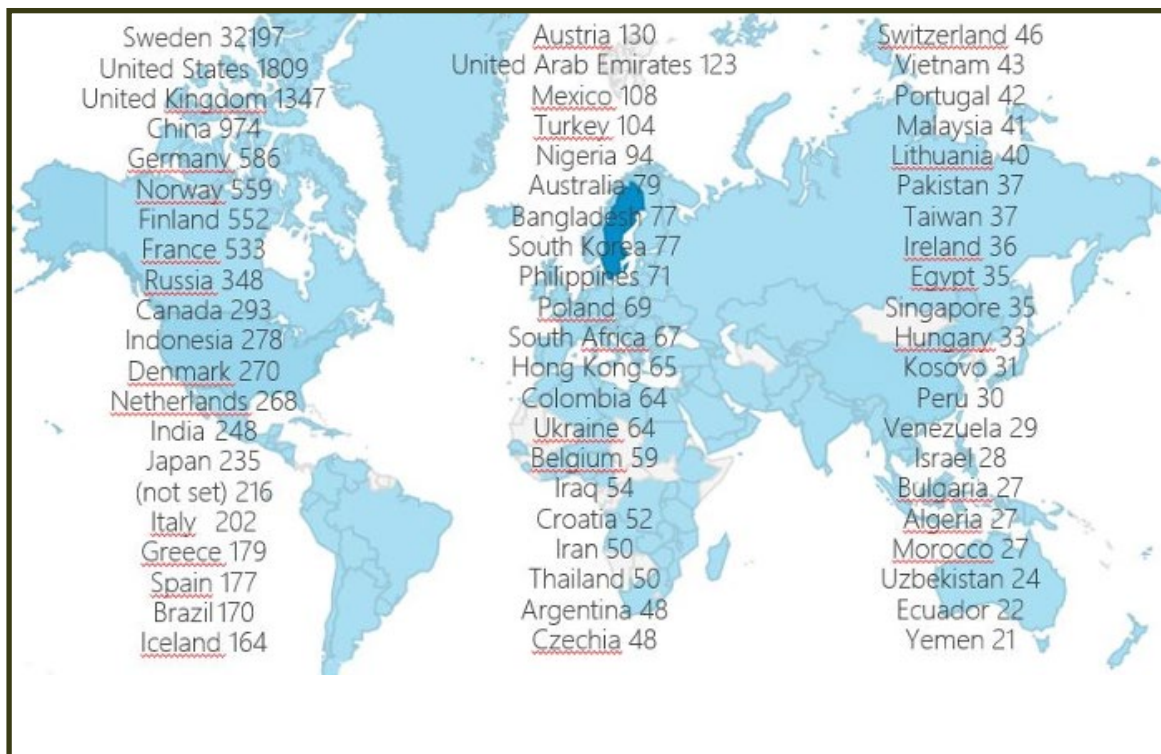
Nordic Academic Press

DOI: <https://doi.org/10.21525/kriterium.33>

Kriterium i siffror

- **32 publicerade böcker** sedan starten i maj 2016
- **58 000 nedladdningar** av pdf- och epub-nedladdningar (13 000 har skett via OAPEN och 45 000 via Kriteriums hemsida)
- **102 000 sidvisningar** på kriterium.se sedan starten

Kriterium har besökare från hela världen*

* Antal sessioner på www.kriterium.se

DANIEL LOVHEIM
Naturvetarna, ingenjörerna och valfrihetens samhälle
Äskrytningar till naturvetenskapen under svenska vetenskapsakademien
Nordic Academic Press

BERÄTTELSE
OM DET FÖRBUDNA
EVA BORGSTRÖM

DJUR
Berörande möten och
Fanny Ambjörnsson

Tid att städa
Om vardagsstädningens praktik och politik
Fanny Ambjörnsson

FORBIDDEN LITERATURE

DE SAMHÄLLSBESKRIVNINGAR
1900-talets Sverige

MARTIN DACKLING
Istället för äktenskap
Att driva jordbruk tillsammans med sysskon
i 1900-talets Sverige
NORDIC ACADEMIC PRESS

Movement of Knowledge
Anilities perspectives
science, and experience

Ingrid Stigsdotter (ed.)
Making the Invisible Visible
Women's agency in history and beyond
NORDIC ACADEMIC PRESS

Sensitive Objects
Affect and Material Culture
Edited by Jonas Frykholm
Maja Povzanovic Frykholm
NORDIC ACADEMIC PRESS

Our Remains
The History of Suffering and Death
in the World Wars
Lina Sturfelt (eds.)
NORDIC ACADEMIC PRESS

Vill du veta mer?

Besök www.kriterium.se eller skicka
e-post till: info@kriterium.se

Tryckt 2021

Bilaga 2 Stadgar för Kriterium

Stadgar för Kriterium

Detta är stadgar för Kriterium. Göteborgs universitet är värd för konsortiet och ansvarar därför ytterst för verksamheten ekonomiskt och organisatoriskt.

Dessa stadgar är fastställda genom beslut 2019-03-06 och reviderade 2021-05-25 av styrgruppen för Kriterium och Överbibliotekarien vid Göteborgs universitet.

§ 1. Syfte

Kriterium är en plattform för granskning, publicering och spridning av högkvalitativa vetenskapliga böcker, i linje med etablerade open access-principer. Kriterium vill stärka den vetenskapliga boken som publiceringsform.

Konsortiet är öppet för alla lärosäten och förlag och riktar sig till forskare och forskning med svensk anknytning. Kriterium värnar därmed särskilt om traditionen med vetenskapliga böcker utgivna i Sverige (men inte nödvändigtvis på svenska).

§ 2. Medlemmar

Kriterium-konsortiet har lärosäten, nationella aktörer och förlag som medlemmar. Villkoren för medlemskap anges nedan och aktuell medlemsförteckning finns som bilaga 1.

Lärosäten kan upptas som medlemmar om de har sitt säte i Sverige och bedriver högre utbildning och forskning i Sverige.

Nationella aktörer kan upptas som medlemmar och/eller som bidragsgivare.

Förlag kan upptas som medlemmar om de bedriver publicering i enlighet med Kriteriums syften.

Nedan särskiljs lärosätesmedlemmar och förlagsmedlemmar.

2.1 Lärosäten

Lärosätesmedlemmar betalar en medlemsavgift och anställda vid dessa lärosäten kan väljas som ledamöter i styrgruppen.

2.2 Förlag

Representanter för förlagsmedlemmar nominerar gemensamt en representant till styrgruppen.

Förlagsgruppen utgörs av förlagsmedlemmar som medverkar på frivillig basis. Kriteriums uppdrag till gruppen är att spegla förlagsspecifika perspektiv på Kriteriums verksamhet. Förlagens arbetssätt och krav på redaktionell bearbetning, typografi och grafisk form är en specifik kunskap som Kriterium drar nytta av i utvecklingen av sitt arbete. En ambition är att samarbetet förlagen och Kriterium emellan ska ge information för att optimera praktiska rutiner runt sakkunniggranskningar och arbetsflöden i plattformen. (Se bilaga 2).

§ 3. Organisation

Kriteriums högsta beslutande organ är styrgruppen. Styrgruppen fastställs av Göteborgs universitetsbiblioteks överbibliotekarie i samråd med ordförande för Kriteriums styrgrupp. Göteborgs universitetsbibliotek fungerar som värdorganisation, vilket inbegriper nationell samordning och utveckling, bevakning av open access-frågor, daglig drift, digital plattform och support.

Lärosätesmedlemmar föreslår representanter till styrgruppen vid förfrågan från Göteborgs universitetsbiblioteks överbibliotekarie. Lärosätenas ledamöter i styrgruppen bör ha vetenskaplig kompetens, biblioteks-/publiceringskompetens och/eller ledningserfarenhet, och ska vara anställda vid respektive lärosäte.

Lärosätena utser kontaktpersoner med biblioteks-/publiceringskompetens som ansvarar för frågor som gäller publiceringen inklusive nödvändig koordinering mellan lärosätenas olika publiceringsprocesser som inte är kopplade till den vetenskapliga bedömningen, och förväntas därför ha god kännedom om publiceringsverksamheten vid det egna lärosätet.

Styrgruppen består av Kriteriums styrgruppsordförande och den nationella samordnaren, samt en representant per lärosäte. Ordförande för styrgruppen bör ha anställning vid Göteborgs universitet och ha uppdraget på universitetets vägnar. Göteborgs universitetsbiblioteks representant är samordnare för styrgruppen.

Förlagsmedlemmarna föreslår tillsammans en representant till styrgruppen. På samma sätt föreslår de nationella aktörerna varsin representant till styrgruppen som står för en oberoende bevakning av nationella intressen. Därtill ingår också ordförande i Kriteriums redaktionsråd (se nedan) i styrgruppen.

Styrgruppen utser ett redaktionsråd. Som administrativt stöd fungerar Göteborgs universitetsbiblioteks kansli. Kriterium team vid Göteborgs universitetsbibliotek ansvarar, utvecklar och administrerar den digitala plattformen och hemsidan. Nationell samordnare för Kriterium är placerad vid Göteborgs universitetsbibliotek.

3.1 Styrgruppsmöte

Styrgruppen är ett forum för diskussion och beslut i övergripande frågor. Styrgruppsmötet beslutar om medlemskap, budget, medlemsavgift, verksamhetsinriktning, verksamhetsberättelse och redovisning av konsortiets ekonomiska förhållanden. Styrgruppen sammanträder minst en gång per år på kallelse av styrgruppens samordnare. Styrgruppen är formellt berättigad att fatta beslut när minst hälften av medlemmarna är företrädde. Alla ledamöter har yttrande-, förslags- och rösträtt.

Vid omröstning förfogar varje medlem över en röst. Beslut tas med enkel majoritet. Vid lika röstetal har styrgruppens ordförande utslagsröst. Vid val skiljer lotten.

3.2 Redaktionsråd

Redaktionsrådet består av akademiska representanter utsedda av styrgruppen med hög vetenskaplig kompetens (minst docent) som har stor erfarenhet av sakkunniggranskning inom olika områden. Det är önskvärt att redaktionsrådet sammantaget har en bas i ett flertal vetenskapliga discipliner som speglar bredden i Kriteriums publicering.

Redaktionsrådet bedömer i det första steget synopsis och förslaget på vetenskapligt ansvarig, och i det andra steget att granskningen utförts tillfredsställande samt de förändringar i manus som gjorts utifrån granskningen. Redaktionsrådet kan strukturellt jämföras med en lärarförslagsnämnd, där medlemmarna inte själva är sakkunniga inom varje enskilt område utan utifrån sin vetenskapliga kompetens kan bedöma om granskningsprocessen har skett på ett tillfredsställande sätt.

3.3 Administrativt stöd (Kansli)

Som administrativt stöd fungerar Göteborgs universitetsbiblioteks kansli och Kriterium team. Kansliet och Kriterium team sköter den löpande förvaltningen och IT-driften enligt styrgruppens anvisningar och riktlinjer. Kansliet skall agera i enlighet med av styrgruppen beslutad budget och hålla styrgruppen informerad om verksamheten. Överbibliotekarien vid Göteborgs universitet är huvudansvarig för kansliet.

§ 4. Verksamhet och ansvar

Göteborgs universitetsbibliotek har huvudansvar för drift och förvaltning av Kriterium, inklusive ekonomisk och verksamhetsmässig redovisning. Göteborgs universitet ansvarar för att ta fram en verksamhetsplan och en årsbudget. Styrgruppen fastställer medlemsavgifternas storlek och verksamheten redovisas i form av en årsberättelse.

Redaktionsrådet ansvarar för den vetenskapliga bedömningen och beslutar om utgivning i Kriterium.

§ 5. Finansiering av konsortiets verksamhet

Konsortiet finansieras genom medlemsavgifter, externa bidrag samt vid behov publiceringsavgifter.

Kriterium bör ingå i lärosätenas årliga budget- och verksamhetsplanering, utifrån den part vid respektive lärosäte som är engagerad – lärosätet som helhet, biblioteket, en fakultet eller motsvarande.

Medlemsavgiften bestäms av styrgruppen för ett år framåt och fastställs senast den 15 oktober året innan. Medlemsavgiften kan differentieras mellan olika grupper av medlemmar.

Lärosätesmedlemmarna svarar gemensamt för verksamhetens ekonomiska förpliktelser. Varje kontaktperson ansvarar för att nödvändig information lämnas till Kriterium.

Kostnaderna för publicering inom Kriterium ska vara överkomliga för författare som bedriver bidragsfinansierad forskning (där publiceringskostnaden normalt ingår i budgeten) likväl för författare som bedriver forskning finansierad på annat sätt.

§ 6. Ändrade förhållanden, ändringar och tillägg

6.1 Stadgeändring

För ändring av dessa stadgar erfordras en majoritet av minst två tredjedelar av avgivna röster vid sammanträde med styrgruppen, vid vilket minst tre fjärdedelar av styrgruppens medlemmar är företrädare.

6.2 Utträde

Meddelande om utträde ur Kriterium skall göras skriftligen till styrgruppen.

Medlemsavgift erläggs till utgången av det år under vilket medlemmen lämnat konsortiet. Medlem kan välja att utträda ur konsortiet med omedelbar verkan eller kvarstå som medlem under den period medlemsavgift betalas. Erlagd medlemsavgift återbetalas inte.

Bilaga 1: Medlemmar i Kriterium och nationella aktörer

Lärosäten:

Göteborgs universitet

Lunds universitet

Uppsala universitet

Malmö universitet

Karlstads universitet

Stockholms universitet

Södertörns högskola

Umeå universitet

Örebro universitet

Förlag:

Makadam förlag

Nordic Academic Press

Nationella aktörer:

Vetenskapsrådet

Riksbankens jubileumsfond

Kungliga biblioteket

Bilaga 2: Ramar Kriteriums förlagsgrupp

Gruppen utgörs av förlagsmedlemmar som medverkar på frivillig basis. Kriteriums uppdrag till gruppen är att spegla förlagsspecifika perspektiv på Kriteriums verksamhet. Förlagens arbetssätt och krav på redaktionell bearbetning, typografi och grafisk form är en specifik kunskap som Kriteriums ledningsgrupp drar nytta av i utvecklingen av sitt arbete. Ambitionen är att samarbetet förlagen och Kriterium emellan ska ge information för att optimera praktiska rutiner runt sakkunniggranskningar och arbetsflöden i plattformen.

Nya medlemmar tillkommer då de har 1) minst ett manus i omlopp i plattformen och 2) uppfyllt ett antal kriterier. Medlemskap föreslås av Kriteriums styrgruppsordförande som skickar på enkel remiss hos förlagsgruppen.

Medlemsförlag ska ha:

- en professionell utgivning,
- utgivning som sträcker sig utöver s.k. egenutgivning (se nedan),
- dokumenterad erfarenhet av och/eller avsikt att bedriva publicering specifikt av vetenskaplig litteratur,
- dokumenterad erfarenhet av och/eller avsikt att säkerställa att manus aktuella för Kriteriumpublicering genomgår grundliga redaktionella processer (såsom språklig bearbetning och grafisk formgivning) efter granskning och godkännande av redaktionsrådet,
- ett säkerställt system för marknadsföring/information om och distribution av aktuell bok när den publiceras,
- en konstruktiv inställning till Kriteriums syften och mål.

Även nystartade förlag kan bli medlemmar.

Förlagsgruppen har ett roterande ordförandeskap (ett år i taget) och ordförandeskapets uppgift är att:

- sammankalla till möte vid uppkomna diskussionsbehov av förlagsspecifika ärenden kring OA, peer review eller dit relaterade frågor, och/eller kalla till samtalsforum för 1) frågor som ska tas upp på Kriteriums styrgruppsmöten samt 2) frågor om godkännande av nya medlemmar i förlagsgruppen (att kriterierna uppfylls)
- ansvara för att protokoll skrivs och
- sitta med vid Kriteriums styrgruppsmöten som förlagsgruppens representant.

Möten kan ske via Skype, skriftligt eller anordnas på fysisk plats när det är funktionellt. Medlemmars medverkan vid möten är inget tvång men ska ombesörjas i möjligaste mån. Minimiantalet möten är en gång per år inför Kriteriums styrgruppsmöten.

Bilaga 3 Förteckning över författare och vetenskapligt ansvariga

[illegible]

Navn	Roll (Börf/red/kaa/VA)	Boktitel	Examina	Yrkestitel	Institut	Institution/Avdelning/enhet	Land
Anders Ohlsson	vetenskapligt ansvarig	Läsarnas Lagerlöf. Brevet från allmänheten till Selma Lagerlöf 1891–1940					
Anders Öhman	vetenskapligt ansvarig	Att göra klass: intersektionella nedslag i svensk samtidssoci					
Antoaneta Granberg	vetenskapligt ansvarig	"MY DEAR, CLOSE AND DISTANT FRIEND": Nina Berberova's Letters to Sergei Rittenberg (1947-1975)					
Arne Buggar Amundsen	vetenskapligt ansvarig	Sämvete i Sverige: Om frihet och lydnad från medeltiden till idag					
Biggitta Svensson	vetenskapligt ansvarig	Mammi! Lohmans fall: Nattsläpsskär i 1700-talets Stockholm					
Christer Ahlberger	vetenskapligt ansvarig	Hälsinglands inredningskultur					
Daniel Normark	vetenskapligt ansvarig	Movement of knowledge: introducing a medical humanities perspective on medicine, science and experience.					
David Guart	vetenskapligt ansvarig	Gållor/fäures många iden och äventyr.					
David Gedin	vetenskapligt ansvarig	Afterlives / Comics as Adaptation. Scandinavian Classics in Graphic Translation					
Fia Sundevall	vetenskapligt ansvarig	Nelly Thuring väg till riksdagen: en politisk biografi					
Go Hagemann	vetenskapligt ansvarig	Med tåll, vatten och flit: Hålsjöfjärnande renlighet som ideal och praktik ca 1870-1930					
Gunhild Vidén	vetenskapligt ansvarig	Theodore Metzochies' Sententious Notes: Senecosis gnomikai 61–70 & 72–81	professor		Göteborgs universitet	Institutionen för språk och litteraturer	Sverige
Hedvig Brander Jonsson	vetenskapligt ansvarig	Krigstiderna och deras bilder: En studie av bild, rum och betraktare i Vadsöns klosterkyrka omkring år 1500	docent		Uppsala universitet	Konstvetenskapliga institutionen	
Henrik Jansson	vetenskapligt ansvarig	Medeltidens genus: Kvinnors och mäns roller inom kultur, rät och samhäll. Norden och Europa ca 300–1500	professor		Göteborgs universitet	Institutionen för historiska studier	
Ian Lilley	vetenskapligt ansvarig	The Archaeologist In-Between: Olav Janse, 1892–1985					
Ingemar Söhrman	vetenskapligt ansvarig	Romanistiken i Sverige: Tradition och förnyelse					
Ingemar Söhrman	vetenskapligt ansvarig	Didso kväl i fransk 1500-tal. Hålsöns de Crenes version av Aemiden					
Jenny Björklund	vetenskapligt ansvarig	Framtidens kvinnor: Mognad och medborgarskap i svenska flickböcker 1832–1921					
Jon Helgason	vetenskapligt ansvarig	Efter Tegné: Experiment med traditionen					
Jonas Almqvist	vetenskapligt ansvarig	Didactic classroom studies: A potential research direction					
Jonas Ohlsson	vetenskapligt ansvarig	Wizards of the web					
Katrina Plank	vetenskapligt ansvarig	Tsangnyön Heruka sånger: En studie och översättning av en tibetansk buddhistisk yogis religiösa poeti					professor
Knut Öve Eliasson	vetenskapligt ansvarig	Det villrådiga samhället: Kungliga Vetenskapsakademiens politiska och ekonomiska ideologi, 1738–1792					
Kristina Fjellkestam	vetenskapligt ansvarig	Berättelser om det förbudna: Begär mellan kvinnor i svensk litteratur 1900–1935					
Lars Fredrik Andersson	vetenskapligt ansvarig	Liv och rörelse: Göteborgs befolkning och arbetsmarknad 1900–1950					
Lars M Andersson	vetenskapligt ansvarig	Rennegat: Nils Flyv och Sven Olav Lindholm i gränslandet mellan kommunism och nazism					
Lars M Andersson	vetenskapligt ansvarig	Svenska uppfattningar och förhandlingar om ras och rasism under efterkrigstiden					
Lena Gerholm	vetenskapligt ansvarig	Djur. Berörande möten och kulturella smärtpunkter.					
Lena Lennethed	vetenskapligt ansvarig	Humänister på offentlighetens arenor					
Lena Marander-Eklund	vetenskapligt ansvarig	Sensitive Objects: Affect and Material Culture					
Maria Andersson	vetenskapligt ansvarig	Svensk(s), Främling, Fiende, pacifist: beredskaps- och krigsrelaterade gestaltningar i svensk 1940-talsprosa					
Maria Bäckman	vetenskapligt ansvarig	Tid att ståda: Om vardagsutställningens praktik och politik					Stockholm universitet
Mariah Larsson	vetenskapligt ansvarig	Making the invisible visible: Reclaiming women's agency in Swedish film history and beyond					
Marianne Thormählen	vetenskapligt ansvarig	Om pröva vändningen: En ny kunskaps historia om miljöfrågornas genombrott under efterkrigstiden					
Mårten Sockare	vetenskapligt ansvarig	Ordföet: En analys av bildens epemart hos tre skapare av textföet berättande					
Martin Hansson	vetenskapligt ansvarig	Rikskaplet: Arknologiska perspektiv på ett bortglömt regalskepp					
Mats Franzen	vetenskapligt ansvarig	Råkom stadens kuliser: Genus och gränser i Stockholm 1800–2000					
Ola Wetterberg	vetenskapligt ansvarig	Craft sciences					
Ole Marius Hylland	vetenskapligt ansvarig	Forbidden Literature: Case studies on censorship					
Roger Jacobsson	vetenskapligt ansvarig	Markernas kronologi och ideologi. Natur och platskapande i norra Sverige med fokus på kolonisationen av lapmarken.					
Roger Quarell	vetenskapligt ansvarig	Om samhällsbevaknings: Förhandlingar om synskap och bevakning i 1930- och 40-talets Sverige					
Sören Jansson	vetenskapligt ansvarig	Isstället för åtkänkas: Att driva jordbruk tillsammans med synkon i 1900-talets Sverige					Institutionen för etnologi, religionshistoria och genusvetenskap
Sofian Ekblt Amirell	vetenskapligt ansvarig	Methods in World History A Critical Approach					
Stuart Burch	vetenskapligt ansvarig	War remains. Meditations of suffering and death in the era of the world wars.					
Sven Hört	vetenskapligt ansvarig	Ojämlika arbetsplatser: Hierarkier, diskriminering och strategier för jämlikhet					
Thomas Kaiserfeld	vetenskapligt ansvarig	Naturvetarna, ingenjörerna och valfrihetens samhälle: Rekrytering till teknik och naturvetenskap under svensk efterkrigstid					
Yvonne Leffler	vetenskapligt ansvarig	Prevention, historia och animalitet: Om det gotiska förvandlingar hos Karen Blixen					
Yvonne Sveinström	vetenskapligt ansvarig	I kalla krigets spår: Skapandet av ett svenskt militärt kulturarv					

TOTALR: 49-2 + 47

Bilaga 4

VERKSAMHETSPLAN

Kriterium

Aktiviteter

Kriteriums huvudsakliga aktivitet kommer som tidigare att vara att rekquirera manus och ta manus genom granskningsprocessen. Minst 10 manus per år.

Kriteriums redaktionsråd sammanträder fyra gånger per termin. Nationell samordnare och huvudredaktör ansvarar för löpande kontakt med författare, förlag och vetenskapligt ansvariga, olika typer av informations- och marknadsföringsinsatser samt för utbyte med kontaktpersoner.

Kriteriums styrgrupp sammanträder minst en gång per år.

Planer finns på att fortsätta med programpunkter på Forskartorget under Bokmässan i Göteborg.

Övriga aktiviteter inkluderar lansering av nya publikationer med pressreleaser, kommunikation på sociala medier, etc.

Kontinuerlig uppdatering av hemsidan och annan kommunikation enligt kommunikationsplanen.

Kriterium planerar att fortsätta att vara en aktiv del i diskussioner som rör den vetenskapliga boken och öppen tillgång av vetenskapliga publikationer.

Tidsplan

Januari redaktionsråd 1
Februari redaktionsråd 2
Mars redaktionsråd 3
April redaktionsråd 4
Maj Styrgruppsmöte 1
Juni
Juli
Augusti redaktionsråd 5
September Medverkan bokmässan
Oktober redaktionsråd 6
November redaktionsråd 7
December redaktionsråd 8

Resurssättning

Kriterium finansieras huvudsakligen av medlemsavgifter och bidrag från medverkande lärosäten och externa aktörer. Medlemsavgiften bestäms av styrgruppen för ett år framåt och har under 2021 varit i spannet mellan 50 000 kr till 200 000 kr. Bidrag kommer från de nationella aktörerna Vetenskapsrådet, Riksbankens jubileumsfond och Kungliga biblioteket.

Kriterium är alltså till stor del lärosätesfinansierat, vilket både tydliggör huvudintressenterna, men också understryker behovet av en långsiktig hållbar nationell finansiering, exempelvis genom de externa aktörer som redan idag stödjer och ingår i konsortiet.

Kriteriums ekonomi är god, men det finns behov av större trygghet och framförhållning. En viktig uppgift för styrgruppen under de kommande åren blir att stärka Kriteriums finansiering. Dels genom att öka antalet lärosätesmedlemmar, dels genom att säkra långsiktig finansiering från nationella aktörer.

Bilaga 5

FINANSIERINGSPLAN 2021-2023

Kriterium

DATUM: 2021-11-30

KONTAKTPERSON:

Maja Pelling, nationell samordnare

maja.pelling@gu.se

+46 (0)31 786 1165

Kriterium har för åren 2021 till och med 2023 ansökt om att Vetenskapsrådet, Riksbankens jubileumsfond och Kungliga biblioteket tillsammans ska stå för Kriteriums rörliga kostnader kopplade till publikation och sakkunniggranskning. Den rörliga kostnaden per publikation är 40 000 kr (se nedan). Kostnader för 15 publikationer årligen under tre år uppgår sammanlagt till 1,8 miljoner kronor.

I samband med ansökan föreslog vi att VR, RJ och KB skulle ta ett rambeslut för hela treårsperioden, och att utbetalning för de rörliga kostnaderna skulle ske årligen i efterhand per publikation, med avstämning i november. Utbetalning av bidrag till fasta kostnader skulle däremot ske i förväg.

De fasta kostnaderna uppgår till 900 000 kr per år. Dessa föreslog vi skulle finansieras av lärosätena och de nationella aktörerna tillsammans. De tre grundande lärosätena Göteborgs universitet, Lunds universitet och Uppsala universitet skulle bidra med 100 000 kr var per år. Övriga sex lärosäten skulle bidra med 50 000 kr var per år. Utifrån det föreslog vi att de nationella aktörerna skulle bidra med sammanlagt ytterligare 150 000 kr per finansjär per år för treårsperioden.

VR har bifallit Kriteriums ansökan om ekonomiskt stöd om maximalt 200 000 kronor per år till Kriterium att användas för rörliga kostnader under 2021, 2022, 2023. Beloppen justeras i slutet av varje år.

RJ har beslutat att ge fortsatt stöd till Kriterium med 250 000 kr för 2021. Medlen ska användas för rörliga kostnader förknippade med verksamheten vid Kriterium, och redovisas varje år. Vid behov av fler publiceringar finns det möjlighet att ansöka om mer bidrag. RJ har inte möjlighet att fatta beslut för tre år i taget, men har signalerat att man är villig att fortsätta stödja Kriterium med minst samma summa även 2022 och 2023.

KB har budgeterat för att stödja Kriterium med 200 000 kr per år. Detta kommer att ske som en medlemsavgift istället för bidrag.

Lärosätena avsätter olika summor till medlemsavgiften, i spannet 50 000 per år till 150 000 per år (de tre grundande lärosätena). Vi räknar med 10 publikationer för 2022 och 2023 OH 10%, UU betalar 100 000 och GU, LU 125 000 kr, SU 75 000 och resterande 50 000 kr. Om vi behöver publicera fler än 10 kan vi ansöka om extra bidrag från RJ.

Detta ger följande finansieringsplan 2021:

Intäkter	Kommentar	Summa
Avgifter lärosäten	150.000 kr per lärosäte, 3 lärosäten	450 000
Avgifter nya medlemmar	50.000 kr per lärosäte, 5 lärosäten + 1 lärosäte 75.000	325 000
Avgifter och bidrag från nationella aktörer	Bidrag till rörliga kostnader, 40.000 kr per publikation, totalt RJ 250.000 kr och VR 200.000, KB 200.000	650 000
Medel inför kommande publicering		100 000
Summa intäkter		1 525 000
Utgifter	Kommentar	Summa
Publiceringskostnader*	Ingår arvoden 21 000 kr per manus, del av årsavgift 50.000 kr och publiceringsavgift Ubiquity Press och OH. 15 publikationer à 40.000 kr	600 000
Personalkostnader*	Motsvarande totalt 1,1 HTE	800 000
Marknadsföring	Bokmässan, bokrelease, broschyrer, representation	25 000
Summa utgifter		1 425 000
OH	Beräknat som 7% av summan av utgifterna 107 800	99 750
Summa utgifter inklusive OH		1 524 750
Resultat		250
*) Beräkning av publiceringskostnader		
Hittills (november 2021) har 10 publikationer publicerats under 2021, 4 befinner sig i slutproduktion, ytterligare 7 är under granskning eller omarbetning.		
**) Personalkostnader 2021		Procent
Nationell samordnare		40%
Ekonomi- och personaladministration		20%
Kriteriumteam		30%
Ordförande redaktionsråd		20%
Totalt		110%

--	--	--

Finansieringsplan för 2022 och 2023:

Intäkter	Kommentar	Summa
Avgifter lärosäten	100.000 kr per 3 lärosäte, 100 000 kr	300 000
Avgifter nya medlemmar	50.000 kr per lärosäte, 9 lärosäten + 1 lärosäte 75.000	525 000
Avgifter och bidrag från nationella aktörer	Bidrag till rörliga kostnader, 40.000 kr per publikation, totalt RJ 250.000 kr och VR 200.000, KB 200.000	650 000
Medel inför kommande publicering		
Summa intäkter		1 475 000
Utgifter	Kommentar	Summa
Publiceringskostnader*	Ingår arvoden 21 000 kr per manus, del av årsavgift 50.000 kr och publiceringsavgift Ubiquity Press och OH. 10 publikationer à 40.000 kr	400 000
Personalkostnader*	Motsvarande totalt 1,1 HTE	875 000
Marknadsföring	Bokmässa, bokrelease, broschyrer, representation	35 000
Summa utgifter		1 310 000
OH	Beräknat som 10% av summan av utgifterna	131 000
Summa utgifter inklusive OH		1 441 000
Resultat		34 000
*) Beräkning av publiceringskostnader		
Budget 10 publiceringar		
**) Personalkostnader 2022		Procent
Nationell samordnare		40%
Ekonomi- och personaladministration		20%
Kriteriumteam		30%

Ordförande redaktionsråd		20%
Totalt		110%

Ensuring Quality and Status: Peer Review Practices in Kriterium, A Portal for Quality-Marked Monographs and Edited Volumes in Swedish SSH

Björn Hammarfelt^{1*}, Isak Hammar² and Helena Francke^{1,3}

¹Swedish School of Library and Information Science, University of Borås, Borås, Sweden, ²Joint Faculties of Humanities and Theology, Lund University, Lund, Sweden, ³Gothenburg University Library, University of Gothenburg, Gothenburg, Sweden

OPEN ACCESS

Edited by:

Michael Ochsner,
FORS, Switzerland

Reviewed by:

Tim Engels,
University of Antwerp, Belgium
Iva Melinščak Zloti,
University of Zagreb, Croatia

*Correspondence:

Björn Hammarfelt
bjorn.hammarfelt@hb.se

Specialty section:

This article was submitted to
Scholarly Communication,
a section of the journal
Frontiers in Research Metrics and
Analytics

Received: 12 July 2021

Accepted: 07 October 2021

Published: 29 October 2021

Citation:

Hammarfelt B, Hammar I and
Francke H (2021) Ensuring Quality and
Status: Peer Review Practices in
Kriterium, A Portal for Quality-Marked
Monographs and Edited Volumes in
Swedish SSH.
Front. Res. Metr. Anal. 6:740297.
doi: 10.3389/fma.2021.740297

Although established forms of peer review are often criticized for being slow, secretive, and even unfair, they are repeatedly mentioned by academics as the most important indicator of quality in scholarly publishing. In many countries, the peer review of books is a less codified practice than that of journal articles or conference papers, and the processes and actors involved are far from uniform. In Sweden, the review process of books has seldom been formalized. However, more formal peer review of books has been identified as a response to the increasing importance placed on streamlined peer-reviewed publishing of journal articles in English, which has been described as a direct challenge to more pluralistic publication patterns found particularly in the humanities. In this study, we focus on a novel approach to book review, Kriterium, where an independent portal maintained by academic institutions oversees the reviewing of academic books. The portal administers peer reviews, providing a mark of quality through a process which involves reviewers, an academic coordinator, and an editorial board. The paper studies how this process functions in practice by exploring materials concerning 24 scholarly books reviewed within Kriterium. Our analysis specifically targets tensions identified in the process of reviewing books with a focus on three main themes, namely the intended audience, the edited volume, and the novel role of the academic coordinator. Moreover, we find that the two main aims of the portal—quality enhancement (making research better) and certification (displaying that research is of high quality)—are recurrent in deliberations made in the peer review process. Consequently, we argue that reviewing procedures and criteria of quality are negotiated within a broader discussion where more traditional forms of publishing are challenged by new standards and evaluation practices.

Keywords: peer review, books, monographs, humanities, social sciences, Sweden, publishing, edited volumes

INTRODUCTION

Peer assessment, in more formalized peer review procedures and in less codified contexts such as seminars, is the main evaluation procedure in academia. Peer review comes in many forms and may involve elaborate systems of double-blind review or more loosely organized assessment by editors or colleagues (Horbach and Halffman 2018). The growing emphasis on performance measurement and recurring evaluations of research output have resulted in a greater focus on peer-reviewed

publications across all fields. These changes are obvious in the social sciences and humanities (SSH), fields characterized by diverse publication practices and multiple audiences. Indeed, an increasing share of publications marked as “peer-reviewed” has been documented in several countries, including Sweden (Hammarfelt and de Rijcke 2015) and Austria (Gumpenberger et al., 2016). Yet, it remains unclear exactly what peer review denotes in the social sciences and humanities, also in the context of journal publishing (Pölönen, Engels and Guns 2020; Ochsner et al., 2020). While an increase in peer-reviewed output is evident in the social sciences and humanities, publication patterns in terms of genre—journal article, monograph, or book chapter—remain relatively stable. A possible explanation, pointed out by Sivertsen (2016), is that these publication types serve different purposes and engage different methods. Monographs and book chapters account for a large share of all publications and the role and status of the scholarly book remains strong in the social sciences and humanities despite recurring fears regarding the future of academic book publishing (Engels et al., 2018). Moreover, the importance of books, especially single-authored monographs, is great in many fields, which is reflected in peer assessments of candidates for academic positions (Hammarfelt 2017).

The stress on peer review in the assessment of research and the continuing importance of book publishing in many fields have highlighted the need for the development and formalization of peer review of books. For instance, initiatives in Flanders have led to the creation of a “label for peer-reviewed books” (Borghart 2013; Verleysen and Engels 2013), where the status of “peer review” is given to specific titles on a book-by-book basis. The system also offers the status of peer review (“scientific”) to publishers or book series (Giménez-Toledo et al., 2016; Giménez-Toledo et al., 2019), a function that is similar to the Norwegian model (Sivertsen 2018). Similarly, the international initiative DOAB (Directory of Open Access Books) is preparing a “certification service” for peer-reviewed books which will be launched in 2022¹.

In this paper, we study Kriterium, an initiative that aims to facilitate peer review for books in a Swedish context. Kriterium was launched in the autumn of 2015, and the first six books were published in 2016. It functions as a national portal for administering peer review for academic books by various publishers, including Swedish publishing houses and university publication series. The review process is managed by the Kriterium board, which primarily consists of established researchers, and administered by an academic coordinator who is specially appointed for each manuscript. Inclusion in Kriterium’s series also requires that the accepted book is parallel published open access on Kriterium’s website. As documented by Francke (2017) and Hammar (2017), Kriterium was introduced in response to several concerns regarding the future of publication of academic books in Sweden. A main motivation was to balance what was perceived as an over-emphasis on

current evaluation systems in which scholarly books were given little value. Yet, the purpose of launching the platform was also to enhance the quality of scholarly books more generally, to facilitate a more effective dissemination of knowledge, and to encourage open access to books (Hammar 2017). We find Kriterium to be an interesting case for several reasons, including the fact that it acts as an independent platform with the specific role of providing peer review. Moreover, the portal has been developed bottom-up based on a need identified by Swedish scholars in the social sciences and humanities. Finally, Kriterium’s model for peer review has certain unique and innovative features, which we believe are of interest to an international audience.

Based on an analysis of documentation created as part of Kriterium’s peer review process, the aim of the paper is to better understand how the review process and its structure serves to achieve the twin goals of quality enhancement and quality certification of scholarly works. We have paid particular attention to whether there are certain challenges, themes or types of recommendations that are recurring, and that may be specific to the review of scholarly books and to the Kriterium platform. This has led us to focus on how the intended audience is discussed by reviewers; how edited volumes are reviewed; and how the role of the academic coordinator is shaped in relation to authors and volume editors. Following a general introduction to the review of books and to Kriterium, these issues will each be developed in separate sections. Furthermore, with an eye towards the contested role of the scholarly book that prompted the development of Kriterium in the first place, we have looked for instances in the review process where inherent tensions existing in the social sciences and the humanities might become visible.

BACKGROUND

The Peer Review of Books

Although often treated as a uniform process, academic publishing practices differ greatly depending on genre, country, and discipline, albeit the increasingly international academic system leads to more and more standardization. National differences in tradition are apparent not least when it comes to the quality control of books, a topic that has been researched considerably less than that of journal articles (Jubb 2017). In the Anglo-Saxon countries and among publishers working on an international market, it is common for book proposals to be peer reviewed by one or two scholars before a contract is signed, with a second peer review round often taking place once the full manuscript has been submitted (Adema and Rutten 2010; Ferwerda, Pinter and Stern 2017; Jubb 2017). This is a practice introduced by university presses in the 1960s (Pochoda 2012). Furthermore, many publishers will take not only the scholarly quality into account when making their decision, but also the size of the potential audience and commercial value of the book (Jubb, 2017; Verleysen and Engels 2013).

In several European countries, including Sweden, monograph publishing has traditionally not been preceded by blind peer

¹<https://www.doabooks.org/en/article/operas-certification-service> (<https://perma.cc/Z23C-8LQX>), (accessed 2021-09-23).

review; rather, scholarly quality is confirmed in other ways (Ferwerda, Pinter and Stern 2017). In some countries, it is common that scholars with a good reputation serve as series editors who make the decision (series editors combined with external peer review is also common in an Anglo-Saxon context). Another model in which the name of the reviewer is disclosed to the audience is the so called “open identify label” used in Central and Eastern Europe. Here, the naming of the reviewer, often a renowned scholar, functions as a quality mark (Kulczycki et al., 2019). In some cases, the academic quality assurance is expected to take place before the manuscript is submitted to the publisher, by colleagues and institutional seminars who read and critique the text as a service to the author(s) and the academic society. For instance, Sweden has a very well-developed internal seminar system in academic departments where texts by doctoral candidates and faculty can be scrutinized before being submitted to various publication outlets.

Countries with small languages, and consequently a small potential audience for academic or professional books, often rely on print subsidies for monograph publishing (Eve 2014; Ferwerda, Pinter and Stern 2017). Subsidies for publishing may be granted by universities or research funders. When applying for production or printing grants, the manuscript may undergo peer review administered by the funder (Björkman 2015), which is one way of confirming quality. The systems for “labels for peer-reviewed books” (Borghart 2013; Verleysen and Engels 2013) mentioned above can be an example of how such diverse quality systems may be standardized to help communicate the level of review both nationally and internationally. In providing a peer review process similar to the Anglo-Saxon tradition for books published by a broad set of often very small publishers and university series, Kriterium fits such a description. The system is concerned only with the scholarly quality of the manuscript. Assessments with regards to audience and potential commercial value are left to the publisher although, as we will show, it is in some cases difficult to discern between scholarly quality and usefulness to and accessibility for an audience.

Although the goal of Kriterium primarily was to raise the status of the monograph by ensuring that they could be peer reviewed, edited volumes have made up an almost equal share of manuscripts processed. Peer review of the edited volume format, however, presents its own challenges, some of which could presumably bring the inherent tension between traditional publishing ideals in the humanities and the quality control associated with peer review to the fore (Ochsner, Hug and Daniel 2013; Kulczycki et al., 2018; Engels et al., 2018). While the writing of book chapters in many disciplines still is a common and appreciated way of publishing results without some of the constraints and demands that come with journal articles (Giménez-Toledo et al., 2016; Sivertsen 2016), there is also uncertainty as to their value in terms of merits and careers (Hammarfelt 2017). Adopting the publishing standards associated with peer review journals could arguably entail abandoning this practice in favor of writing more “rewarding” articles (Hammarfelt and de Rijcke 2015; Giménez-Toledo et al., 2016). However, as pointed out by Engels et al. (2018, 603), “the

epistemic culture of most of the SSH makes it unlikely that book publishing would go away.” In light of this, the peer review of edited volumes provided by Kriterium can indeed be seen as a form of hybrid solution; an obvious—but possibly idiosyncratic—attempt to raise the status of book chapters but without losing the advantages of the genre as a whole (Nederman 2005; Edwards 2012).

Compared to journal articles, Giménez-Toledo et al. (2016, 693) note that assessment criteria for books are “fuzzy and unclear.” Peer review of edited volumes seldom, if ever, entail the same level of scrutiny as journal articles (or even monographs) and the practice is far from standardized. As a result, there is great variance between publishing houses (or editors) and individual reviewers. Some peer review processes simply look at the volume as a whole, whereas others might provide more in-depth quality control of individual chapters. There are ostensibly several factors that add to the difficulty in adopting peer review formats for individual journal articles to edited volumes. These include the fact that the latter must deal with multiple authors, often from diverse scholarly backgrounds and traditions brandishing different ideals on, for instance, style, methodology, and theoretical perspectives. Finding reviewers that can cover such a wide range is difficult and the issue of where to place the bar for scholarly rigor might prove challenging. Moreover, whereas articles are commonly written with peer review in mind, edited volumes can often be the result of either workshops and conferences or impromptu discussions within informal networks and between local colleagues, situations that do not necessarily take the publishing end of the process into consideration (Edwards 2012)². This can in turn lead to a situation where a number of chapters (or presentations) must be substantially rewritten or refocused to fit the demands of peer review. To be sure, one might even ask for whom the peer review itself serves a purpose, the editors or the individual authors and, moreover, who the driving force is behind the decision to submit (Williams et al., 2018). Indeed, some authors might even be reluctant to publish their chapter in the edited volume unless it is peer reviewed, while others might be reluctant to provide the extra effort required, leaving editors in a bind. With these challenges in mind, Kriterium presents an opportunity to examine how reviewers handle the genre and whether the idiosyncrasies suggested above raise problems in assessing quality.

The Development of Kriterium

Today, Kriterium is described as a “portal for review, publication and dissemination of high-quality academic books, in accordance with the principles for open access.”³ However, this characterization and purpose only crystallized after years of

²While it can be pointed out that internationally, conference proceedings today frequently adopt peer review formats similar to that of journals, this practice is not formalized in the Swedish humanities. Of the edited volumes under scrutiny in this study, several are clearly the result of conferences without necessarily being easily identifiable as being conference proceedings.

³<https://kriterium.se/site/en-about/> (<https://perma.cc/4XTP-YFTR>), (accessed 2021-09-21).

intense negotiation. In fact, retrospective interviews emphasize that Kriterium grew out of a “conglomerate of ideas”, parallel visions, and multiple objectives that co-existed during the pilot phase of the project (Hammar 2017, 5). At the outset, chief of these was arguably to safeguard the existence of the scholarly monograph in the face of increasing status being awarded the international peer-reviewed article in the humanities. At the same time, due in part to the fact that the pilot phase of Kriterium developed out of broader discussions concerning the need for a national consortium of open access books, an awareness that open access was becoming more important in the academic world was palpable by the originators and influenced the process (Lawrence et al., 2013).

Concerns were raised at this early stage over new publication standards and metrics, including the introduction of “publication points” that might threaten the traditional modes of scholarly publication in the social sciences and humanities. Early ambitions targeted the so called “Norwegian list”, a register of publication outlets whose importance has grown in Sweden over the past decade, and which is used by some academic institutions to evaluate the performance of institutions and faculties (Hammarfelt et al., 2016). When Kriterium was awarded 1 point (on a scale from 0-2) on this list, this fact was used in the marketing of the portal.

Another related motivating factor was the fear that Swedish as an academic language would further diminish if scholars were rewarded for publishing articles in English. This idea coalesced with an ambition to protect the existence of Swedish publishing houses (and the academic series published by universities) aimed at scholarly monographs, and to combat the commercialization of academic publishing (Francke 2017). The Swedish book market for scholarly books is small and diverse, consisting of many small-scale, independent publishers, commercial as well as non-profit, alongside the more traditional publishing houses. The latter tend to have less interest in scholarly literature, although there are exceptions. As noted in a study conducted by the National Library of Sweden, the publishing landscape in Sweden is not characterized by prestigious academic publishing houses or university presses (National Library of Sweden 2019). While university presses have begun to appear in the last few years, their function overall is different from the Anglo-Saxon ones, and they are generally non-profit. For one thing, the market diversity has resulted in a lack of standardized practices as regards peer review, although external readers have been a regular feature. The two publishers that were part of the pilot phase of Kriterium can be described as small-scale (run by one or two people) and commercial, specializing in scholarly books where the bulk of the production costs are covered through subsidies from research funding or publishing grants.

Formally, Kriterium can be described as an intermediary, an infrastructure that provides peer review for authors and publishers who wish their books to have a stamp of quality⁴.

In the long run, this service is then expected to elevate the status of the scholarly book vis-à-vis the scholarly article (Hammar 2017). As a national infrastructure, Kriterium is intended to benefit the scholarly community as a whole. The founders consisted of scholars, publication experts, librarians, and independent publishers of academic literature. Initial support came from the universities at Gothenburg, Lund, and Uppsala as well as the Swedish Research Council, The Bank of Sweden Tercentenary Foundation, and The National Library of Sweden, and recently more universities have joined the consortium. The challenges of this project notwithstanding, once this solution was agreed upon, Kriterium began to grow out of its tentative larva phase. Although progress was slow at first, for a number of years Kriterium worked hard to become a recognized “brand” within the scholarly community. That they have to some degree succeeded in this endeavor is evidenced by the increasing number of manuscripts that are submitted as well as the growing number of academic institutions that today support Kriterium.

MATERIALS AND METHODS

Peer review procedures and editorial work processes are often secretive, and it may be difficult to access material documenting the process. In this case, Kriterium has generously shared the full documentation of board meetings, including peer review reports, as well as communication between the academic coordinator, the authors, and the editorial board. This is a rich material, consisting of hundreds of items, and for the purpose of this paper we have focused on a selection of the available documents. The focus has been on the process of peer review. Two types of documents, namely reports from reviewers and from academic coordinators, have been singled out for further analysis. It should be noted that many reviewers also make suggestions for changes directly in the manuscript. However, these more editorial types of comments, although important, have not been included in the analysis. Overall, the material consists of the reports available for 24 books: 14 edited volumes and 10 monographs. In a few cases, one of the reports was missing. Seven edited volumes were written in English while the remaining 16 books, including all monographs, were in Swedish. Kriterium mainly targets the social sciences and humanities and the manuscripts analyzed come from a wide range of fields including history, archeology, literature, Romance languages, art history, political science, ethnology, and the history of ideas, and they are often interdisciplinary.

A total of 49 review reports, and 28 recommendations by academic coordinators were studied. For the purpose of pseudonymization, we will refer to the books as monograph a, b, c (e.g., Mon A) and edited volume a, b, c (e.g., Edv A), and as review report (e.g., Mon A: Rev) or coordinator report (e.g., Edv A: AC). A few manuscripts are scholarly editions and collections of letters; genres we considered too unique to include in the study. Although the material we have had access to is not complete, we have deemed that it is substantial enough to provide an insight into the review process at Kriterium. Of the 24 analyzed books, 20

⁴Presently, there is no cost for the individual authors or the publishing houses for submitting manuscripts, although there is a small remuneration for academic coordinators and reviewers covered by the Kriterium consortium.

had been published in September 2021, a couple more are accepted for publication, and a few have been rejected or withdrawn.

The secretive, and potentially sensitive, nature of the material makes it important to assert that these documents have been handled and analyzed with confidentiality. Given that the social sciences and humanities in Sweden comprise a comparably small context and that the number of books published is limited, we refrain from including information that may identify a specific book when we present quotes or in other ways report our results. In some cases, the quotes have also been translated into English. The people involved in the process may, of course, be able to identify quotes from documents they have had access to.

The material was analyzed through qualitative content analysis (Elo and Kyngäs 2008). In the preparation phase, review reports and coordinator assessments for each work were identified and organized according to monographs and edited volumes, as initial readings confirmed the suspicion that the character of the reviews were to some extent genre specific. Next, the material was coded through inductive content analysis. This iterative process consisted of careful readings and open coding. The three authors focused their reading and coding on mentions of the audience, edited volumes, and the role of the academic coordinator respectively, as these overarching themes appeared as distinctive in the first readings of the documents. Bringing our analyses together, we then identified important sub-themes and terms that structured our analysis. Finally, in reporting our findings, we use summative analyses of the material and illustrate our findings with quotes from the material.

KRITERIUM'S REVIEW PROCESS

Before moving on to the identified themes, we first present and discuss the context in the form of the review process and work routines at Kriterium. This section is based on texts about Kriterium as well as on the analysis of review reports.

The first step in the process of having a book provided with the Kriterium label involves the submission of a book proposal from a publisher or university publication series to the board of Kriterium. The proposal includes a brief description of the book as well as the full manuscript or at least one chapter. If the proposal is deemed to be a suitable contribution (i.e., a scholarly work in book form), the board will appoint an academic coordinator. The book publisher is asked to suggest a suitable coordinator in their proposal. This should be an established researcher within the field of the manuscript, and a person who has not previously collaborated or are colleagues with the author(s). If the book is suggested by a university publication series, the series' editor will often act as academic coordinator, while the role will be filled by an "ad-hoc" coordinator if the book is to be published by a publishing house. The academic coordinator will suggest two reviewers who will read the full manuscript, be a link between author(s)/editor(s) and reviewers, and make sure that recommendations

made are considered when the manuscript is revised by its author(s) (the role of the academic coordinator is further discussed below). Thus, although authors/editors may be involved in suggesting the academic coordinator, it is the coordinator who identifies suitable, independent reviewers, and the review process is either single or double blind. While the ambition in most cases is that authors and reviewers should be unknown to each other (double blind) it remains difficult to uphold the anonymity of authors — and possibly also of reviewers — as the social sciences and humanities community in Sweden is rather small. Still, academic coordinators and reviewers do not need to be — and often are not — Swedish, but obviously it is required that they are literate enough in the language of the manuscript to be able to assess it. Hence, international reviewers are often used for English language manuscripts and for contributions in Swedish it is not uncommon with coordinators or reviewers from Denmark or Norway. After one or two rounds of review, the coordinator will write a recommendation to the board of Kriterium, who then makes the final decision on acceptance. This process and the actors involved are schematically illustrated below (**Figure 1**)⁵.

Generally, but not always, the review reports are structured according to the instructions given to reviewers. The interface for submitting the reports reflects the criteria used for assessing the quality of the manuscript, consisting of the following headings: "Knowledge claims and themes," "Structural and linguistic clarity," "Method-theory-empirical data/sources," "Scientific context," "Recommendation and summary of proposed changes," and "Detailed comments and suggestions." In addition to these headings, reviewers are given the opportunity to write comments directly to the authors and the publishers, and they are also asked to anonymize their report and disclose any "competing interests." Despite this structuring of the review process, there is great variance both in terms of length and focus in the reports. The same applies to the style; a few reports show similarities to a published book review, whereas other reports follow the structure envisaged above more closely. These observations correspond well with earlier findings which suggest that instructions for reviewers have little influence on how the actual reports are written (Langfeldt 2001).

FINDINGS

An overarching question that emerged from our reading of the material was how reviewers and academic coordinators relate to the function of peer review in terms of gatekeeping and/or feedback and with attention to various audiences. In the following, we will focus on three themes that shed light on this broader question through the localized example of Kriterium. The first theme concerns the intended audience

⁵More information can be found on Kriterium's website: <https://www.kriterium.se/site/en-publish/> (<https://perma.cc/48EE-PK7D>); <https://www.kriterium.se/site/en-reviewerguidelines/> (<https://perma.cc/6JCS-48D7>), (accessed 2021-09-21).

FIGURE 1 | Outline of the review process of Kriterium. The stages marked in grey denote parts of the process that are of particular concern to our analysis (and from which the empirical data have been collected).

and how reviewers navigate possible tensions between intra-academic norms and accessibility for a general audience. The second theme addresses how peer reviewers approach the task of assessing edited volumes; here we find the navigation between the parts (chapters) and the whole volume particularly interesting. The third theme reflects on the role of academic coordinators and reviewers and highlights different interpretations of what these roles entail.

The Scholarly Book and its Multiple Audiences

The first theme identified in the analysis of reviewer reports concerns questions regarding the intended audience of the scholarly monograph. Of particular importance in this discussion is how to find a balance between a more popular style of text for a general audience and a more scientific, potentially inaccessible style. One reviewer writes: “It is possible that this way of writing scientifically works in a PhD dissertation, but it does not work as well in a book directed to a general public interested in the topic” (Mon D: Rev). In a similar vein, reviewers often comment that authors “give in to the temptation” of offering too much “historical detail” (Mon C: Rev), and it is suggested that meticulous and lengthy accounts may limit the audience to a “local (not clearly identified, but probably academic Swedish) readership.” [Mon A: Rev (parenthesis from original quote)] Evidently, the potential audience is an important parameter in the assessment of monographs. However, targeting an academic audience as well as the general public could possibly come into conflict with other, more intra-disciplinary, ambitions. These tensions are expressed by one reviewer when writing: “The book appears as a work of scholarship where strengthening the argumentation is perhaps more important than to communicate with the general public.” (Mon D: Rev).

Against this background, it comes as no surprise that comments pertaining to style and rigor are prevalent in the reviews. This criterion even has its own heading, “structural and linguistic clarity,” in Kriterium’s instructions for reviewers. Sometimes the text is criticized for being too “heavy” and not very appealing for a general audience (Mon D: Rev), yet there are also instances where the presentation is praised for being “accessible and confident” (Mon K: Rev). At the same time, reviewers put a lot of emphasis on scholarly rigor, careful handling of sources and appropriate referencing. This is of course highly important for a general public because they may be in a less informed position to identify flaws in the

text, but an extensive use of references generally characterizes the academic work rather than the popular work of non-fiction. In fact, one of the manuscripts received substantial criticism with regards to referencing, as the reviewers suggest that it was difficult to discern the author’s own contribution in relation to previous literature. Critique was also raised against using translated sources, rather than the original, which was described as “deviating from common scholarly practice” (Mon E: Rev). This suggests that the perspective of the reviews is often primarily a scholarly one, but with an eye towards a broader market.

Generally, in the books studied, reviewers have been recruited from the same field as the author(s), or a closely related one, but several books are of a multidisciplinary nature and there are instances involving reviewers with different disciplinary background. In one case, the reviewer comments on this at the beginning of the report, noting that the comments will be from the reviewer’s disciplinary perspective rather than that of the author (Mon F: Rev). In negotiating disciplinary differences, both before reviewers accept the task and when authors respond to the comments, the role of the academic coordinator is central. An important responsibility of the academic coordinator, much like that of journal or book editors, is thus to be a link between reviewers and authors. This is especially important when handling processes involving several disciplines or schools of thought. Such a task might be challenging with regards to monographs with interdisciplinary content, and even more so for edited volumes that may include chapters from a range of fields, where it is important that each chapter is assessed on its own disciplinary principles. This is expressed by a coordinator when writing their recommendation: “A premise in academic assessment is that each chapter is reviewed within its own paradigm. In the assessment of (author’s) chapter, I believe that the reviewer and the author are part of different paradigms.” (Edv D: AC) When addressing shortcomings in peer review, especially of edited volumes, the responsibility of an editorial function is thus visible in the material.

Consequently, the multiple roles of the scholarly book as simultaneously an intra-disciplinary contribution and disciplinary achievement (merit), a work expected to be read by scholars from other fields, and a means to communicate broadly both within academia and outside it has consequences for how peer review is performed. A balance between scholarly rigor, methodological and theoretical refinement, and an accessible presentation appears to be a key quality sought after in the assessment. Another balance, between parts and whole, is

an important theme in the next section which looks at the reviewing of edited volumes.

Edited Volumes: The Whole Should be Greater than the Sum of its Parts

The edited volume consisting of chapters written by different authors on a specific theme or topic is a popular genre, especially in the humanities. In the social sciences and humanities as a whole, book chapters are the second most common publication type (ranging from 25 to 40% of the total publication output), only preceded by journal articles (Kulczycki et al., 2018). The edited volume has been heralded as important for its function as a “communal and conversational endeavor” (Webster 2020, 35). Yet, the genre is under discussion; the limited reach and impact of book chapters compared to journal articles is highlighted, and the quality of peer review has been questioned (Webster 2020). Such criticism also comes across in the Kriterium reports, for example when a reviewer refers to the general critique which often describes edited volumes as fragmented, lacking a clear focus, or being too narrow in scope (Edv J: Rev). Against this background, we find it interesting to analyze the reviewing of edited volumes in some detail.

The Kriterium review reports of edited volumes, as in the case of monographs, vary in length, focus and adherence to the review topics. As can be expected, a large part of most review reports concerns such aspects as interpretations, previous research, methodology, and theory. However, there are also recurring comments on the format of the edited volume itself that reveal some ambiguities towards quality control and improvement. Often commented on in the reviews is the heterogenic nature of the edited volume. Suggestions for how the manuscripts can better come together as a whole can be found in a majority of the reviews. This lack of coherency has been dubbed the “most common weakness of the edited volume” by Edwards (2012, 64). The basic tension between the whole and its parts is summed up in the following comment in relation to a reviewed manuscript:

Since this is an anthology with more than twenty different contributions, there are variations in the way the treated subjects are approached, from more personal reflexions (sic) to solid and original research. Therefore each article is commented (on) individually in the section *Detailed comments* below, with, in some cases, suggestions of improvement for the benefit of the anthology as a whole (Edv L: Rev).

The quote illustrates some of the challenges of cohesion that reviewers are faced with, even though some reviewers are careful to point out that they believe the plurality of methods and/or perspectives to be beneficial to the manuscript as a whole (e.g., Edv G: Rev). Nevertheless, despite the fact that diversity is arguably built into the genre, many reviewers clearly expect an edited volume to be focused on one topic or theme. One reviewer openly discusses the “challenge” of putting together an edited volume in that individual case studies need to be brought together

in a way that makes the volume appear coherent (Edv D: Rev). Interestingly, one reviewer begins with a personal and general observation, claiming that the genre is becoming less prominent with international publishing houses within certain subjects of the humanities and social sciences (see also Edwards 2012; Jubb 2017). According to the reviewer in question, this is mainly due to the fact that reviewers tend to find them “thematically and theoretically sprawling, lacking a common thread and/or too niched”, critical aspects that the reviewer expects the manuscript in question to avoid (Edv J: Rev). The recurring problem of “sprawliness” (Edv K: Rev), “fragmentation” (Edv N: Rev), or “discrepancy” (Edv C: Rev) are manifested in different forms of critique. Here, as in the case of monographs, the audience is taken into consideration. Variations in target audiences and style between chapters are factors that can give a heterogeneous impression. By way of example, one reviewer remarks that some chapters in the volume are written as general introductions while others are “clearly written for an expert audience” (Edv I: Rev).

Other aspects of this theme deal with differences in quality or scientific rigor. One reviewer even suggests that some of the contributors to a volume under review might be looking for a “shortcut” to publishing even though the quality is not up to scientific standards (Edv A: Rev) and adds:

This book aims at collecting the authors under one common aim and that must, in my opinion, be made clearer in each contribution. As it stands, it is transparent that some of the authors of the individual chapters have a different purpose with their contributions than the one for which the editors have brought them together.

How, then, can lack of cohesion be remedied and coherence be achieved? A common way of correcting the sense of incoherence is to suggest revisions of the introductory chapter, described by one of the academic coordinators as “a key chapter to legitimize the volume as a unified, coherent publication” (Edv D: AC). Illustrative examples include a remark that the introduction “needs to be rewritten so that it lays out the point of the book more clearly” (Edv I: Rev) or that “the theme of the book needs to be reconsidered” so that the “common aim of the chapters” becomes clear (Edv A: Rev). One reviewer elaborates on the theme:

This is my greatest reservation about the manuscript. It is (sic) possible that the material might be more suited to two theme issues of a journal. While impressive efforts have been made to frame the material as cohesive in the title and in the Introduction (Ch. 1), Parts I and II do quite different things (Edv G: Rev).

Other suggestions include practical changes to the overall structure, including moving chapters around or changing titles (Edv L: Rev; Edv G: Rev; Edv A: Rev). Individually, authors are at times also encouraged to reference the common topic or theme more clearly or, as in one case, to “align the methodology of this

chapter with the stated aim of the book as a whole” (Edv G: Rev). More drastically, one reviewer suggest that three chapters get merged into one in order to improve “structural clarity” (Edv L: Rev). Many reviewers suggest formalizing language, concepts, and tone as well as cross-referencing as ways of achieving a more unified product.

A more radical approach to rectifying lack of cohesion is to suggest the exclusion of certain chapters, due either to lack of quality or thematic connection. One might argue that rejection is indeed a fundamental part of journal peer review but can of course present problems for the editors of an edited volume that is the result of a conference or an initiative among local colleagues. This is put in no uncertain terms by one reviewer via the maxim that a chain is never stronger than its weakest link (Edv M: Rev). In a majority of the fourteen volumes discussed here, at least one of the two reviewers suggests that an individual chapter does not fit the volume’s scope, with several reviews signaling that chapters should be dropped prior to publication. In one particularly critical review, the three initial chapters are said not to “meet the standards” (Edv K: Rev). A couple of reviewers are even so adamant that they cannot recommend publishing unless the chapter is dropped (Edv M: Rev; Edv G: Rev; Edv K: Rev). Others recommend that the author in question should consider alternate publishing outlets (Edv J: Rev; Edv M: Rev). Remarkably, in one review process, however, the two anonymous reviewers suggest different chapters to be excluded (Edv G: Rev). Still, in the cases analyzed here, no volume seems to have actually eliminated a controversial chapter, instead opting for major revisions to the chapter in question⁶.

As shown, the reports reveal points of ambivalence in how to accurately review and revise edited volumes. In some instances, these tensions are discussed more directly in the reviews. One very positive reviewer still claims to “sense some ambivalence in how the project has been put together” (Edv G: Rev; cf. Edv F: Rev) and another proposes that the geographical and institutional background of the contributors needs to be described and motivated “in the introduction in order to avoid the suspicion that the volume adds nothing more than being a (local take on) an existing theoretical framework” (Edv J: Rev). A third example is one reviewer who maintains that although not all of the information provided by the book is “totally new”, this could “indeed hardly be the case in this kind of publication” (Edv L: Rev). Interestingly, one reviewer wants the edited volume to “dare move away from the traditional article” in order to become more appealing for a general audience (Edv A: Rev). Clearly the edited volume poses a challenge for reviewers. These difficulties may be partly attributed to reviewers addressing their comments both to individual authors of chapters and to the editor(s) of the volume. The editor(s) often acts as a link that mediates reviewer comments to the authors, thus having considerable influence on how feedback is received and communicated. In the review process developed by Kriterium we also find another intermediary who oversees the process and the communication between authors,

editors, and reviewers. The role of the academic coordinator is the main theme in the next section.

The Role of Academic Coordinators and Reviewers

The academic coordinators have a somewhat unique role at Kriterium. Although they can be said to perform an editorial role, they generally only do so once and in relation to a manuscript within their field of expertise. They are usually suggested by the publisher (presumably in consultation with the author or volume editors) at the time of submitting a proposal to Kriterium. The Kriterium editorial board approves the choice after ensuring that there is no tight personal or professional link between the actors involved. An exception may occur when the publisher is a university publication series, in which case the series editor, who may be a colleague of the author’s, often takes on the role of academic coordinator⁷.

The work of the academic coordinator is largely similar to that of a journal editor or publisher editor, in that they secure reviewers for the manuscript and ensure that the reviews are received. Moreover, the academic coordinator provides an independent assessment of the reviews based on their own reading of the work in order to advice the authors/volume editors on how to address any necessary revisions of the manuscript. There are several examples of academic coordinators expressing that they take this advisory role seriously, for instance:

The reviewers state fairly different opinions on the manuscript. Both reviewers recommend that it be published, but with minor revisions. In this review, I go through the two review reports and provide a recommendation on revisions the editors should or can consider. Thus, I leave a door open if the editors have very diverging opinions (Edv M: AC).

In the context of academic book publishing, a shift has been identified from the role of the editor as gatekeeper to a more proactive role as commissioning editor, as the editor is also tasked with analyzing business opportunities and recruiting authors to write books that address those opportunities (Dodds 2015; Thompson 2005). Contrary to this development, the academic coordinator, and indeed Kriterium, serve only to support and assure the quality of the manuscript, thus fulfilling a gatekeeper function. The academic coordinators work with the reviewers and the authors/volume editors and in the end make a recommendation to the Kriterium editorial board for the manuscript to be accepted or rejected in the Kriterium series based on an assessment of the manuscript’s scholarly quality⁸. In

⁶In one case (Edv K) the author chose to retract the first submission, but submitted “a more processed contribution,” according to the academic coordinator.

⁷If the series editor and the authors/volume editors are in the same department, particular care is made to find reviewers who have no connection to the book’s authors/editors. For guidelines see: <https://kriterium.se/site/en-reviewerguidelines/> (<https://perma.cc/6JCS-48D7>), (accessed 2021-09-21).

⁸The publisher can still make an independent decision to publish a book without the Kriterium label.

this way, the role does not involve the final publishing decision, nor considerations about the manuscript's commercial value although, as discussed above, its suitability to an academic audience is a criterion that is often considered in the academic coordinator reports. Rather, the acceptance decision lies with the Kriterium editorial board, who assess whether the review process has been satisfactorily conducted by peers (the academic coordinator and the reviewers) or not. In this sense, the role of the editorial board is similar to the GPRC system in the Flanders, where a board assess the review process of a publisher, although without being involved in more or less all stages of the process, as is the Kriterium editorial board (Borghart 2013; Francke 2017).

The academic coordinators display varying understandings of their role and these interpretations in turn affect how they interact with the authors or volume editors. The relationship with authors and editors is formally similar in that the academic coordinator generally does not (and should not) know the book contributors (although they are not blind to each other). The interaction is generally initiated after the reviewer comments have been received and the academic coordinator communicates the reviews to the authors or volume editors, along with their own interpretation. A text on the Kriterium website describes the relationship between academic coordinator and author as: "When reviews are completed, the author implements changes to the manuscript in consultation with the academic coordinator."⁹

The reports to the Kriterium editorial board indicate that some academic coordinators take quite an active role in the work that follows, not least in the case of edited volumes. This is an interpretation of the role we term *the collaborator*, illustrated by an academic coordinator's report which describes how "contacts have been frequent between the editors and the academic coordinator" (Edv C: AC) to formulate instructions to the chapter authors and ways of communicating revisions. In some cases, the academic coordinator even proposes solutions to the problems identified by the reviewers:

This can also (perhaps in combination) be achieved by more work on the introduction and a division of the various chapters — perhaps with short intros to each part. I couldn't help but test it, and think about how one could do it, I don't know if I go too far in my role as academic coordinator but I choose in this letter to make a suggestion (mostly as an example of how one could do — not an example of what one should do) (Edv J: AC).

In another report, the academic coordinator indicates having discussions and sharing concerns with the volume editors with regards to some of the book chapters: "Both I and the editors thought that there were problems with the citation technique" (Edv L: AC). There are occasionally similar descriptions of ongoing contact and discussion between the academic coordinator and the author of a monograph.

In other cases, the academic coordinator seems to take on the role more in terms of a *project manager* than as a constructive partnership. This is the case, for example, when the academic coordinator asks the editors to propose a "strategy and time plan for the revision of the manuscript" (Edv L: AC; cf. Edv G: AC). The line between the collaborator and project manager roles is sometimes blurred, as seen in the following quote where the process of "re-writing" the book manuscript is described: "We decided to have a Zoom conference ... to discuss the introductory chapter. And as academic coordinator I must applaud the substantial re-writing ..." (Edv J: AC). Notably, the coordinator in this case see themselves as part of a "we" discussing the revisions, yet at the same time the role is also that of someone making an assessment of the process (applauding).

When the academic coordinators interpret their role as *an examiner*, they are more inclined to provide direct requirements for what they expect to be revised in order for the work to achieve sufficient quality for Kriterium. For instance, one academic coordinator report supplements the reviews with very clear instructions: "This added chapter is a MUST on my part, no matter how well-written R2 considers your current final remarks to be." (Edv K: AC).

The academic coordinators taking on the examiner role often provide constructive suggestions to the authors or book editors of how the work may be improved, but do so as a requirement rather than by inviting dialogue. A more extensive example is offered below:

Make sure the authors limit their references to all kinds of likely and unlikely idols but please encourage them to thoroughly read the theoretical sections (chapters) in (xx's) dissertation. Ideally, these would impact the analytical approaches in separate chapters as well as in your discussions (Edv K: AC).

Such requirements as exemplified above occur both at the stage when the academic coordinator's comments are sent to the authors or volume editors and when academic coordinators report to the Kriterium editorial board on their evaluation of the revisions made. In the latter case, however, the required changes are generally described to be "things that can quickly be remedied" (Mon G: AC). Even so, there are also examples where a "re-write and re-submit" procedure is recommended based on the reviews.

It is reasonable to assume that for some of the reviewers and academic coordinators, the role as reviewer of a book pre-publication is a new experience. Unlike the constructively critical role of a scholarly seminar participant or dissertation supervisor, the reviewer and coordinator partly take on the role of gatekeeper, in that they advise the Kriterium board on whether or not to accept the manuscript. Similarly, there are several examples of reviewers who with little hesitation suggest that a manuscript must be revised (Mon J: Rev) or even rejected (Mon E: Rev), and an important part of the reviewer task is to conclude if a manuscript is acceptable, in need of required revisions, or if it should be rejected. Yet, another role, that of a discussant, or critical friend, also comes across in the reports. In a couple of

⁹<https://kriterium.se/site/en-publish/> (<https://perma.cc/48EE-PK7D>), (accessed 2021-09-21).

reports, the reviewers actually discuss their role and the function of peer review in relation to how their recommendations should be viewed:

My intention is that the author should be provided an opportunity to reflect on these suggestions in order to facilitate certain changes. However, without in any way advising against publication or require a new review round. The discussion, even based on the current manuscript, may of course also contribute to the process of increased knowledge and understanding of the questions raised by the study (Mon E: Rev).

Similar views are expressed by an academic coordinator for another monograph:

At the same time the author cannot be criticized for making certain choices; it would be unreasonable to ask for a different book (based on discourse analysis, rhetorical analysis or critique of ideology). The peer review should be read as suggestions for revision, and not as a rejection of the project (Mon D: AC).

In our view, these statements can be related to the integrity held by the “author” in parts of the social sciences and humanities. Indeed, it could be argued that the scholarly author — especially in fields where monographs play a central role — is seen as an individual and unique subject (much like a fiction author). Hence, suggestions for major revisions may threaten the autonomy of the researcher. Reviewers as well as academic coordinators may therefore be cautious when formulating their recommendations.

As the descriptions above have shown, although the primary function of the review process is that of gatekeeping, of ensuring high academic quality, it is also in many cases viewed as a quality-enhancing and supporting process. Several of the academic coordinators express great appreciation at how seriously the authors and book editors have taken the task of revising and how thoroughly they have worked with their texts based on the reviews (see also Hammar 2017). In the reports to the Kriterium editorial board it is pointed out that the process has served to greatly improve the scholarly quality of the book, in addition to establishing that the work is of high scholarly quality. The balancing of these two aims of peer review — *enhancing* and *certifying* quality — is a recurrent theme throughout the material.

DISCUSSION AND CONCLUSION

The focus of this paper has been on the review process of Kriterium and how it serves to achieve the twin goals of quality enhancement and quality certification of scholarly works. With an eye towards the contested role of the scholarly book that prompted the development of Kriterium in the first place, we have looked for instances in the review process where inherent tensions existing in publishing social sciences and humanities research might become visible, thus contributing to

the knowledge about peer review in these disciplines. The first tension arises in relation to the intended audience of especially monographs in the humanities, which are expected to address both a scholarly and a general audience. Hence, in adhering to these expectations a work should both have scholarly rigor (to be given the criteria of “scholarly”) and, at the same time, be of interest to a broader audience. Many of the comments made by reviewers and coordinators, especially on Swedish-language monographs, reflect on this tension, where finding the balance between scholarly achievements in terms of theoretical and methodological proficiencies and an attractive and accessible presentation is of great importance. While we find that scholarliness (including disciplinary jargon) and accessibility may be positioned in opposition to each other, it is also evident that many reviewers and academic coordinators do not see these as mutually exclusive. Indeed, a high-quality monograph in many humanities fields displays high scholarly quality in a style that can also attract non-expert readers.

Contrary to monographs, edited volumes primarily target a scholarly audience and they are more often written for an international audience. In our analysis we find that a particular concern raised by reviewers is how the parts (chapters) relate to the volume as a whole. Typically, discussions involve matters such as how the volume holds together (do all chapters fit), and whether or not all chapters have the quality required to be included in the volume and eventually marked with the Kriterium quality stamp. Interestingly, reviewers are concerned both with individual chapters and the volume as a whole. This marks a difference from many international publishers, where chapters often are reviewed in isolation. By using the same reviewers for the whole volume, Kriterium puts emphasis on the coherence of the book. While such an approach could possibly result in more integrated and coherent edited volumes, it may also give rise to specific tensions in the review process. For example, there are several examples of reviewers suggesting that specific chapters are thoroughly revised, or even dropped from the edited volume completely. However, from what we have observed, chapters are rarely omitted, although they may be revised. This could be viewed as a confirmation of the notion that edited volumes allow for contributions of varying quality and relevance. Such an interpretation would be in line with Webster (2020), who in defending the genre of edited volumes highlights its communal and conversational function. In practice then, the edited volume sometimes offers challenges to the peer review process, as omitting chapters based on low quality and/or relevance would impact the collective character of the genre. Notably, discussions in the material regarding edited volumes are, sometimes explicitly, related to a debate about the role of edited volumes more generally. There are examples of reviewers suggesting that some contributions might have been better suited for another format (for example a special issue for a journal). In all, we find that the reviewing of edited volumes is characterized by negotiations regarding the wider purpose and legitimization of the genre as such.

The academic coordinators at Kriterium play an important role in mediating between authors/volume editors, reviewers, and

the Kriterium editorial board. These coordinators perform functions that are similar to an editor of a journal in that they select reviewers and facilitate the review process. Yet, the analysis makes evident that the coordinators sometimes interpret their role in partly different ways from what is generally expected from a journal editor, or even book editor. The coordinator reports illustrate that the academic coordinators interpret their task as being that of a *collaborator*, who will work actively to provide suggestions for improvements, thus contributing to enhancing the quality, as a *project manager*, who tries to facilitate the process of finishing the work, and as that of an *examiner*, who takes on the role of quality gatekeeper. These are all roles that could characterize the book editor, but with the important difference that the academic coordinator performs the task once, and with a focus on quality assurance only, without considerations for the other aspects of book publishing. Notable among both reviewers and academic coordinators is the respect shown for the choices made by authors, which we suggest may be a consequence of the relative status, autonomy, and independence of the author in many humanities and social sciences fields.

In a broader context, Kriterium projects questions about academic publishing patterns. Whereas the social sciences in Sweden have more wholeheartedly embraced the international tradition of peer-reviewed journals, impact factors, and “publication points”, the humanities in Sweden, as in many other countries, are still characterized by more pluralistic patterns of publishing (Lawrence et al., 2013). To be sure, there is great variety between different disciplines (and even universities) within the humanities, and some subjects, such as philosophy, are more adapted to international practices. Nevertheless, many scholars in the humanities have remained hesitant to developments that promote publishing in international journals, for instance arguing publicly that a tradition of academic book publishing for general Swedish audiences is well worth protecting (Östling et al., 2016; Heuman et al., 2020). It is still too early to judge if Kriterium has been successful in safe-guarding pluralistic patterns of publishing. The service has rather quickly established itself as a central actor in the publishing landscape of the social sciences and humanities in Sweden with many submissions and strong support from funders, universities, and libraries. Yet, while the initiative at the outset was, at least in part, focused on the peer review of monographs written in Swedish, a considerable part of the reviewed material now consists of edited volumes in English. Hence, the Kriterium platform offers a unique service in the form of peer-reviewing Swedish-language monographs, yet in terms of edited volumes in English authors have several options, including commercial publishers such as Palgrave or Routledge. In contrast to these, however, Kriterium requires mandatory open access, as well as an assessment of manuscripts which does not involve estimates of sales and profit (which might be the case with the books’ publishers). With gaining popularity, a

challenge for Kriterium in the future may be how to successfully define its purpose in relation to other actors in the publishing landscape.

The peer review of scholarly books, both monographs and edited volumes, is still a novel practice within Swedish social sciences and humanities. In light of its origins, Kriterium, interpreted as a response to shifts in academic publishing and their perceived consequences, in many ways represents anxieties present in the humanities today about the future of publishing. The peer review of scholarly books that is at the core of Kriterium, can be seen as a means to an end — to validate and protect the status of scholarly monographs (and edited volumes) — rather than an objective in its own right, even if the value of quality control certainly was part of early negotiations. In retrospective interviews, many participants in the pilot phase voiced their conviction that “the humanistic tradition to write monographs needs to be valued higher” (Hammar 2017, 8). Interestingly, such discussions resonate with Ochsner et al. (2013) identification of types of research in the humanities where “modern” research associated with career-orientation, predictability, interdisciplinarity, and internationalization is positioned against more traditional scholarship that values disciplinarity, autonomy, and local contexts. Kriterium could be seen as an intervention that mediates between these demands through a compromise which embraces increasing expectations of blind and formalized peer review and at the same time protects a largely nationally oriented publishing culture where books play a central role.

DATA AVAILABILITY STATEMENT

The original contributions presented in the study are included in the article/Supplementary Material, further inquiries can be directed to the corresponding author.

AUTHOR CONTRIBUTIONS

BH initiated the study. HF, IH, and BH all contributed substantially in designing the study, analysing the empirical data, structuring, and writing the text. All authors read and revised the final draft.

ACKNOWLEDGMENTS

We are grateful to the board of Kriterium who made this study possible by generously sharing materials from the review process, and in particular to Kriterium’s national coordinator Maja Pelling for her valuable assistance and to chair of the editorial board Åsa Arping for providing helpful suggestions and comments.

REFERENCES

- Adema, J., and Rutten, P. (2010). Digital Monographs in the Humanities and Social Sciences: Report on User Needs. Available at: <https://pure.coventry.ac.uk/ws/portalfiles/portal/4007098/ademaoapencomb.pdf>.
- Björkman, J. (2015). Swedish Publications in a Global World. *Cult. Unbound* 7 (4), 576–587. doi:10.3384/cu.2000.1525.1573576
- Borghart, P. (2013). A Label for Peer-Reviewed Books? Some Critical Reflections. *Learn. Pub.* 26 (3), 167–171. doi:10.1087/20130303
- Dodds, F. (2015). Changes in the Role of the Commissioning Editor in Academic Book Publishing. *Learn. Pub.* 28 (1), 35–42. doi:10.1087/20150106
- Edwards, L. (2012). Editing Academic Books in the Humanities and Social Sciences: Maximizing Impact for Effort. *J. Scholarly Publishing* 44 (1), 61–74. doi:10.3138/jsp.44.1.61
- Elo, S., and Kyngäs, H. (2008). The Qualitative Content Analysis Process. *J. Adv. Nurs.* 62 (1), 107–115. doi:10.1111/j.1365-2648.2007.04569.x
- Engels, T. C. E., Istenič Starčič, A., Kulczycki, E., Pölonen, J., and Sivertsen, G. (2018). Are Book Publications Disappearing from Scholarly Communication in the Social Sciences and Humanities? *Ajim* 70 (6), 592–607. doi:10.1108/ajim-05-2018-0127
- Eve, M. P. (2014). *Open Access and the Humanities: Contexts, Controversies and the Future*. Cambridge University Press.
- Ferwerda, E., Pinter, F., and Stern, N. (2017). A Landscape Study on Open Access and Monographs: Policies, Funding and Publishing in Eight European Countries. *Knowledge Exchange*. doi:10.5281/zenodo.815932
- Francke, H. (2017). Kriterium Evaluation: Pilot Project. Available at: [https://s3-eu-west-1.amazonaws.com/ubiquity-partner-network/krit/Rapport_Kriterium_2017_Francke_rev_eng_hfr+\(003\).pdf](https://s3-eu-west-1.amazonaws.com/ubiquity-partner-network/krit/Rapport_Kriterium_2017_Francke_rev_eng_hfr+(003).pdf).
- Giménez-Toledo, E., Mañana-Rodríguez, J., Engels, T. C. E., Guns, R., Kulczycki, E., Ochsner, M., et al. (2019). Taking Scholarly Books into Account, Part II: A Comparison of 19 European Countries in Evaluation and Funding. *Scientometrics* 118 (1), 233–251. doi:10.1007/s11192-018-2956-7
- Giménez-Toledo, E., Mañana-Rodríguez, J., Engels, T. C. E., Ingwersen, P., Pölonen, J., Sivertsen, G., et al. (2016). Taking Scholarly Books into Account: Current Developments in Five European Countries. *Scientometrics* 107 (2), 685–699. doi:10.1007/s11192-016-1886-5
- Gumpenberger, C., Sorz, J., Wieland, M., and Gorraiz, J. (2016). Humanities and Social Sciences in the Bibliometric Spotlight - Research Output Analysis at the University of Vienna and Considerations for Increasing Visibility. *Res. Eval.* 25 (3), 271–278. doi:10.1093/reseval/rvw013
- Hammar, I. (2017). Kriterium: Experiences from the Pilot Phase. Available at: [https://s3-eu-west-1.amazonaws.com/ubiquity-partner-network/krit/Kriterium_Erfarenhet_fran_pi+lotfasen_rev_ENG+IH+\(003\).pdf](https://s3-eu-west-1.amazonaws.com/ubiquity-partner-network/krit/Kriterium_Erfarenhet_fran_pi+lotfasen_rev_ENG+IH+(003).pdf).
- Hammarfelt, B., and de Rijcke, S. (2015). Accountability in Context: Effects of Research Evaluation Systems on Publication Practices, Disciplinary Norms, and Individual Working Routines in the Faculty of Arts at Uppsala University. *Res. Eval.* 24 (1), 63–77. doi:10.1093/reseval/rvu029
- Hammarfelt, B., Nelhans, G., Eklund, P., and Åström, F. (2016). The Heterogeneous Landscape of Bibliometric Indicators: Evaluating Models for Allocating Resources at Swedish Universities. *Res. Eval.* 25 (3), 292–305. doi:10.1093/reseval/rvw040
- Hammarfelt, B. (2017). Recognition and Reward in the Academy. *Ajim* 69 (5), 607–623. doi:10.1108/ajim-01-2017-0006
- Heuman, J., Sandström, J., and Widmalm, S. (2020). Daidalos. in *Oumbärliga Samtal: Humaniora Och Samhällsvetenskap I Svensk Offentlig Debatt [Indispensable Conversations: The Humanities and Social Sciences in Swedish Public Debate]*.
- Horbach, S. P. J. M. S., and Halfman, W. W. (2018). The Changing Forms and Expectations of Peer Review. *Res. Integr. Peer Rev.* 3 (1), 8–15. doi:10.1186/s41073-018-0051-5
- Jubb, M. (2017). Academic Books and Their Future: A Report to the AHRC and the British Library. Available at: https://academicbookfuture.files.wordpress.com/2017/06/academic-books-and-their-futures_jubb1.pdf.
- Kulczycki, E., Engels, T. C. E., Pölonen, J., Bruun, K., Dušková, M., Guns, R., et al. (2018). Publication Patterns in the Social Sciences and Humanities: Evidence from Eight European Countries. *Scientometrics* 116 (1), 463–486. doi:10.1007/s11192-018-2711-0
- Kulczycki, E., Rozkosz, E. A., Engels, T. C. E., Guns, R., Hołowiecki, M., and Pölonen, J. (2019). How to Identify Peer-Reviewed Publications: Open-Identity Labels in Scholarly Book Publishing. *Plos One* 14 (3), e0214423. doi:10.1371/journal.pone.0214423
- Langfeldt, L. (2001). The Decision-Making Constraints and Processes of grant Peer Review, and Their Effects on the Review Outcome. *Soc. Stud. Sci.* 31 (6), 820–841. doi:10.1177/030631201031006002
- Lawrence, D., Bernhardsson, K., Eriksson, J., Henning, K., Hertil Lindelöw, C., Neidenmark, T., et al. (2013). A National Consortium for Open Access Books in Sweden. *An Investigation Funded by*. Stockholm, Sweden: National Library of Sweden, Swedish Research Council and Riksbankens Jubileumsfond. doi:10.3384/liudiva-94273
- M. Ochsner, N. Kancewicz-Hoffman, M. Hołowiecki, and J. Holm (Editors) (2020). “Overview Of Peer Review Practices in the SSH. ENRESSH Report,” (European Network of Research Evaluation in the Social Sciences and Humanities). doi:10.6084/m9.figshare.1203258
- National Library of Sweden (2019). Open Access to Books: A Study within the Remit of the National Library of Sweden’s national coordination mandate for open access to scholarly publications (Study 3). Available at: <https://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:kb:publ-83>.
- Nederman, C. (2005). Herding Cats: The View from the Volume and Series Editor. *J. Scholarly Publishing* 36 (4), 221–228. doi:10.3138/jsp.36.4.221
- Ochsner, M., Hug, S., and Daniel, H. (2013). Four Types of Research in the Humanities: Setting the Stage for Research Quality Criteria in the Humanities. *Res. Eval.* 22 (2), 79–92.
- Östling, J., Bernhardsson, K., Björkman, J., and Olsson, J. (2016). *Kunskapens Nya Rörelse: Framtidens Humanistiska Och Samhällsvetenskapliga Samverkan [The New Movements of Knowledge: The Humanities and Social Sciences Collaboration of the Future]*. Available at: https://portal.research.lu.se/portal/files/19770574/Kunskapens_nya_r_relsel.pdf.
- Pochoda, P. (2012). The Big One: The Epistemic System Break in Scholarly Monograph Publishing. *New Media Soc.* 15 (3), 359–378. doi:10.1177/1461444812465143
- Pölonen, J., Engels, T., and Guns, R. (2020). Ambiguity in Identification of Peer-Reviewed Publications in the Finnish and Flemish Performance-Based Research Funding Systems. *Sci. Public Pol.* 47 (1), 1–15.
- Sivertsen, G. (2016). Patterns of Internationalization and Criteria for Research Assessment in the Social Sciences and Humanities. *Scientometrics* 107 (2), 357–368. doi:10.1007/s11192-016-1845-1
- Sivertsen, G. (2018). The Norwegian Model in Norway. *J. Data Inf. Sci.* 3 (4), 3–19. doi:10.2478/jdis-2018-0017
- Thompson, J. B. (2005). *Books in the Digital Age: The Transformation of Academic and Higher Education Publishing in Britain and the United States*. Cambridge, United Kingdom: Polity Press.
- Verleyen, F. T., and Engels, T. C. E. (2013). A Label for Peer-Reviewed Books. *J. Am. Soc. Inf. Sci. Tec.* 64 (2), 428–430. doi:10.1002/asi.22836
- Webster, P. (2020). *The Edited Collection: Past, Present and Futures*. Cambridge University Press.
- Williams, G., Basso, A., Galleron, I., and Lippiello, T. (2018). “More, Less or Better: The Problem of Evaluating Books in SSH Research,” in *The Evaluation of Research in Social Sciences and Humanities*. Editor A. Bonaccorsi (Springer), 133–158. doi:10.1007/978-3-319-68554-0_6

Conflict of Interest: IH is a contact person for Kriterium at Lund University and has previously been a member of the steering committee for Kriterium.

The remaining authors declare that the research was conducted in the absence of any commercial or financial relationships that could be construed as a potential conflict of interest.

Publisher’s Note: All claims expressed in this article are solely those of the authors and do not necessarily represent those of their affiliated organizations, or those of the publisher, the editors and the reviewers. Any product that may be evaluated in this article, or claim that may be made by its manufacturer, is not guaranteed or endorsed by the publisher.

Copyright © 2021 Hammarfelt, Hammar and Francke. This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License (CC BY). The use, distribution or reproduction in other forums is permitted, provided the original author(s) and the copyright owner(s) are credited and that the original publication in this journal is cited, in accordance with accepted academic practice. No use, distribution or reproduction is permitted which does not comply with these terms.

Protokoll för möte med Kriteriums styrgrupp

Datum: 2021-05-25
 Tid: Tid 9.00–12.00
 Plats: Mötet ägde rum via Zoom.

Närvarande: **Åke Ingerman** (ordförande), professor i ämnesdidaktik med inriktning mot naturvetenskap och teknik, Göteborgs universitet
Maja Pelling (nationell samordnare), universitetsbibliotekarie, Göteborgs universitet
Åsa Arping, (ordförande redaktionsrådet) professor i litteraturvetenskap, Göteborgs universitet.
Ulf Zander, professor i historia, Lunds universitet (deltog fram till kl. 10.40)
Sharon Rider, professor i teoretisk filosofi, Uppsala universitet
Nils Edling, professor i historia, Stockholms universitet.
Pär Sundström, professor i filosofi, Umeå universitet.
Magnus Åberg, bibliotekarie och lektor vid Institutionen för sociala och psykologiska studier, Karlstad universitet
Patrik Hall, professor i statsvetenskap, Malmö universitet.
Charlotte Hillergård, tf. Bibliotekschef, Södertörns högskola
Patrik Lundell, professor i historia, Örebro universitet
Eva Stensköld, Forskningsavdelningen, Riksbankens jubileumsfond
Lisbeth Söderqvist, docent, Avdelningen för forskningspolitisk analys, Vetenskapsrådet (deltog fram till kl. 11)
Andreas Hedberg, Filosofie doktor, Enheten för kunskapsuppbyggnad och Nationell bibliotekssamverkan, Kungliga biblioteket
Tove Marling Kallrén, förläggare och ägare, Makadam
Annika Olsson, förläggare och ägare, Nordic Academic Press

Inbjudna **Morgan Palmqvist**, ÖB universitetsbiblioteket, Göteborgs universitet
Magnus Norberg, Bibliotekschef, Bitr, Digitala tjänster, Göteborgs universitet

Ordförande: Åke Ingerman
Protokollförare: Maja Pelling

Dagordning	Beskrivning	Beslut
1. Godkännande av ärendelistan	Åke Ingerman (ÅI), ordförande, redogör för ärendelistan.	Ärendelistan godkänns.
2. Föregående mötesprotokoll	Ett tillägg ska göras om att Magnus Åberg var närvarande vid senaste mötet 14/10 2020.	Mötet beslutar att godkänna protokollet från den 14/10 2020.
3. Pågående manus inom Kriterium	Ordförande för redaktionsrådet Åsa Arping (ÅA) redogör för pågående manus inom Kriterium. 26 manus har publicerats, 7 befinner sig i slutproduktion, 12 är under granskning eller omarbetning, 2 bokförslag inväntar beslut om granskning och 13 manus har fått avslag eller har dragits tillbaka av annat skäl. Sammanlagt har 59 manus befunnit sig i Kriteriums granskningssystem. Knappt 25 procent av bokförslagen/manuskripten har fått avslag eller har dragits tillbaka av olika skäl.	Mötet beslutar att lägga rapporten om pågående manus till handlingarna.
4. Meddelanden	a) Ekonomi ÅI och Maja Pelling (MP, samordnare) rapporterar om Kriteriums ekonomi och redovisar en budgetprognos för 2021 (se bilaga 1). Kriteriums ekonomi är god, men det finns behov av större trygghet och framförhållning. Kriterium finansieras huvudsakligen av medlemsavgifter från medverkande lärosäten (nio stycken). Finansiering kommer också från de nationella aktörerna Vetenskapsrådet, Riksbankens Jubileumsfond och Kungliga Biblioteket. Att upprätthålla organisationen i sig är utmanande och kräver en del resurser, inte minst eftersom Kriterium efter beslut i styrgruppen inte längre tar ut en avgift per publikation (den uppgick till 15 000 kr/publikation). Denna avgift fick tidigare författaren eller förlaget/universitetsserien stå för. Den togs bort eftersom det råder tveksamheter kring om vi som statlig myndighet kan ta ut avgifter på det sättet. Vi har fått bifall på ansökan om finansiering av Kriterium från RJ (250 000 kr/år under en treårsperiod), VR (200 000kr/år under en treårsperiod) och KB (200 000 kr/år under en treårsperiod).	Mötet beslutar att lägga meddelanden till handlingarna.

	Frågan om förlagen kan bli betalande medlemmar i Kriterium tas upp. Även frågan om försäljningen av böcker ökar i samband med publicering open access diskuteras. Det finns ett mervärde för forskarsamhället att kunna publicera högkvalitativa vetenskapliga böcker open access, men frågan är hur OA påverkar den kommersiella försäljningen. b) Marknadsföring MP redogör för det marknadsföringsmaterial som Kriterium erbjuder: broschyrer, bokmärken och foldrar kan beställas. En uppdaterad broschyr kommer att tas fram till bokmässan i september 2021. Broschyren är en tryckt sammanställning av alla böcker som publicerats inom Kriterium sedan start 2016. Broschyren kommer också att finnas tillgänglig i digitalt format. Pressreleaser skickas regelbundet ut till en växande adresslista med intresserade, samt till alla som någon gång har medverkat i Kriterium (författare, granskare, förlagsrepresentanter, med flera). c) Bokmässan 2021 Kriterium samarbetar med förlagen Makadam och Nordic Academic Press kring årets bokmessa. Två förslag till seminarier vid Forskartorget har anmälts. d) Certifieringstjänst för peer review av open access-böcker MP informerar om att ett samarbete har inletts med OEPRAS (Open Scholarly Communication in the European Research Area for Social Sciences and Humanities) och deras certifieringstjänst som är öppen för medlemmar i Directory of Open Access Books (DOAB), vilket Kriterium är. OEPRAS är mycket intresserade av att samarbeta med Kriterium och vi bedömer att vi redan nu uppfyller kriterierna för certifieringstjänsten. e) Övrigt Inga övriga meddelanden.	
5. Uppföljning OA-policy vid respektive lärosäte	Styrgruppens medlemmar gör en kortfattad redovisning av det arbete med en OA-policy som sker vid respektive lärosäte. Diskussion kring det nya ansvar som läggs på lärosätena i den senaste forskningspropositionen. Enligt forskningspropositionen ska vetenskapliga publikationer från forskning finansierad med offentliga medel vara omedelbart öppet tillgängliga från 2021. Propositionen pekar också på lärosätenas ansvar för att främja öppet tillgänglig forskning	Mötet beslutar att styrgruppens medlemmar ska gå igenom befintlig OA-policy vid respektive lärosäte, och se om det finns möjlighet att identifiera, verka för och synliggöra

	bland annat genom att utforma tydliga incitament för sina forskare. RJ har inget krav för open access för monografier men det har tidigare varit möjligt att söka extra bidrag för att kunna publicera open access. Det är inte längre möjligt. RJ vill dock stödja Kriterium och att forskarna ansöker om medel för öppen tillgång inom ramen för sin första ansökan. Kriterium bör öppna för samverkan med olika aktörer för öppen tillgång av böcker.	betydelsen av Kriterium och eventuella andra aktörer.
6. Finansiering av Kriterium	Styrgruppen diskuterar hur Kriteriums ekonomi kan förstärkas. Det handlar dels om att se till att medlemsavgifter kommer in i tid, och dels att försöka höja vissa medlemsavgifter. a) Avgifter för medlemmar 2022 Underlag för beräkning av medlemsavgifter framkommer av bilaga 1 Uppdaterad budgetprognos för Kriterium 2021–2022. Styrgruppen diskuterar hur lärosätena kan koordineras så att utbetalningarna kan fungera på ett bra sätt. b) Stadgeändring av medlemskategorier i konsortiet (bilaga 2) Det har blivit nödvändigt att göra några mindre justeringar i Kriteriums stadgar. Bland annat har vi inte använt oss av ett presidium (som stadgarna föreskriver). KB kan av formella skäl inte vara bidragsgivare, vilket gör att stadgarna måste justeras. I de reviderade stadgarna benämns KB istället	Mötet beslutar att grundande lärosäten (Göteborgs universitet, Lund universitet och Uppsala universitet) ska betala en medlemsavgift till Kriterium på 150 000 kr per år. Mötet beslutar att övriga lärosäten ska undersöka möjligheten att finansiera Kriterium med 75 000 kr per år. Återkoppling sker till samordnare. Miniminivå för övriga lärosäten fastställs till 50 000 kr per år. Miniminivå för externa aktörer fastställs till 200 000 kr per år. Mötet beslutar att revidera Kriteriums stadgar i enlighet med bilaga 2.

	tillsammans med RJ och VR externa aktörer, och kan även ansöka om medlemskap.	
7. Fortsättning medlemsrekrytering	a) Lärosäten MP rapporterar att inbjudan om att bli medlem i Kriterium har skickats ut till ytterligare 13 lärosäten: Chalmers tekniska högskola, Högskolan Dalarna, Högskolan i Borås, Högskolan i Halmstad, Högskolan i Jönköping, Högskolan i Skövde, Högskolan Kristianstad, Högskolan Väst, Linköpings universitet, Linnéuniversitetet, Luleå tekniska universitet, Mittuniversitetet och Mälardalens högskola. Av dessa har Linnéuniversitetet nu gått med och Mittuniversitetet har visat ett förnyat intresse. En påminnelse skickas ut i september. b) Nationella aktörer Kungliga Biblioteket har visat intresse för att bli medlemmar i Kriterium.	Mötet beslutar att en inbjudan också ska skickas till KTH. Mötet beslutar att skicka en formell inbjudan till KB om att bli medlemmar i Kriterium. Mötet beslutar att medlemsavgiften ska fastställas till 200 000 kr per år för perioden 2021–2023.
8. Övriga frågor	Inga övriga frågor.	
8. Nästa möte	Nästa styrgruppsmöte blir ett heldagsmöte den 18 maj 2022.	Nästa möte äger rum den 18 maj 2022 i Vetenskapsrådets lokaler i Stockholm.

Bilaga 1: Uppdaterad budgetprognos för Kriterium 2021–2022

Bilaga 2: Stadgar för Kriterium

Vid protokollet:

Maja Pelling

Ordförande:

Åke Ingerman

Justerare:

Åsa Arping